

KOSMO

Österreichische Post AG. MZ 09Z037990 M

www.spusu.at

spusu

spusu legendär

40 GB

500 Minuten

500 SMS

+ 82 GB

daten.trans.fair

Aktion!

bis 28.2.

9 90

€/Monat

✓ Gratis **Rufnummernmitnahme**

✓ Keine **Bindung**

**Schneller
Wechsel
in nur
5 Minuten!**

✓ Keine **Servicepauschale**

Den Anbieterwechsel zu spusu schaffst du locker in 5 Minuten, weil...

... die Bestellung bei uns
ganz einfach geht,

... wir uns um die gesamte
Zettelwirtschaft kümmern

... und unser Service-Team bei
Fragen schnell und sogar per
 WhatsApp erreichbar ist

spusu 9.000

8 GB
500 Minuten
500 SMS
+ 18 GB
daten.trans.fair

7⁹⁰
€/Monat

spusu legendär

40 GB
500 Minuten
500 SMS
+ 82 GB
daten.trans.fair

Aktion!
bis 28.2.

9⁹⁰
€/Monat

spusu daten only

unlimitiert GB

80 Mbit/s
bis 26.2.
bis zu ~~40 MBit/s~~
im LTE-Netz

19⁹⁰
€/Monat

- ✓ Gratis Rufnummernmitnahme
- ✓ Keine Bindung
- ✓ Keine Servicepauschale

www.spusu.at

spusu

EKOSMO

DVOOLTARSKE CRKVE:

Spona između katoličanstva
i pravoslavlja

ČITAJTE JOŠ:

MOJA SUDBINA: POTRESNA ISPOVIJEST NESRETNE MAJKE
INTERVJU: NINA BADRIĆ I PETAR GRAŠO
KULTURA: MARIJA MASCHA DABIĆ, PROFESORKA, SPISATELJICA I
PREVODITELJICA

Deutschsprachige Ausgabe ab Seite 43

Österreichische Post AG. MZ 09Z037990 M

Einzigartiger Content & hohe Relevanz

Mit KOSMO zu Ihrem Werbeerfolg!

www.kosmo.at

KOSMO
Eine starke Verbindung!

Im Internet unter www.kosmo.at

Dejan SUDAR,
izdavač i glavni urednik

Desno ili lijevo?

Drage čitateljke i čitatelji,

Februar je drugi mjesec u godini u julijanskom i gregorijanskom kalendaru. Ima 28 dana, 29 u prijestupnoj godini i jedini je mjesec koji ima manje od 30 dana. Februar je mjesec posebnosti, onaj u kome se istodobno slave Dan zaljubljenih, Međunarodni dan maternjeg jezika, kao i mjesec u kojem je Rusija prošle godine odlučila krenuti sa vojnom operacijom i na taj način poremeti političke tokove i nama na zapadu uvijek prividno dobru socijalnu situaciju.

Sa krizom, inflacijom i poskupljenjima došlo je i u Austriji do jačanja desnice. Val koji je već prošle godine ojačao u Europi stigao je i na naša vrata. Ovo se u povijesti pokazao kao obrazac po kojem funkcioniramo za vrijeme kriza. Tako je na izborima u Donjoj Austriji desničarska Slobodarska stranka (FPÖ) u januaru osvojila preko više od 10% glasova. U svakoj krizi narodi se sve više okrenu desničarstvu jer ono jedino nudi plan nacionalnog zatvaranja, koje se često čini kao jedino rješenje. Ugroženost, strah i upiranje prsta u ono što dolazi sa strane. A šta će biti sa tom stranom, bez koje je vidljivo da države ne mogu da postoje, ostaje da se vidi.

Dejan Sudar

SADRŽAJ

02/2023 | Izdanje br. 140

05 Riječ izdavača

10 Moje pravo

Saznajte više informacija na temu nezakonitog obračunavanja paušalnih taksi.

14 Politika: Martin Polaschek

Intervju: Sa ministrom za obrazovanje, nauku i istraživanje razgovarali smo o aktuelnim obrazovnim temama.

16 Reportaža: Dvooltarske crkve

Crkve sa dva oltara – katoličkim i pravoslavnim, pokazatelji su viševjekovne međuvjerske sloge i tolerancije na crnogorskom primorju.

22 Cover: Moja sudsina

Ispovijest majke koja misli da je njena porodica najnesrećnija na svijetu, te ne vidi izlaz iz svog problema.

26 Zdravlje: ADHS

Kako se nositi sa strašnom dijagnozom i šta ona zapravo podrazumijeva razgovarali smo sa Dr. Vesnom Budić-Spasić.

28 Stars: Nina Badrić i Petar Grašo

Intervju: Sa pop zvijezdama smo razgovarali o njihovoj karijeri, privatnom životu, ali i budućim planovima.

30 Kultura: Marija Mascha Dabić

O budućim generacijama i izazovima sa kojima se prevodioci susreću, za KOSMO je govorila profesorka, spisateljica i prevoditeljica Maša Dabić.

34 Priče iz dijaspore

Pijanistkinja Tina Kordić i pjevačica Nataša Mirković podijelile su sa KOSMOM svoja iskustva dolaska u Beč.

36 Horoskop

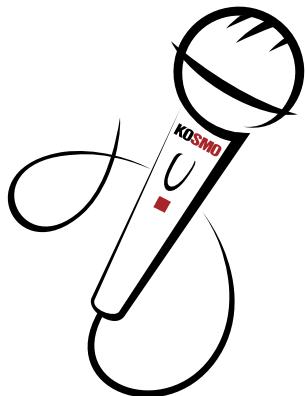
Saznajte šta vam zvijezde donose u februaru 2023. godine.

38 Sport: Extrem Volley for You

O polaznicama i radu sa mladim odbojkašicama razgovarali smo sa upravnim odborom kluba Extrem Volley for You.

42 Razonoda

Nasmijte se do suza uz viceve koje smo vam pripremili.

Osjetite li poskupljenja prilikom kupovine namirnica?

Na vašoj listi za kupovinu se nalaze sastojci kao što su ulje, puter, brašno, šećer i jaja ili namirnice za zimski period? Rastu cijena osnovnih namirnica se trenutno ne vidi kraj, a poskupljenja idu i do 42 posto na osnovnu hranu i sredstva za čišćenje. Pitali smo naše čitaoce i čitateljke da li su prilikom kupovine namirnica osjetili poskupljenja i u kojoj mjeri.

Elisabeth Vorwahlner
Da, naravno da osjetim poskupljenja. I izuzetno sam razočarana što toliko kompanija učestvuje u pljački naroda. Ne bih se iznenadila da većini građana ovakvo stanje bude posljednja kap koja će preliti čašu.

Tina Schricker
Osjetim li poskupljenja? Osjetiti vopšte nije riječ za ovo stanje. Sada mogu kupovati mnogo manje nego prije. Grijanje ili hrana je prilično svakodnevno pitanje, koje moram stavljati na vagu. Kad se sezona grijanja završi, biće bolje, barem se nadam.

Bernhard Kautz
Ako neko zna koja je hrana pojeftinila, neka mi javi, kupiću vagon.

Grabí Dlabac
Poskupljenja se jako osjeće. Penzija mi je porasla za 70 evra, ali opet je sve postalo jako skupo. U aprilu će ponovo biti povećane kurije. Cijene hrane su također porasle i postale su samo luksuz. U projektu, manje je novca moguće da se odvoji za hranu nego prije.

Renate Bennier
Svakako da osjetimo. Ja trenutno radim tako da pogledam akcije raznih supermarketa i napišem listu. U kupovinu odlazim samo tamo gdje je najjeftinije i gdje su akcije.

Jörg Goldhammer
Poskupljenja ne treba zanemariti. Povećanje cijena namirnica je znatno iznad stope inflacije. Postavlja se pitanje, ko u ovom slučaju zaraduje i profitira od ovako loše situacije? Vjerujem da je država ta koja profitira.

Sabine Skucek
Mislim da svi to osjećaju osim ako posjedujete dovoljno novca i to toliko da vam poskupljenja nisu važna, ali većina osjeća strahovito da život više nije priuštiv.

Udo Schwarzl
Radim u maloprodaji i svaki put, što se već dešava na sedmičnom nivou, sam šokiran novim cijenama. Naša vlada nas vodi u propast. Starije stanovništvo koje je preživjelo pandemiju sada gladije.

DAMIT SIE IHRE WOHNUNG BEHALTEN

Die Corona-Pandemie hat auch viele Mieter*innen im Gemeindebau vor große Herausforderungen gestellt. Wer dadurch kein Geld im Börsel hat und die Miete nicht zahlen kann, findet Hilfe bei der **Wiener Wohnungssicherungsstelle** unter der Telefonnummer **01 4000 11420** und durch die **Stadtmenschen im Gemeindebau** unter **Stadtmenschen@wrwks.at**.

Mehr Infos über alle Unterstützungsmöglichkeiten für Gemeindebaumieter*innen: wienerwohnen.at/hilfe
Sollten Sie Betroffene kennen, **bitte weitersagen** - helfen Sie uns beim Helfen!

ZABRANA TIKTOK APLIKACIJE U EVROPI: Evropska komisija zaprijetila je šefu TikTok aplikacije, Shou Zi Chewu, sankcijama ukoliko se njegova kompanija ubuduće ne bude pridržavala evropskih zakona. Nakon jučerašnjeg razgovora s Chewom, evropski povjerenik Thierry Breton objavio je kako je neprihvatljivo da korisnici u roku od nekoliko sekundi mogu pristupiti opasnom sadržaju putem bezazlenog i smješnog sadržaja. Breton je takođe bio zabrinut zbog optužbi špijunaže novinara, te da se lični podaci šalju na lokacije izvan Evropske unije.

JUNAK

Novak Đoković

Novak Đoković je osvojio Australian Open u tenisu, pobjedom u Melburnu 29. januara protiv Stefanosa Tsitsipasa sa 3:0 u setovima. Ovom pobjedom, srpski teniser je došao do svoje 22. Grand Slam titule, čime se izjednačio sa Špancem, Rafaelom Nadalom, po broju titula na najprestižnijim turnirima u svijetu tenisa. Radi se takođe o Đokovićevoj desetoj tituli u Australiji, čime je povećao svoj rekord. Od ponedjeljika, 35-godišnjak će ponovo biti broj jedan na listi najboljih tenisera svijeta, na kojem će da smijeni Španca Karlosa Alkaraza (Carlos Alcaraz), koji je zbog povrede propustio Melburn.

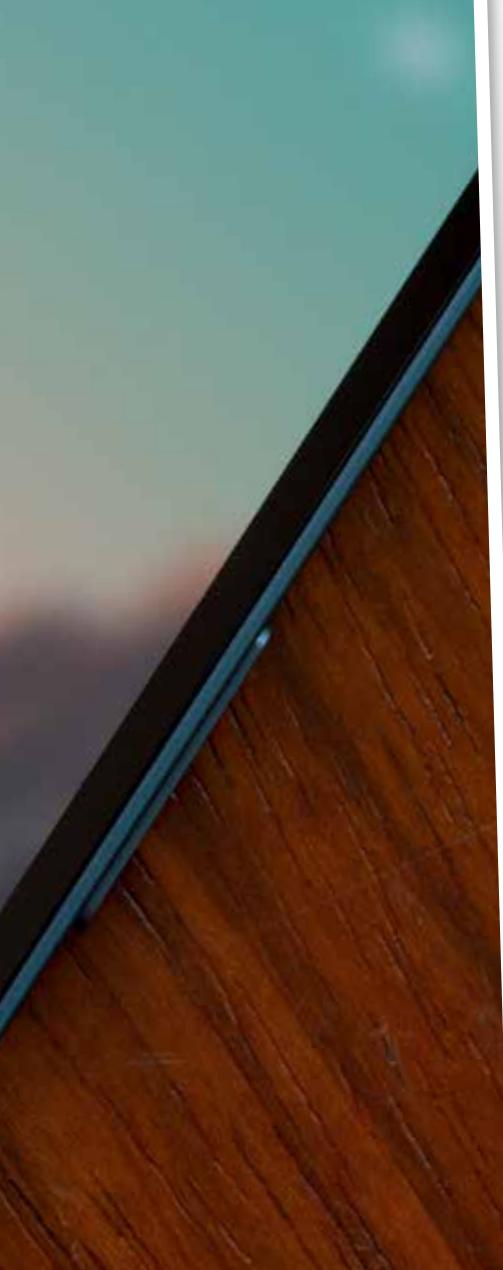

LUZER

Lopovi sa Floride

Dvije osobe na Floridi uhapšene su nakon što su pozvali policiju da premjeste ukradene stvari iz kuće u koju su provaljivali, saopštile su vlasti. Policija je zatekla lopove koji su u kuću ušli kroz prozor.

Takođe, osumnjičeni su zamolili policajce da ih odvezu do aerodroma kako bi mogli da provedu vikend u New Yorku i tako odu na odmor, saopštila je šerifova kancelarija na Floridi.

ZAPANJUJUĆE:

Novorođenoj bebi pola tijela pokriveno dlakom

U Indiji se nedavno rodila beba čije je tijelo bilo prekriveno dlakom. Dječak je rođen sa gustom, tamnom

dlakom koja je prekrivala više od polovine njegovog tijela. Ljekari su ubrzo nakon porođaja primijetili da beba ima tamne dlake koje prekrivaju više od 60% njegovog tijela. Bebi je identificiran džinovski urođeni melanocitni nevus. Ovo stanje kože karakteriše abnormalno tamna, nekancerozna mrlja na koži. Nažalost, komplikacije ovog oboljenja nisu samo kozmetičke prirode – iako sama po sebi nije smrtonosna, bolest može povećati rizik od raka kože. Ovo oboljenje pogodača otrilike jedno od 20.000 novorođenčadi širom svijeta.

CITAT MJESECA

„Koliko ima naših glupih pevačica i starleta koje imaju divne partnere?”,

Izjavila je ovo pjevačica Maja Nikolić za „Nezavisne novine” govoreći o svom privatnom životu. Ona je takođe naglasila da se ne slaže sa epitetom skandal majstora, koji nosi već godinama, već da je samo iskrena i rječita, ali i da se privatno isto ponaša isto kao i pred kamerama. „Volim hrabre ljude kao što sam ja”, kaže Maja.

NAJSREĆNIJA ZEMLJA:

Finska kao uzor

Prema World Happiness Reportu naјсрећнија земља на свету, већ petu godinu za redom, је Финска, у којој је и поштовање на зavidном нивоу.

У обзир су узети и фактори који доприносе социјалној подршци, очекivanom животном вијеку, velikodušnosti i odsutnosti korupcije. Finski filozof i psiholog Frank Martela proučava основе среће и рекао је да како би оdržali visok kvalitet života, postoje tri stvari које Finci nikada не rade: ne porede se са другима, цijene prirodu i njeguju zajedništvo.

BEOGRAD:

Sat na „Geneks kuli” opet u funkciji

Sat na „Geneks kuli”, познатијој као Западна капија Београда, поправљен је posle mnogo godina.

„Geneks kula” на улазу у Београд има simbolički značaj за овај град jer је 1980. године, када је кула изградена, представљала paradigm razvoja и будућnosti Београда. На њој се могао видjeti tačan datum, vrijeme i temperatura.

Granđanačelnik Београда Aleksandar Šapić izrazio је наду да ће ово biti simbol Beograda mlađim generacijama.

BROJ
MJESECA

179

različitim državljanstava imaju ljudi koji žive u Austriji.
(Izvor: MA 23/ „Wien in Zahlen“)

KOMENTAR

Dr. Davorka Čeović,
partnerka u advokatskoj kancelariji
NMC

„Paušalne takse samo uz dodatne usluge“

Uosnovi, firma ima pravo na paušalne takse samo ako pruža nešto zauzvrat. Često se dodatno naplaćuju usluge koje firma već mora pružiti na osnovu ugovora. Vrhovni sud smatra da je to nedopustivo. U slučaju „all-in“ ugovora, potrošaču se ne bi trebale naplaćivati dodatne naknade tj. takse. Kompanija ne pruža nikakve usluge u zamjenu za naplaćenu dodatnu naknadu. Takve klauzule stoga nisu kompatibilne sa „all-in“ ugovorima, jer su objektivno neopravdane i stoga izrazito nepovoljne. To uključuje, između ostalog, troškove koje korisniku naplaćuju pružatelji telekomunikacijskih usluga i fitness studiji za naknadu za uslugu i/ili administrativnu naknadu. Prema Vrhovnom судu, obračunavanje paušalnih taksi i administrativnih naknada uvijek je bilo nedopustivo jer firma nije dala ništa zauzvrat svojim mušterijama. Upravo zbog toga korisnici mogu zatražiti povrat plaćenih naknada za uslugu i administrativnu naknadu od dotične firme. Prema Vrhovnom судu, klauzule koje se odnose na minimalno trajanje ugovora na neodređeno vrijeme takođe nisu dopuštene. One nisu objektivno opravdane, a takođe su i netransparentne. Neki ugovori o članstvu, kao na primjer kod fitness studija, uključuju nerazumno dugo ugovorno razdoblje, bez visokih ulaganja i troškova osoblja ili savjeta trenera koji bi inače trebali opravdati dužinu ugovora.

Kontakt:

NMC Rechtsanwälte OG,
Taborstrasse 11B,
Tel.: 01/2350342 ili
+43 660 2350344,
E-Mail: office@nmc-anwaelte.at

Nezakonito obračunavanje paušalnih taksi

Radnička komora je u oktobru 2022. godine podnijela tužbu protiv lanca fitness studija „Cleverfit“ jer su uz članarinu dodatno svojim korisnicima obračunavali i paušalne takse (naknade). Da li je obračunavanje ovih taksi legalno i da li one mogu da se obračunaju i u drugim branšama, kao na primjer telekomunikacijama?

Paušalne korisničke naknade većinom su na godišnjem nivou, a samo u rijetkim slučajevima one mogu da se obračunavaju mjesечно. Obračunavanje se vrši unaprijed, ali ga ne napla-

na osnovnu sumu novca koju korisnici plaćaju. Najčešće iznosi između 20 i 35 evra. Ukoliko mušterija odluči da otkaze kupljenu tarifu na kraju godine, onda može da dobije nazad dio obračunate

Prvi slučaj odnosi se na fitnes franšizu

Radnička komora je nedavno pokrenula sudske postupak protiv brojnih klauzula koje se odnose na opšte uslove nekoliko velikih lanaca fitnes centara u vezi obračunavanja ove takse. Jedna od franšiza koja se našla u ovom procesu je Cleverfit, koji ima preko 500 fitness studija i 900.000 članova širom Evrope. Franšiza je takođe jedna od najjačih u Austriji. U Beču postoji dvanaest Cleverfit fitness studija. Nakon pokrenutog sudskega postupka, Vrhovni sud u Austriji se složio sa Radničkom ko-

---

Obračunate paušalne takse naplaćuju se najčešće na godišnjem nivou i plaćaju se dodatno na iznos osnovne naknade.

ćuju svi provajderi. Naplaćuju se samo za ugovorne tarife, a rijetko kada i za prepaid tarife. Ova naknada se plaća dodatno paušalne takse. Sa druge strane, korisnicima nije jasno koje prednosti ili dodatne usluge dobijaju za plaćene takse.

DODATNE NAKNADE moraju biti kompenzovane dodatnim uslugama ili naknadama kompanije.

ministrativnu taksu od 19,90 evra za zaključenje članstva, jer su morali evidentirati podatke novih članova, a konkretni sadržaj ugovora je morao biti evidentiran u sistemu. Ova administrativna taksa se ne kompenzuje nikakvim konkretnim troškovima ili uslugama koji prelaze uobičajeni nivo plaćanja koji definiše sa svakim ugovorom. Stoga je Vrhovni sud odlučio da je obračunavanje dodatnik troškova, odnosno taksi, nezakonito.

Da li ova odluka može da utiče i na takse koje se obračunava u telekomunikacijama?

Prema Vrhovnom суду, naknada tj. taksa za usluge koja se naplaćivala

naknadama. Ove paušalne tarife je 2011. godine uveo A1 Telekom, a ubrzo su ga slijedili i neki drugi operateri. Na primjer, naknada za uslugu od 30 evra, koja se podijeli na 12 mjeseci, značila bi da dodatna naknada iznosi od oko 2,50 evra mjesечно. Za mobilne operatere sa milion korisnika mobilne telefonije, obračunavanje ove takse rezultira dodatnim mjesечnim prometom od oko 2,5 miliona evra. Istovremeno, provajder ne mora povećavati kvotu rominga za količinu internet podataka u Evropskoj Uniji povećanjem dodatnih paušalnih troškova. Kvota romninga se obračunava isključivo u odnosu na osnovnu mjesечne naknade. Visoka inflacija se takođe odražava i na tarife koje se obračunavaju u telekomunikacijama. 80 posto austrijskih ugovora o mobilnim telefonima vezano je za indeks potrošačkih cijena. U slučaju ukidanja naknada tj. taksi za usluge, osnovna naknada bi mogla postati još skuplja. Tri velika pružatelja mobilnih usluga A1, Drei i Magenta branili su se od primjenjivosti presude Vrhovnog suda prema Cleverfitu, smatrajući da ova presuda ne može da se odnosi na telekomunikacije. Razlog za to je, po njihovom mišljenju, taj da su u njihove paušalne takse obračunate usluge koje oni dodatno pružaju, kao što su: zamjena SIM kartice, ponovno uspostavljanje mreže, blokiranje premium tarifnih brojeva i blokiranje mobilnog plaćanja.

morom, te donio odluku da su svi dodatni troškovi kao što su administracija, usluge i naknade za čipove nezakoniti i više se ne mogu obračunavati. Tako je Radnička komora zatražila od ove fitnes-franšize, da nadoknadi troškove. Oko 6.000 korisnika ove fitnes franšize prijavilo je nezakonito obračunavanje paušalnih taksi. Radnička komora trenutno prikuplja slučajeve korisnika, a takođe je pozvala operatora Cleverfita na razgovor kako bi se pronašlo odgovarajuće rješenje za pogodene kupce. Kompanija je samo najavila da ubuduće više neće obračunavati paušalne naknade, potvrdila je Radnička komora prema austrijskim medijima.

Pravila za obračunavanje dodatnih naknada su sada stroža i to utiče na mnoge ugovore, ne samo na fitnes industriju.

kove, kao što su administrativna taksa, naknada za registraciju, naknada za aktivaciju, naknada za čip, trošak energije ili naknada za higijenu. Vrhovni sud stao je na kraj ovoj nezakonitoj praksi. Dodatne naknade od strane ove kompanije su nezakonite jer naknade nisu kompenzovane dodatnim uslugama ili naknadama usluga kompanije.

Različiti nazivi za obračunate takse
Uz članarinu, fitness centri često svojim korisni-

Nezakonita administrativna taksa
Cleverfit je tražio i ad-

Predstavljena nova ofanziva brige o djeci Donje Austrije

Pokrajinska guvernerka Johanna Mikl-Leitner, pokrajinska sekretarka Christiane Teschl-Hofmeister, predsjednik Udrženja građova Donje Austrije gradačelnik Matthias Stadler i predsjednik Opštinske organizacije Donje Austrije i gradonačelnik Johannes Pressl predstavili su 9. januara detalje o ofanzivi plavo-žute kampanje za brigu o djeci.

„Mi u Donjoj Austriji imamo visoke ciljeve. Našu pokrajinu želimo pretvoriti u dječiju Austriju, a više od toga, želimo od Donje Austrije napraviti porodičnu Austriju. Stoga ćemo, u bliskom partnerstvu na pokrajinskom, gradskom i

Johannes Pressl, Matthias Stadler, Johanna Mikl-Leitner i Christiane Teschl-Hofmeister.

opštinskom podići brigu o djeci na viši nivo u Donjoj Austriji”, rekla je guvernerka Johanna Mikl-Leitner i dodala: „Znamo da je pitanje brige o djeci jedno od najvažnijih obaveza porodice. Ovdje je prije svega

potrebnna stručna pomoć i olakšica roditeljima kako bi mogli obavljati svoj posao.” Upravo iz ovih razloga će se infrastruktura za čuvanje djece u jaslicama proširiti. „Na ovaj način možemo osigurati da će rodi-

telji pronaći sveobuhvatnu ponudu brige o djeci u blizini mesta u kojima žive”, naglasila je Mikl-Leitner. 98,3 posto djece u dobi od tri do šest godina već pojavača institucionalnu ustanovu za brigu o djeci u Donjoj Austriji, što je čini pokrajinom sa najvećom ponudom dječijeg staranja u cijeloj Austriji. Veliki broj djece u dobi do dvije godine već je zbrinut. Posljednjih godina je u tu svrhu stvoreno više od 200 vrtića u kojima se može zbrinuti više od 3.000 male djece. „Trenutno je zbrinuto oko 70.000 djece u institucionalnim ustanovama, a sve kako bismo rasteretili roditelje i lakše uskladili porodicu i posao”, istaknula je guvernerka.

„Državna ulaganja stvaraju sigurnost za zajednice, tvrtke i sunarodnjake”

Uz pokrajinska ulaganja od 842 miliona evra, u 2023. godini pokrenuće se investicije od ukupno 3,1 milijarde evra i osigurati oko 50.000 radnih mesta u Donjoj Austriji. Sredstva pokrajine prvenstveno se slijevaju u projekte u oblasti zdravstva, njegi, pristupačnog stanovanja i mobilnosti.

O ovim temama su početkom godine na konferenciji za novinare govorili guvernerka pokrajine Johanna Mikl-Leitner i pokrajinski sekretar Ludwig Schleritzko. „Na početku smo jedne veoma neizvjesne godine – u Evropi, Austriji, Donjoj Austriji. Nalazimo se u vremenu kada su izazovi i

Guvernerka Johanna Mikl-Leitner i pokrajinski sekretar Ludwig Schleritzko.

dalje veliki. Fokus pokrajine stoga ostaje isti: s jedne strane učiniti sve da ljudi sigurno prebrode krizu, a s druge strane nastaviti sa važnim ulaganjima u oblastima za budućnost”, istaknula je Mikl-Leitner

na početku konferencije. „Činjenica je da u vrijeme globalne krize ljudi u zemljama trebaju najveću moguću sigurnost i predvidljivost”, naglasila je. Stoga su poželjna ulaganja „kako bi motor rasta za preduzet-

ništvo i radna mjesta nastavio dalje da funkcioniše. U državnom proračunu – za 2022. i 2023. godinu usvojen je budžet kojim je za 2023. godinu predviđena suma od 7,3 milijarde evra. To uključuje, na primjer, izdatke za osoblje u klinikama i ustanovama za njegu i brigu ili financijska sredstva za obrazovne ustanove od dječjih vrtića do škola i univerziteta. Drugi važan dio su državna ulaganja, jer ona zauzvrat pokreću dalja ulaganja i time oživljavaju državni rast. Sa našim državnim ulaganjima od 842 miliona evra, mi kao javni davaoci ugovora možemo nastaviti garantovati stabilnost, sigurnost i predvidljivost”, kaže Mikl-Leitner.

Kuća digitalizacije: Otvaranje izložbe „Mensch + Maschine“

„Mensch + Maschine“ (Čovjek + mašina) - naziv je interaktivne, multimedijalne izložbe koja je 16. januara otvorena u Kući digitalizacije u Tullnu. Na LED ekranu od 360 stepeni i šest različitih stanica izložba približava temu digitalizacije, te prikazuje mogućnosti i koristi za privredu i stanovništvo.

„Moramo se koristiti digitalizacijom kako bismo pronašli odgovore u velikom broju oblasti u budućnosti“, rekla je guvernerka Johanna Mikl-Leitner tokom otvaranja izložbe. Prije samo nekoliko godina tema digitalizacije raspirivala je strahove i nesigurnosti, no danas znamo kakvu korist

Reutterer, Miernicki, Steuer, Tamschick, Mikl-Leitner, Danninger, Fassl, Zeppelzauer.

ona donosi u profesionalnom i privatnom životu. „Digitalizacija olakšava svakodnevni život i bez nje rad i proizvodnja više ne bi bili mogući u mnogim kompanijama širom pokrajine“,

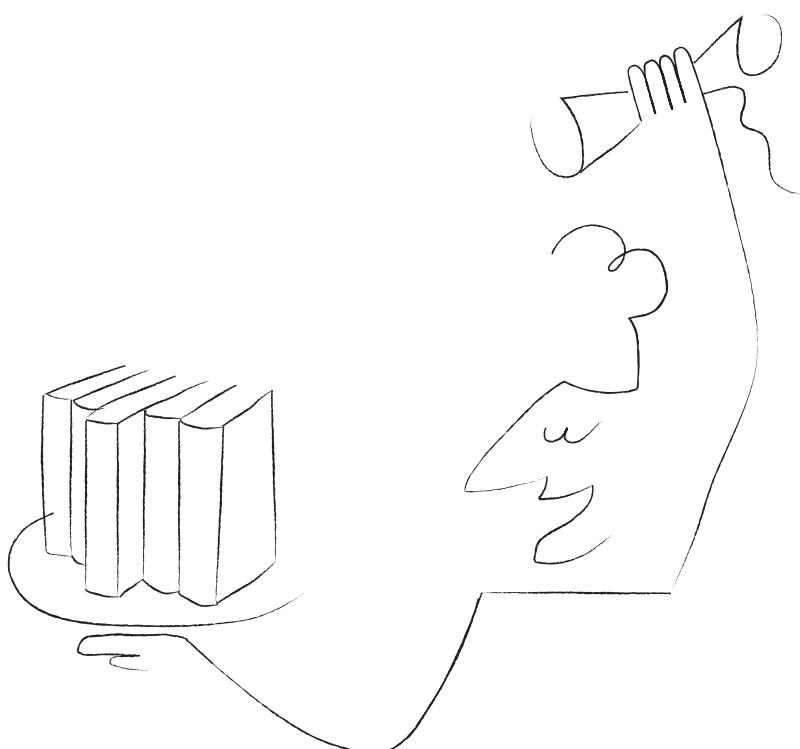
dodata je. Digitalizacija daje odgovore u oblastima kao što su klimatske promjene, obnovljivi izvori energije ili medicina: „Uz trenuti nedostatak medicinskog osoblja, digitalizacija i umjetna inte-

ligencija mogu nam pomoći da radni procesi budu učinkovitiji, a život bolesnih ljudi bolji i lakši.“ Mikl-Leitner je takođe istaknula i važnost ofanzive digitalizacije u administraciji pokrajine Donje Austrije, koja omogućuje da se sredstva obrađuju još brže i učinkovitije i to većinski digitalnim putem. Posebno u ovim trenutno izazovnim vremenima, pokrajina ne samo da finansijski podupire ljudе tamo gdje ih inflacija najviše pogarda, već takođe ulaže u teme za budućnost kao što su: suzbijanje klimatskih promjena, javni prevoz, zdravstvo ili digitalizaciju, kako bi pomogla zemlji i ljudima da se lakše suoče s krizama.

Der Ort, wo Bildung serviert wird.

**Das ist die Wiener
Gastronomie.**

MEI WIRT IS' WERT. Eine Initiative von
Freunden und Partnern der Wiener Gastronomie.
Mehr erfahren Sie auf meiwirt.at

Razgovarali smo sa ministrom obrazovanja, nauke i istraživanja Martinom Polashekom o izazovima sa kojima se obrazovni sistem suočio u protekle tri godine, manjkom radne snage kao i studenima trećih zemalja.

KOSMO: Savez studenata (ÖH-Österreichischen Hochschüler_innenschaft) smatra da u svom dje-lovanju niste pokazali interes za kreiranje dobre studentske politike. Odakle dolazi ovakvo mišljenje studenata?

Martin Polaschek: U stalnom sam kontaktu sa predstavnicima Saveza studenata, kao i sa predstavnicima učenika, roditelja i nastavnika. Rasprale sa Savezom studenata su uvijek su bile vrlo konstruktivne – iako se možda ne slažemo uvijek. Ali važno mi je da razgovaramo na istom nivou o različitim temama i da zajedno stvorimo najbolje uslove za studente. Na primjer, u intenzivnim pregovorima s Ministarstvom finansija uspjeli smo ispregovorati rekordan budžet za univerzitete, uprkos trenutnoj krizi. Zatim smo ponovo povećali ovaj budžet za 650 miliona evra na gotovo 13 milijardi evra do 2024. godine. Istovremeno smo značajno povećali stipendije za studente za 12 posto i uveli godišnje prilagođavanje inflaciji.

Razlika između troškova studija za studente iz trećih zemalja i studenata iz EU je velika. Planirate li reformu ili smanjenje troškova studiranja za studente iz trećih zemalja?

Autor: Milica Vuković

„Nastavni planovi moraju biti prilagođeni današnjici“

Školarina za državljane trećih zemalja niža je u odnosu na međunarodni nivo. Osim toga, privremeno smo obustavili školarine za određene državljane zbog situacije u njihovim domovinama. To je trenutno slučaj za državljane Ukrajine i Irana.

Obrazovni sistem u Austriji trenutno je u krizi kada je riječ o nedostatku nastavničkog osoblja. Kakvo je trenutno stanje sa modelom promjene karijere (Quereinsteigmodell) i jesu li rezultati već vidljivi?

Ukratko: jesu. Uvodimo različite mjerne i rezultati su već vidljivi. Sa

budućnost. U kojoj mjeri novi nastavni plan može uticati na izazove koji se postavljaju pred mlade?

Nastavni planovi i programi moraju biti prilagođeni realnostima današnjice. Želim da se to ne događa svakih pet godina, nego kontinuirano. Svet se brzo mijenja i nastavni planovi i program se moraju stalno razvijati. Sa novim nastavnim planom učinili smo važne korake i, između ostalog, učvrstili financijsko i ekonomsko obrazovanje. Pri tome, moramo rano da počnemo odgovorno da koristimo novac i mehanizam naše eko-socijalne tržišne privrede. U isto vrijeme,

POSLJEDICE PANDEMIJE se još uvijek djelimično mogu osjetiti.

U Ministarstvu za obrazovanje postoji centar za priznavanje inozemnih diploma koji se naziva ENIC/NARIC Austrija. U ovom centru se nude važne usluge podrške za ubrzavanje integracije na tržištu rada u skladu s kvalifikacijama. Na ovom području planiram daljnje jačanje i strukturalnu reformu. Osim toga, u slučaju da su ispunjeni pojedinačni uslovi priznavanja diplome, troškove za procjenu univerzitetskih kvalifikacija nadoknadiće Austrijski integracijski fond.

Tokom zaključavanja, školski sistem je bio pod velikim pritiskom i mladi su se morali prilagoditi školovanju od kuće. Da se situacija zaključavanja ponovi, da li biste sada znali bolje odgovoriti na izazove?

Iz sadašnje perspektive, ovo se uopšte ne dovodi u pitanje. U planu upravljanja koji obuhvata različite varijante i slučajevе savezna vlada takođe je odredila da zatvaranje škola u cijeloj zemlji nije opcija u trećoj godini pandemije. Ipak, posljedice pandemije se u nekim slučajevima još uvijek osjećaju. Za mene je jasno da tu moramo reagovati i stoga sam nedugo nakon preuzimanja dužnosti u januaru 2022. sastavio opsežan paket za borbu protiv posljedica pandemije koronavirusa među školskom djecom. U proračunu za 2023. za to smo predvidjeli dodatnih 120 miliona evra. Od ljetnog semestra 2021. ukupno je 480 miliona evra stavljeno na raspolaganje za široki raspon mjera kao što su sredstva za jačanje psihološke rezistencije. Drago mi je i što je Ministarstvo zdravljia sa 20 miliona evra povećalo posebno važnu mjeru „Iz krize zdravi“ koja je velika psihološka podrška mladim ljudima.

„Ofanziva Klasse. Job je do sada najveća učiteljska ofanziva u Drugoj Republici.“

ofanzivom Klasse. Job smo započeli najveću učiteljsku ofenzivu u Drugoj Republici. Pritom se posebno obraćamo novim ciljnim grupama za učiteljsku profesiju. Već sada možemo izvući izuzetno pozitivan međubilans: od početka kampanje prije dva mjeseca već se više od 500 ljudi iz cijele Austrije prijavilo za brži ulazak u učiteljsku karijeru. Smatram da je ovo veliki uspjeh! Istovremeno

uvodenjem političkog obrazovanja u nastavu objasnije se na čemu se zasniva naše demokratsko društvo. Od raznolikosti učešća u političkom životu do zadatka i raspodjele nadležnosti, kao i važnosti slobodnog novinarstva za demokratiju. Isto tako, sveobuhvatna nacionalna obrana je osnova zaštite naše neutralne države. To znači da u nastavnim planovima i programima imamo sveobuhvat-

„Uvođenjem političkog obrazovanja u nastavu objasnije se na čemu se zasniva naše demokratsko društvo. Od raznolikosti učešća u političkom životu do zadatka i raspodjele nadležnosti, kao i važnosti slobodnog novinarstva za demokratiju.“

no, trenutno radimo na skraćivanju trajanja učiteljskog studija kako bi učitelji u budućnosti mogli ranije započeti svoj karijerni put. Takođe, razvijamo i projekat „Nova slika pedagoga“. Moj je cilj ovdje pokazati realnu i pozitivnu sliku predavača u 21. vijeku.

Novi nastavni plan i drugačiji pristup nauci i obrazovanju bi mladima trebali dati potrebne vještine za

nu nastavu o Republici Austriji i time činimo važan korak u borbi protiv antidemokracije i promovisanju učešća u političkom životu.

U Austriji postoji mnogo ljudi koji su obrazovanje stekli u stranim državama, ali koji ne mogu nositi rukovatati svoje diplome, jer taj proces košta vremena i novca. Hoćete li nešto mijenjati na ovom području ili možda uvoditi reformu?

Crkve sa dva oltara – katoličkim i pravoslavnim, pokazatelji su viševjekovne međuvjerske slike i tolerancije na crnogorskom primorju, a građene su u srednjem vijeku. U opštini Bar, više dvooltarskih bogomolja još uvijek živi, šaljući svijetu poruku nade.

Autor: Vera Marjanović

ŽIVO NASLJEĐE:

Dvooltarske crkve

Na internetu se može naći podosta tekstova o dvooltarskim crkvama, ali kad smo pročitali neke od njih, shvatili smo da je, umjesto ozbiljnog istraživanja, u pisanju bila uglavnom zastupljena Resavska škola, odnosno prepisivanje. Tragajući za vjerodostojnim sagovornicima u Crnoj Gori, gdje postoji više aktivnih dvooltarskih crkava, skoro da smo odustali od ove priče. Naime, istorijom se na tom prostoru mnogi bave, ali reklo bi se da sloga, čovjekoljublje i vjerska tolerancija za istra-

živače danas nisu u modi, što i nije čudno kad znamo kakva je globalna slika svijeta, mahom određena politikom. Srećom, magazin KOSMO je došao do Ivana Jovovića, mladog magistra pravnih nauka iz Bara, zapošlenog u crnogorskom Ministarstvu vanjskih poslova. Nizom stručnih radova, on je istoriografiji i kulturologiji Crne Gore dao veliki doprinos. Između ostalog, gospodin Jovović je studiozno prikupljaо podatke o dvooltarskim crkvama, a dio svojih spoznaja podijelio je sa nama.

Katolički oltar u crkvi Sv. Petke je 1995. godine bio nasilno uklonjen, a nakon dugotrajnog sudskog postupka, isti oltar je vraćen deceniju kasnije.

U renoviranoj crkvi Sv. Tekle u Sutomoru, bogosluženja se obavljaju po potrebi mještana.

Mag. Ivan Jovović, autor više stručnih radova

se naizmjenično obavljaо katoličko i pravoslavno bogosluženje. Uglavnom,

njihov nastanak na crnogorskom prostoru vezujemo za 16. i 17. stoljeće, kada su sveštenstvo i vjernici, kako pravoslavne, tako i katoličke crkve, bili udruženi na antio-smanskoj osnovi. U to doba je bila prilično izražena međuhrišćanska solidarnost, pa su zajedničkim snagama građene ili obnavljane dvooltarske crkve. Ipak, dominantan broj ovih sakralnih objekata na crnogorskem primorju, ali i u basenu Skadarskog jezera, nastao je u vrijeme tzv. unijatskog pokreta na prostoru Crne

narode, odnosno konfesije, te je vremenom ovaj kult stekao svoje ekumencko i internacionalno značenje i jedan je od najstarijih domaćih svetačkih kultova u Crnoj Gori, a kasnije se raširio od Jadranskog do Crnog mora.

Ko je gradio dvooltarske crkve, kada i kojim povodom?

Pitanje ktorstva ovih crkava u većini slučajeva je teško odrediti jer mnoge od njih su građene u srednjem vijeku i uglavnom su bile proizvod narodnog graditeljstva i nastajale su na ruralnim

„Prve pisane pomene o dvooltarskim crkvama pronalazimo tek u spisima iz 16. i 17. vijeka.“

Gore. Tada su u postojećim katoličkim ili pravoslavnim crkvama dograđivani oltari, kako bi vjernici mogli da praktikuju jedan ili drugi obred, a često su zajedno učestvovali u liturgijskim slavlјima.

Je li pojava dvooltarskih crkava vezana isključivo za Crnu Goru?

U cilju objektivne predstave inače složene tematike, treba istaći da su i na drugim rubnim područjima Mediterana postojale sakralne građevine ovog tipa u kojima su bogoslužile obje crkve, kao što je to i danas slučaj sa bazilikom Svetog Nikole u Bariju (Italija), gdje počivaju mošti Sv. Nikole, zajedničkog hrišćanskog sveca. Ipak, treba naglasiti da je prostor Crne Gore od najranijih srednjovjekovnih državnih tvorevina Duklje, odnosno Zete, počivao na istočnočkoj-zapadnočkoj osnovici, o čemu govore brojni primjeri, a tipičan primjer je kult dukljanskog kneza Svetog Vladimira. On vjekovima okuplja različite

područjima. Prve pisane pomene o njima nalazimo tek u spisima iz 16. i 17. vijeka. Od toga se izdvajaju dvije nekadašnje dvooltarske crkve, koje su bile unutar gradskih zidina. To je crkva Sv. Luke u Kotoru i crkva Sv. Save Osvećenog u Budvi, u kojima je od sredine 17. vijeka do prvih decenija 19. vijeka postojala služba na oba oltara, tj. na katoličkom i pravoslavnom. Naravno, ovdje treba imati u vidu da je Mletačka republika uglavnom imala fleksibilan odnos, ne samo prema katoličkoj, nego i pravoslavnoj crkvi, vidjeći u tome i političke interese. Tako je i crnogorskim mitropolitima potvrđila crkvenu jurisdikciju na dijelu crnogorskog primirja koje je bilo pod mletačkom vlašću. Na području koje je bilo pod osmanskom vlašću, a to je od Kufina prema barskoj i ulcinjskoj opštini, dvooltarske crkve imaju nešto drugačiju genezu, odnosno nastanak. One nijesu nastale na inicijativu i potporu bilo kakvih političkih vlasti, već spontano, naročito one na području barske

DVOOLTARSKE CRKVE nisu vezane isključivo za Crnu Goru, nego i za druga područja Mediterana.

opštine, gdje je stanovništvo bilo gotovo identičnog etno-jezičkog porijekla, a bilo je povezano raznim rodbinskim i kumovskim vezama. Tako je proces postavljanja dva oltara bio spontan, a mogao je biti iniciran od strane nekog crkvenog prelata. Treba napomenuti da je katolička crkva na prostoru Barske nadbiskupije prozelitskom aktivnošću tokom 17. vijeka pokušala da povrati nekadašnje pozicije, koje su urušene dolaskom Osmanlija u Bar 1571. godine.

Evropu srednjeg vijeka obilježio je vjerski fanatizam, dok su međuvjerski odnosi u Crnoj Gori bili puni tolerancije. Imate li primjere za to?

Dok je u Evropi to bilo onako kako nam je poznato, bar-

dili kapelu, što je presedan u svakom vremenu. Zajedničke procesije i litije bile su svakodnevica na prostoru barske opštine, pa su čak u selu Tuđemili, osim katolika i pravoslavnih, učestvovali i muslimani.

Na teritoriji opštine Bar postoji više crkava sa dva oltara, a neke su još uvijek aktivne. Molim Vas da ih nabrojite.

Od brojnih dvooltarskih crkava koje su postojale duž crnogorskog primorja i u basenu Skadarskog jezera, sačuvane su samo četiri na prostoru Sutomora, odnosno Spiča: crkva Sv. Tekle ili Ćekle, Sv. Petke, Sv. Roka i Sv. Dimitrija. Unutar zidina nekadašnje Benediktinske opatije na Ratcu, odnedavno ponovo i pravoslavna crkva

Bazilika Svetog Nikole u Bariju (Italija) takođe ima dva oltara. U ovoj bazilici počivaju mošti Sv. Nikole, zajedničkog hrišćanskog sveca.

skog nadbiskupa Andriju Zmajevića dočekuju monasi i iguman Prečiste Krajinske i on sa njima drži liturgiju. Za potrebe katolika u obližnjem selu Briski, monasi su izgra-

služi liturgiju. Katolici na Ratcu idu dva puta godišnje – na Tjelovo i Veliku Gospu, a pravoslavni 4. juna, kad obilježavaju dan Sv. Cara Konstantina. Dakle, radi

se o crkvama koje se pojavljuju u pisanim izvorima iz 16. vijeka, ali one u građevinskoj arhitektonskoj strukturi pripadaju 13., odnosno 14. vijeku.

Crkva Sv. Dimitrija na brdu Nehaj povezana je sa Austro-Ugarskom monarhijom. Kako?

Ona pripada srednjem vijeku i bila je zborna crkva svih Špičana, ali ima značajnu povezanost sa Austro-Ugarskom. Naime, iako je crnogorska vojska 1877. godine oslobođila Špič od Osmanlija, od-

ZANIMLJIVO

Crkve sa dva oltara – od davnina spoj dva svijeta

Sakralnih objekata sa obilježjima dvije konfesije, u rubnim oblastima Sredozemnog mora ima na više mjesta. Postoje i drugi dokazi da granica između zapadnog i istočnog hrišćanstva nekad nije bila, kako se to nastoji predstaviti, granica dva beskompromisno suprotstavljenia svijeta. Basilica di San Marco u Veneciji, arhitektonski je pozicionirana po istočnom kanonu. U crkvi Santa Maria della Salute, pod oltarom počива Joanis Jeremić, sahranjen sa titулom pomoćnika patrijarha. Po prezimenu sudeći, potiče iz naših krajeva. Nikodin Milaš piše da su dva oltara u 17. vijeku postojala u grčkoj crkvi u Trogiru i srpskim pravoslavnim crkvama u Zadru, Šibeniku i na Hvaru.

Iukom Berlinskog kongresa 1879. godine, ta oblast oko Sutomora pripala je Austro-Ugarskoj. Špičanska opština je 1889. godine tvrdavu Nehaj poklonila nadvojvodi Ivanu Orthu. Treba istaći da je Austro-Ugarska za svoje vrijeme uprave ovim prostorom od 1879. do 1918. poštovala vlasničku i druga prava obje hrišćanske crkve. U tom periodu su po prvi put izrađene zemljische knjige, u kojima vidimo da u posjedovnim

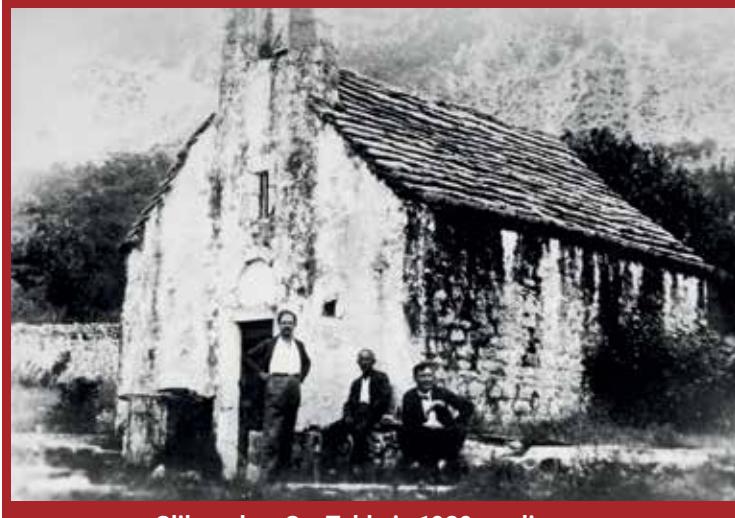
listovima nad dvooltarskim crkvama postoji režim su svojine. Inače, u javnosti nije dovoljno percipirana činjenica da je Austro-Ugarska duž primorja značajno finansijski pomagala gradnju ili obnovu i pravoslavnih i katoličkih crkava, kao i drugih ustanova prosvjete i kulture, a ne samo vojnih utvrđenja, kakvo je uvriježeno mišljenje kod nas.

Kako se u aktivnim dvooltarskim crkvama organizuju bogosluženja za katolike i pravoslavce?

S obzirom da jedni slave po Gregorijanskom, a drugi po Julijanskom kalendaru, bogosluženja su određena vjerskim kalendaram. Primjera radi, Sv. Petka Rimljanka je 26. jula, a 13 dana kasnije je praznik kojeg obilježavaju pravoslavci. Dakle, službe u dvooltarskim crkvama se uglavnom obavljaju u vrijeme praznika, ili ako je u pitanju globaljska crkva, kao što je ona Sv. Tekle (Ćekle) u Sutomoru, bogosluženja se obavljaju po potrebi mještana. To su više zavjetne crkve za starosjedioce, a nalaze se izvan gušće naseljenih mesta.

Devedesetih godina prošlog vijeka, narasli nacionalizmi su doveli do skrnavljenja jedne crkve u Sutomoru. O čemu se radi?

Nažalost, devedesete godine prošlog vijeka ostavile su trag i na ovom prostoru, srećom, ne sa pogubnim posljedicama, kao što je slučaj sa drugim republikama bivše Jugoslavije. Jedan od udaraca na reprezentativno kulturno nasljeđe Crne Gore, bilo je nasilno uklanjanje katoličkog oltara iz dvooltarske crkve Sv. Petke 1995. godine. Nakon dugotrajnog sudskog postupka, isti oltar je vraćen deceniju kasnije, kada je ta crkva ponovo postala dvooltarska.

Slika crkve Sv. Tekle iz 1929. godine.

Taj čin je uzdrmao do tada tradicionalno dobre odnose katolika i pravoslavaca, koji su poslije katastrofalnog zemljotresa 1979. godine zajedno obnavljali ove bogomolje. O tome svjedoči zajedničko bogosluženje mitropolita Danila Dajkovića i kotorskog biskupa Iva Gujića 1987. godine, uz učešće brojnog sveštenstva i naroda, u obnovljenoj crkvi Sv. Tekle. Ipak, promjena nacionalne i konfesionalne strukture stanovništva u Baru, a naročito u Sutomoru tokom poslednje tri decenije uslovjava drugačije trendove koji se sve više uklapaju u opšti balkanski milje religijskog antagonizma. Tako dvooltarske crkve, umjesto da budu komparativna prednost, mogu biti balast za crnogorsko društvo. U tom pogledu, prvo su pozvani državni organi i ustanove Crne Gore da najznačajnije vrijednosti interkulturnog nasleđa sačuvaju za buduće generacije. Dvooltarske crkve, iako su male po gabaritima, svojom simbolikom imaju ekumensko i internacionalno značenje.

Primjer novinarske solidarnosti

Vlatko Simunović, aktuelni urednik Redakcije za kulturu TVCG i kolumnist portala RTCG, značajan dio svoje novinarske karijere posvetio je istraživanju spomenika kulture u Crnoj Gori. Njegov novinski tekst o dvooltar-

Grob barskog nadbiskupa Marka Jorge iz Spiča u crkvi Sv. Tekle

skim crkvama, bio nam je prvi valjani putokaz u stvaranju ove priče. Naravno, stupili smo sa njim u kontakt, a sve što je uslijedilo svijetli je primjer kolegijalne solidarnosti.

KOSMO: Do kojih spoznaja ste Vi došli u istraživanju gradnji crkava sa dva oltara?

Vlatko Simunović, urednik Redakcije za kulturu TVCG i kolumnist portala RTCG

Vlatko Simunović: Crkvama sa dva oltara bavio sam se prije petnaestak godina u svrhu izrade jedne teme za dnevni list Pobjeda. Nemašmo istorijskih izvora prvoga reda koji nam mogu odgovornuti zašto se na priobalju crnogorskog akvatorijuma nalaze hrišćanske bogomolje sa dva oltara, jedan za rimokatolike, drugi za ortodoksne hrišćane. Na jugu, u okolini Bara, gradnja crkava sa dva oltara uvijek je bila inicijativa vjernika. U Boki Kotorskoj to se uvijek dešavalo na inicijativu vlasti. Evidentne su, počev od pisanja Vuka Karadžića, interpretacije da su crkve sa dva oltara u Boki pokušaj katoličkog klera da dio pravoslavaca, uz podršku vlasti privoli na prelazak u zapadno hrišćanstvo, ali, ponavljam, nijesam primijetio da postoje valjani dokazi na tu temu. Interpre-

tacije – da. Dokazi – ne. Takođe, ne postoji niti jedan jedini dokaz da su hrišćani od Herceg Novog do Bara bilo kada, sve do 1990. godine imali konfliktne situacije. Gdje god postoji dvooltarska crkva u Boki Kotorskoj, to je bila crkva pod jurisdikcijom Rima, u koju se unosi oltar za pravoslavne hrišćane. U Baru su ih zajedno gradili i obnavljali. Evidentno je samo da sve crkve sa dva oltara datiraju iz perioda kada je južnoslovensku stranu Jadranskog mora pod svojom upravom držala Venecija i da su posljedica tolerancije koja je vladala među hrišćanima. Sve do druge polovine 19. vijeka, na jadranskoj obali, katoličanstvo i hrišćanstvo grčkoga zakona nijesu funkcionalisali kao dva beskompromisno suprotstavljeni svijeta. U Crnoj Gori tako će ostati sve

do kolapsa SFR Jugoslavije, kada se evidentiraju netrpeljivosti i jedan dio rimokatolika iseljava se sa područja Boke Kotorske.

Pored dvooltarskih crkava na primorju, nedavno je otkrivena jedna na sjeveru Crne Gore. Gdje, kad je građena i kojim povodom, odnosno pod čijim uticajem?

Po pisanju Pavla Rovinskog, na lokalitetu Smaglića Polja u blizini Kolašina, u vrijeme njegovog obilaska tog terena, 1886. godine postajali su ostaci bogomolje koja je, prema narodnom predanju, bila dvooltarska crkva – ‘imala je dvije časne trpeze, za pravoslavce i katolike’. To bi bila najsjevernije pozicionirana dvooltarska crkva na Balkanu, za šta postoje dva tumačenja. Prema prvom, koje se čini vjerovat-

IZGRADNJA dvooltarskih crkava je u okolini Bara uvijek bila inicijativa vjernika.

nijim, ta je crkva postojala zbog Sasa, rudara koji su u ranom srednjem vijeku boravili u Mojkovcu i oko njega, rudareći. Druga verzija je da je takva crkva tu funkcionalisala zbog dijela Moračana koji su iz Albanije, sa Hota došli kao rimokatolici. Za početak trebalo bi provjeriti gdje ta priča u materijalima koji se pripisuju Pavlu Rovinskom postoji.

Spar ein daheim!

12 Energiespar-Tipps für dein Zuhause.

Schon mit kleinen Handgriffen und einfachen Änderungen im Alltag kannst du deinen Energieverbrauch deutlich senken. Das spart Geld und ist gut fürs Klima. Fang also gleich damit an!

Alle 12 Energiespar-Tipps für deinen Haushalt findest du jetzt unter:

wien.gv.at/energiesparen

Bezahlte Anzeige

**Stadt
Wien**

wien.gv.at/energiesparen

Šta je stara gradnja i da li moj stan spada pod Zakon o stambenim odnosima? Da li previše plaćam svoju stanarinu? Ova kao i mnoga druga pitanja postavlja sebi većina stanara koji žive u staroj gradnji.

■ Autor: Milica Vuković

STARA GRADNJA

„Klijentu smo vratili više od 40.000 evra!“

Većina ljudi u Austriji živi u iznajmljenim stanovima. Ova vrsta stanovanja Austriji regulisana je Opštim zakonom (ABGB) i Zakonom o stanovanju (MRG). MRG je prijateljski nastrojen prema podstanarima, a kao rezultat toga, u sklopu zakona postoji zaštita od previsoke stanarine i otkaza stana. Dakle, kada i na koga se primjenjuje MRG? Ovaj zakon se primjenjuje na odnosu između podstanara i stanodavca u staroj gradnji. Prema zakonskoj definiciji, u Austriji se pod „starom gradnjom“ podrazumijevaju stanovi koji se nalaze u zgradama izgrađenim prije 1945. godine (gradjevinska dozvola izdata prije 08. maja 1945).

Advokatska kancelarija G&L u Beču se uspješno i profesionalno brine o nekoliko hiljada stanovnika ovoga grada. Pitanje relevantnih i tačnih informacija o Zakonu o stanovanju je u fokusu advokatske kancelarije G&L.

„Većina stanara koji žive u staroj gradnji plaćaju previsoku kiriju“, navodi mag. Haris Džidić odmah

na početku našeg razgovora. On se u sklopu svoje bogate karijere uspješno brinuo o brojnim klijentima. „Takođe, važno je naglasiti da se primjena Zakona o stanovanju ne može pravno isključiti ugovorom. Nažalost, mnogi stanari nisu dovoljno ili su netačno informisani o svojim pravima. Stalno doživljavamo da se podstanari ne usuđuju ostvariti svoja prava iz straha od otkaza stana“, kaže Mag. Džidić. Unaprijed treba naglasiti da su razlozi za raskid ugovora između podstanara i stanodavca detaljno navedeni u ugovorima o iznajmljivanju stana koji su predmet MRG-a. Revizija stanarine i potraživanje preplaćene stanarine stoga ne može biti razlog za raskid ugovora.

„Naša advokatska kancelarija je već uspješno sprovela hiljadu postupaka revizije stanarine. Prije pokretanja bilo kakvog postupka provjeravamo da li predmetni stambeni objekat podliježe Zakonu o stanovanju. Nudimo besplatne prve konsultacije. Podstanar i nam takođe lako mogu poslati ugovor o iznajmljivanju ne-

pokretne imovine elektronskim putem“, kaže Mag. Džidić.

Takođe, pravni troškovi ne bi trebali odvratiti podstanara od pokretanja postupka revizije stanarine. Većina osiguranja pravne zaštite pokriva parnice u ovakvim postupcima. Međutim, moguće je i kontaktirati

finansijera parnice u vezi pokrivanja troškova predmeta. Ovakav korak bi se isplatio jer predmet ne ovisi od toga „da li je stambeni objekat renoviran, već od toga kada je zgrada dobila gradjevinsku dozvolu“, naglašava Džidić.

Iznos stana

Za stambene objekte koje su pod punim okvirom MRG-a postoji zakonsko ograničenje za najam. To se zove referentna stana. Kategorija u koju stambeni objekat spada je odlučujuća za visinu stana. Opšte pravilo za određivanje kategorije objekta je kako je on izgledao u trenutku potpisivanja zakupa, odnosno da li su i koje su tačno kategorije objekta nedostajale. „Oni objekti koji na primjer spadaju u kategoriju opremljenosti A, moraju biti u upo-

Advokatska kancelarija G&L je uspješno vodila na hiljade predmeta revizije stana.

trebnom stanju i veličine najmanje 30m². Moraju imati sobu, kuhinju ili čajnu kuhinju, hodnik, toalet i moderno kupatilo. Centralno ili podno grijanje mora biti uključeno. Odsustvo bilo koje od ovih karakteristika rezultira ocjenom B i C. Ako predmetna nekretnina koja se iznajmljuje nema unutrašnji toalet, može čak biti i kategorija D. Stambeni objekti koji spadaju u kategoriju opremljenosti D su oni stanovi koji u sebi nemaju sanitarni čvor ili mjesto za odvod vode”, objašnjava mag. Jakob Leinsmer.

„Prema našem iskustvu, 95 posto Bečlja plaća previsoku kiriju. Na primjer, većina studenata ne zna da ne moraju platiti 400 evra po sobi ako dijeli stan, ali stanodavci često traže ovoliki iznos. Često se pretostavlja, da ukoliko su apartmani novouređeni, da odmah spadaju u kategoriju A i da je sasvim u redu

„Objekti stare gradnje podliježu MRG-u. To donosi određene prednosti. Najvažnija jeste ta, da ovakav najam podliježe zaštiti raskida ugovora stanovanja, kao i zaštiti visine stana”, kaže Mag. Džidić.

platiti 400 evra po osobi. Pretpostavimo da tri osobe žive u stanu, to je 1200 evra. Ono što mnogi ne znaju, jeste to, da se stan posmatra kao cjelina, pa stoga ako svaka soba nema svoje kupatilo i toalet,

ne može se iznajmiti po cijeni od, recimo, 400 evra po osobi. Ovaj stan tada spada u kategoriju D i tada bi stana bila znatno niža”, napomije Džidić.

Razlika između ugovora na neodređeno i određeno vrijeme

Ukoliko se za ugovorom o stanovanju predviđa vremensko ograničenje kraće od tri godine i ukoliko on djelično ili u cijelini spada pod Zakon o stanovanju, tada se ovaj ugovor automatski smatra neodređenim. U slučaju ugovora na neodređeno vrijeme, postupak revizije stana mora se započeti unutar prve tri godine. U slučaju ugovora na određeno vrijeme, smanjenje stana moguće je sve dok podstanar živi u nekretnini ili do najviše šest mjeseci nakon iseljenja ili promjene ugovora na neodređeno vrijeme.

Ova vrsta ugovora ima retroaktivnu valjanost do deset godina. Treba napomenuti i da kod ugovora na određeno vrijeme postoji i smanjenje zakonskog limita kamatne stope od 25 posto za ugovore o zakupu na određeno vrijeme koji podliježu ograničenju kamatne stope prema MRG-u”, objašnjava mag. Džidić.

Zašto je važno potražiti pravnu pomoć?

„Čestodolazi do sukoba između podstana i stanodavca jer zakonske odredbe Zakona o stanovanju nisu dovoljno poznate većinskom broju stanovništva. Ukoliko se obje strane adekvatno informišu o svojim pravima mogu se izmijeći mnoga neslaganja. Iskusni advokat za stanarsko pravo može biti dobar partner u ovom procesu,” dodaje mag. Leinsmer. Upravo iz ovog razloga, pravovremeni savjeti u vezi sa problemom i razlikama mišljenja imaju smisla za obje strane. U mnogim slučajevima angažovanjem pravne pomoći se izbjegavaju neugodne svađe. U ovakvim predmetima bi Vas trebao savjetovati advokat sa iskustvom u oblasti stanarskog prava.

VEĆINA stanara koji žive u staroj gradnji plaćaju previsoku kiriju.

Klijentu je vraćeno preko 40.000 evra!

Ukoliko se pravni procesi pokrenu zajedno sa advokatom i ukoliko se reaguje na vrijeme, može se postići i veći iznos naknade.

Pravnici Džidić i Leinsmer su imali upravo takav slučaj. Klijentu koji je želio da ostane anoniman (ime poznato redakciji) na ovaj način je vra-

KONTAKT

Gottgeisl Leinsmer Weber Rechtsanwälte GmbH

Mag. Haris Džidić

Tel.: +43 1 600 27 71 – 50
Mobilni: +43 670 550 75 73
E-Mail: hd@gl-recht.at

Keplerplatz 12
1100 Wien
www.gl-recht.at

ćeno više od 40.000 evra.

„U ovom slučaju se konkretno radilo o klasičnom stanu od 80m² stare gradnje u 16. bečkom becirku. Stan nije imao svoju kuhinju, već je kuhinja bila u predsjoblju. Nadalje, nekretnina nije imala lift. Ovo naizgled ne izgleda kao nešto što je posebno. Mjesečni zakup iznosio je 570 evra, a ugovor o zakupu se obnavljao svake tri godine. Stanar je u ovom stanu živio više od deset godina kada su nadležni organi utvrdili da mjesečna kirija može iznositi samo 250 evra. Najam stana je stoga bio više nego duplo skupljeg nego što je propisano zakonom. Na ovaj način u sklopu pravnog predmeta, našem klijentu je sveukupno vraćeno više od 40.000 evra”, pričaju nam iskusni pravnici o predmetu.

MOJA SUDBINA

■ Autor: Vera Marjanović

Ispovest nesrećne majke

„Sve srećne porodice liče jedna na drugu, a svaka nesrećna porodica, nesrećna je na svoj način”, rekao je veliki Lav Tolstoj. Naša sagovornica misli da je njena porodica najnesrećnija na svetu, a što je najgore, ne vidi izlaz iz svog strašnog problema.

Životom izmučena mlada žena, a nazvaćemo je Mirela, (pravo ime poznato redakciji) pristala je da se izjada za magazin KOSMO tek kad smo joj obećali da neće biti fotografisanja i navođenja ličnih podataka. Ubeđivanje da njen priča nije usamljena, nije promenilo njenu odluku. Razumeli smo je jer njen najveći jad dolazi od sina, obožavanog prvenca, koji se sa nepunih šesnaest godina nalazi u zatvoru. Njen Lule, kako mu u ispovesti tepe, skrenuo je sa pravog puta vrlo rano i, nažalost, ne vidi se pomak u nastojanju da mu se pomogne. Ali, krenućemo od početka...

Mirela se udala nakon završene srednje škole, verujući da joj burma na ruci donosi ulazak u raj. Suprug, koju godinu stariji od nje, bio je vrlo ambiciozan, pa mu je karijera bila veoma važna. Očekivao je da mu žena bude podrška,

ali da i ne pomišlja na život izvan njihovog doma.

„U početku mi je to odgovaralo, mislila sam da želi da me poštodi stresa koji obično imaju zaposlene žene. Bila sam srećna što mogu da mu udovoljavam, kuvajući svakodnevno njegova omiljena jela, posvećeno peglajući njegove košulje i birajući mu svakog jutra odgovarajuće kravate. Kad sam saznaла da će se iz naše ljubavi roditi novi život, mojoj sreći nije bilo kraja. No, kad sam vest o trudnoći saopštila suprugu, nisam na njegovom licu zapazila radost. Pomislila sam da je samo zbumjen i da će, jednakako kao ja, maštati o našoj bebi, da ćemo zajedno kupovati odeću i druge potrepštine i opremati dečiju sobu. Nažalost, malo toga se promenilo narednih meseci, a ja sam, onako zaljubljena i ustreptala od sreće, verovala da će sve biti drugačije kad vidi naše dete”, početak je

priče koju je mlada žena doživljavala kao bajku.

Svakodnevne horor scene

Život utroje, umesto da dodatno obogati brak mladog para, pretvarao se u horor. Muž je smetao plač bebe, buđenje i hranjenje noću, na sve je reagovao razdražljivo i grubo. Prebacivao je Mireli da mu više nije sasvim posvećena, nalazio je mane svemu što uradi. Naravno, za krivca je proglašio svog sinčića. A onda, jedne noći, kad je beba neutešno plakala, kap je prelila času.

„Pokušavala sam da umirim Luleta. Stavljalaa sam mu tople obloge na stomaćić, masirala ga i nosala po dnevnoj sobi. Baš kad sam mislila da će dete zaspati, iz spavaće sobe je kao furija izleteo moj muž i počeo nekontrolisano da urla, drmusajući me za ramena. Zaboga, njemu se spavaloo, bio

je umoran, mora da radi da bi nas izdržavao, dok ja samo ljujuškam to dete koje on i nije želeo. Zamolila sam ga da prestane jer je beba ponovo počela da plače, a on mi je sina istrgao iz ruku, spustio ga na kauč i dva puta me silovito ošamario preko lica. Potekla mi je krv iz nosa, bila sam izbezumljena od straha, a muž mi je naredio da se umijem, da dete odnesem u njegovu sobu i da ga pustim da plače, a da ja odmah dođem u krevet. Te noći me je silovao i tim činom ubio u meni sve lepo što sam osećala prema njemu", prvi je čin drame koju Mirela još uvek živi.

Narednog dana, Alen (ime je promenjeno) je u znak izvinjenja svojoj ženi doneo cveće. Tvrđio je da je beskrajno voli, da se oseća zapostavljenim, da mu smeta što ona više nije atraktivna, nego gojazna i zapuštena. Zahtevao je da beba uveče sve vreme bude u svojoj sobi, a da mama sedi sa tatom. I

tako je trajalo godinama...

„Nakon prvih šamara, dizao je sve češće ruku na mene, pa bi se ponovo izvinjavao i tako u nedogled. Oprštala sam mu, misleći da dete treba da raste u kompletnoj porodici, nesvesna da našem sinu zapravo pričinjavam nepopravljivu štetu. Lule je prisustvovao nasilničkim scenama, slušao je urlanje svog oca, plaošio se kad mu on priđe jer se nije znalo da li će ga pomaziti ili grubo odgurnuti. Nisam dovoljno obraćala pažnju na upozoravajuće simptome kod sina: po kući je sve rušio i lomio, drugu decu je udarao i ujedao, otimajući im igračke, u vrtiću je bio nesnošljiv, pa su mi se tete stalno žalile na njega. Jedino je u mom naručju bio miran i blažen, pa sam verovala da su ispadla prolazna faza u njegovom odrastanju. Imao je pet godina kad sam rodila devojčicu i zaista sam bila ubedlena da će to biti preokret u životu naše po-

NASILJE se u Mirelinoj porodici vremenom samo povećavalo.

rodice. Suprug je tvrdio da se raduje drugom detetu, mada se već u prvim nedeljama njenog života vratio njegovo ponašanje iz doba kad je Lule bio beba. No, ja nisam bila ista, naprotiv! Osećanja prema mužu su se ugasila, a shvatila sam konačno da su i deca u opasnosti. Jedne noći, kad je krenuo prema meni da me ošamari jer nisam htela da ostavim samu uplakanu Emu,

rekla sam mu da će pozvati policiju, ukoliko samo pokuša da me tuče. Nije mi poverovao i ja sam pretinju ostvarila", uz potok suza priča Mirela.

Kraj braka i novi problemi

Nakon prve prijave zbog porodičnog nasilja, Alen je dobio zabranu prilaska porodici u trajanju od mesec dana. Kad se vratio u stan, videlo se da nastoji da savlada nasilništvo u sebi, ali agresivnost je bila jača od njega. Ako nije tukao suprugu, vikao je na decu, mada češće na dečaka, nego na devojčicu jer je ona bila još sasvim malena. Nije se ustručavao ni da ga udari, upućujući mu uvrede i omalovažavajući ga. A

da je on natprosečno inteligentan, ali da nam predstoji veliki rad u savladavanju nagona za ispoljavanje agresije. Kako se približavao njegov polazak u školu, moje strepnje su rasle. Kasnije se pokazalo da su bile opravdane, navodi dalje nesrećna majka.

Dečak se nije uklapao u kolektiv, pa su deca počela da ga izbegavaju, a učiteljica nije uspevala da ga navede na poslušnost. Iako je građom bio sitniji od vršnjaka, pokušavao je da se nametne kao vođa, ali ne u pozitivnom smislu. Gotovo da nijedna pauza između časova nije prošla bez njegovih ispada. Drugarima iz razreda je uništavao školski pribor, a ako su se branili, započinjavao

sek, mamu i njega kad ih je tukao i vredao. Psiholog je pokušao da u razgovore uključi i mog bivšeg supruga, ali on je to odbijao. U Jugendamtu je tvrdio da je naše dete ludo na majku. To što nije na vreme plaćao alimentaciju, što je na svaki način pokušavao da mi nanese bol, posebna je priča. Dakle, od njega nije bilo pomoći. Jednom prilikom mi je psiholog rekao da bi bilo dobro da, ukoliko imam novog partnera, pokušam da ga uvedem u porodicu, kako bi Lule video da se odrasli muškarac prema ženi i deci ponaša drugačije od njegovog oca. Nažalost, ja za novu vezu nisam imala ni hrabrosti, ni vremena, poverila nam je naša sagovornica.

UTRAGANJE za rešenjem uključile su se i različite institucije.

Lule je taj model ponašanja počeo da primenjuje na sestrice, pa majka nije smela da ga sa njom ostavi ni na trenutak. Čim se zaplače, on je znao da je udari, da viče na nju, a jednom joj je stavio ručicu preko usta, što je moglo da se završi tragično.

„Molila sam muža da se sporazumno razvedemo, ali on je odbijao, tvrdeći da ne želi da izgubi veliki stan u kojem smo živeli. Na savet Luletovе vaspitacice iz vrtića, zatražila sam pomoći Jugendamtu. Tada je klupko počelo da se razmotrava. Uz podršku institucije koja pruža pomoći maltretiranim ženama, dobila sam besplatnog advokata koji me je zastupao u brakorazvodnoj parnici. Bilo je mučno, ali sam konačno postala slobodna sa svojom decom. Da se razumemo, biti samohrana majka nije lako, ali svakako je bolje od zajednice u kojoj svakodnevno vlada strah od nasilja. Ema je bila mala i nije gotovo ništa razumela, ali moj sin je bivao sve teži. Vodila sam ga kod psihologa, gde je ustanovljeno

je tuču. Devojčice je udarao, a kad je jednoj u dugu kosu zalepio žvakaču gumu, učiteljica je na razgovor pozvala mamu.

„U traganje za rešenjem problema sa mojim sinom, uključili su se direktor i školski pedagog. Učiteljica je rekla da

Sve teže muke sa sinom

Mirela se u razgovoru za magazin KOSMO pristetila novih problema koji su usledili sa njenim sinom. U kući je i dalje maltretirao mlađu sestru, a prema mami je, za divno čudo, uvek bio nežan. Šta god da ga je zamolila, on bi to uradio, osim kad je u pitanju ponašanje prema ljudima. Pomagao joj je u kućnim poslovima, išao u prodavnicu, ocene u školi su mu bile besprekorne, ali kad bi sa njim razgovarala o ispadima koje je pravio, on se čudio i pitao šta tu ne valja.

„Napominjem da je Lule nekoliko puta menjao školu. Nadležni su mislili da će to pomoći, a meni se činilo da je efekat bio suprotan očekivanom. Čim se nađe u novoj sredini, on bi sasvim izgubio kontrolu nad sobom. Birao je krupnije dečake od sebe i nasrtao na njih. Kad izvuče deblji kraj, postajao je užasno osvetoljubiv, kao da nije on započeo kavgu. Primirio bi se koji dan,

„Terapeut mi je rekao da je moj sin nasilje usvojio kao normalan oblik ponašanja, kopirajući oca. Bio je uveren da se nasiljem izražava ljubav.“

se on ističe u usvajanju znanja, da je jako bistar, ali i nepodnošljiv u ponašanju. Tvrdila je da ga se druga deca plaše. Ispričala sam im u kakvom ambijentu je odrastao, pa je nadvladao stav da mom Lletetu treba dati šansu, a ja sam nastavila da ga vodim kod psihologa. Negde u tom periodu mi je njegov terapeut rekao da je moj sin nasilje usvojio kao normalan oblik ponašanja, kopirajući oca. On je bio uveren da se tako izražava ljubav, te da je tata voleo

a onda opet kretao u svađe i tuče. Molila sam ga da se smiri, govorila mu da mi pravi silne probleme, a on bi me ubedivao da nije ništa kriv, da je on zapravo žrtva. Jadno moje dete je imalo potpuno izvrnuti osećaj za istinu. Po prijavama iz škole, pozivali su me u Jugendamt, opominjali su me da tako dalje ne ide, ali bila sam nemoćna i to sam im priznala. Jednom su ga izmestili iz kuće, bio je u kriznoom centru mesec dana, a onda su ga vratili jer

DEČAK je nekoliko puta menjao školu, a probleme je počeo praviti i u javnosti.

nisu mogli da izađu na kraj sa njim", navodi Mirela.

Kad je imao dvanaest godina, dečak je oko sebe imao grupu vršnjaka sličnih sebi, samoproglašivši se za vođu. To je bio period kad se u školi smirio, ocene su mu i dalje bile dobre, a nastavnici su odahnuli. Međutim, probleme je počeo da pravi na ulici, u parkovima i javnom prevozu, a krenuo je i sa krađama.

„Nakon škole, dok sam ja bila na poslu, moj Lule nije dolazio kući, nego je lutao sa svojim društvom. Bilo je među njima i starijih dečaka, ali on je imao potrebu da se dokazuje u ulozi glavnog izgrednika. Jednom prilikom se zateo na dvoje starih ljudi koji su se držali pod ruku, a kad je u trku prošao između njih, gospoda je pala i povredila se. Drugi put je gurnuo majku sa detetom, pa je dete bilo izgrebano pri padu. U prevozu je obično znao da sedne na mesta predviđena za starije i trudnice, kao i na ona za majke sa kolicima. Kad bi mu neko rekao da ustane, počinjao bi da se svađa i preti, dok ga je grupica oko njega podržavala. Trajalo bi to tako dok vozač ne bi stao i pozvao policiju. U prevozu je i džepario, a činilo se da je uživao kad bi bio uhvaćen. U te tri godine, dok je napunio petnaest, vrlo često su me pozivali iz policijske stanice, gde su ga privodili sa celom grupom. Dok su ih ispitivali, uvek se javljaо kao organizator i predvodnik izgreda. Znala sam da se približava čas kad će završiti u zatvoru, pa sam ga plačući molila da prestane, pričala sam mu šta ga čeka, ali sve je bilo uzalud. Svi njegovi prestupi su uredno beleženi. U školi je ponovo počeo da maltretira đake i nastavnike. Znao je da na času izvadi cigaretu i da je zapali, a na opomene je reagovao izrugivanjem. Moj Lule je polako, ali sigurno utirao sebi put do zatvora za maloletnike, a ja sam bila nemoćna da ga sa te propasti skrenem", pričala nam je dalje nesrećna majka.

Zatvor ne pomaže

Odmah nakon napunjene petnaest godine, dečak je uhvaćen u krađi u jednoj samoposluži. Pokušaj da ga odvedu u kancelariju, doveo je do njegovog divljanja i lomljenja flaša. Naravno, odmah je pozvana policija i on je, zajedno sa dva druga, priveden.

„Pozvali su me da dođem u policijsku stanicu, gde su mi ispričali šta je mojo sin uradio, a pustili su mi i video snimak. Znala sam da će ga poslati u zatvor, a kod Luleta sam tada prvi put primetila strah u očima. Rekla sam mu mirno, bez suza, da mu ne mogu pomoći i da su njegova ludovanja došla na naplatu. Kad su ga odveli, srce mi je bilo slomljeno, ali sam se u dubini duše ponadalala da će ga to opametiti. I zaista, kao da je došao k sebi, u zatvoru je bio miran. Strašno je ovo što ću reći, ali kao da sam odahnula jer sam znala da ne može da pravi gluposti dok je zatvoren. Konačno sam mogla da se posvetim čerki koja je kroz ceo svoj dotadašnji život bila žrtva svog brata. Tada se javio i moj bivši muž sa optužbama da sam loša majka jer nisam sina vaspitavala kako valja. Prvi put sam mu rekla sve što je zaslužio jer su svi psiholozi i pedagozi rekli da je moj sin zbog očevog nasilja u porodici, još u ranom detinjstvu doživljavao teške traume, te da je došlo do trajnog oštećenja njegove psihe. Ipak, nadala sam se boljitu tokom tih šest meseci, koliko je proveo u zatvoru", o prvim zatvorskim danima svog sina jadala se Mirela.

Kad je izašao iz zatvora, momčić je sasvim izgubio kompas. Ponovo je bio

sa svojim starim društvom, u školu nije isao, a kući je dolazio samo da se okupi i da nešto pojede. Organi reda su ga nadgledali, ali to mu nije bila prepreka da u parku nasrne na dve devojke, da ih izudara, uzme im mobilne telefone i da se u beg. Naravno, ubrzo je uhvaćen u podrumu jedne zgrade i ponovo je završio u zatvoru.

„Ovog puta sam angažovala advokata, mada nisam sigurna da mom sinu može pomoći. Naime, on je u zatvoru počeo da se tuče sa drugim zatvorenicima, da im otima hranu i garderobu, a kad završi u izolaciji, optužuje policajce da ga biju. Ostaje pri tim tvrdnjama, uprkos video snimcima, tvrdeći da su svi protiv njega. Idem mu u posetu i razgovaram sa njim, molim ga da se dozove pameti. Dok sam sa njim, on se pretvara u drugo dete, lepo sa mnom razgovara. Jednom me je pitao da li otac ima nameru da ga poseti. Pokušala sam da izbegnem odgovor, a on se rasplakao, bolno je ridoao, govoreći da oduvek zna da ga tata mrzi. Pomenuo je neke scene iz ranog detinjstva, kad je Alen bio grub prema njemu, kad mu je lupao šamare, a onda mene tukao. Ne znam šta da radim, očajna sam... Želim svog sina na slobodi, zdravog i dobrog, ali bojim se da će, ako ga puste, nastaviti po starom. Krivim sebe što se nisam razvela odmah nakon prvih dobijenih šamara jer da sam to uradila, verujem da bi moje dete danas bilo zdravo i dobro. Ovako, ne znam šta će biti sa njim, bojim se najgoreg", uz gorke suze završila je majka svoju isповest.

Nekad su hiperaktivna, impulsivna i nepažljiva deca bivala definisana samo kao nemirna. Danas imamo dijagnozu koja se često postavlja prebrzo i lako, a da se ponekad i ne zna da li je zaista u pitanju bolest ili možda samo alibi za nedostatak pažnje.

■ Autor: Vera Marjanović

ADHS – dijagnoza koja plaši

ADHS je po definiciji razvojni poremećaj čija je osnovna odlička nemogućnost kontrolisanja sopstvenog ponašanja. Nažalost, predstavlja jedan od najčešće dijagnostikovanih poremećaja u detinjstvu i zasniva se na tri osnovna simptoma: hiperaktivnost, impulsivnost i nedostatak pažnje. Simptomi su konstantno prisutni, što znači da dete uvek pokazuje svoje poremećeno ponašanje. Naravno, okolini to smeta, kako u porodici, tako i u vrtiću, školi, pa čak i kasnije u odrasлом dobu, na radnom mestu ili među prijateljima. Kako puno roditelja svoju živahnu decu posmatra sa strepnjom, zakucali smo na vrata Dr. Vesne Budić Spasić, lekarke opšte medicine i stalne konsultantkinje magazina KOSMO.

KOSMO: Doktorka, kako se primećuju prvi simptomi ADHS sindroma?

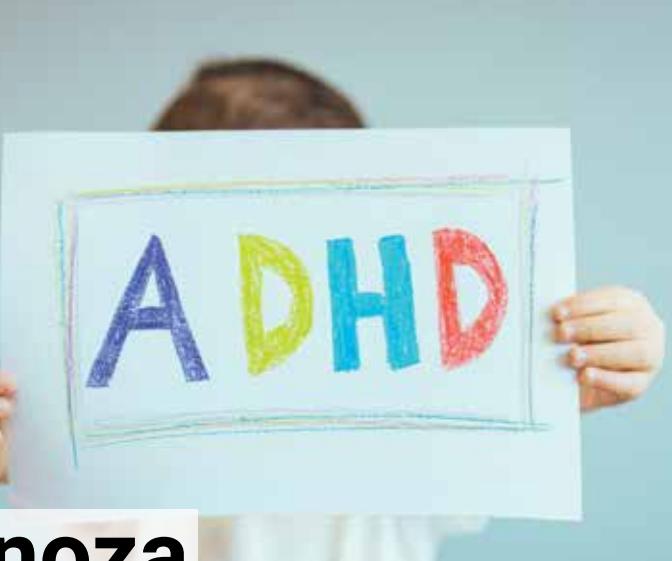
Dr. Vesna Budić Spasić: Hiperaktivnost i impulsivnost se ogledaju u ispoljavanju konstantnog nemira, trčanja, vrpoljenja, pentranja po nameštaju, brbljivosti,

**Dr. Vesna Budić-Spasić,
doktorica opšte medicine**

upadanja u reč, istrčavanja s odgovorima pre vremena, nemogućnosti čekanja u redu. Prisustvo motornog nemira ili nedostatak kontrole ponašanja, jako je izraženo i dominantno. Za takvo dete se nekad govorilo da ima pundravce, ali se još uvek nije smatralo bolesnim. Dete često trese rukama, klacka stolicu na kojoj sedi, nogama drma sto za kojim sedi i ne može mirno da se igra. Primetan je nedostatak pažnje, dete ne sluša šta mu se govori, gubi stvari, ne dovršava zadatke, izbegava zahtevne obaveze, loše pamti i zaboravlja, ali želi da uvek bude u centru pažnje.

U kojem uzrastu simptomi posebno budu oči?

Poremećaj se najčešće uočava, da ne kažemo dijagnostikuje, po polasku u školu, kad se dete susreće sa kolektivom i obavezama. Ono što se dešavalо kod kuće, prebacuje se i na školsku sredinu. Održavanje upadljivog ponašanja u porodici i u školi, tj. najmanje u dve sredine, bitan je kriterijum za dijagnozu. Skakanje po nameštaju prelazi u šetanje po učionici za vreme časa i ometanje nastave, bez mogućnosti koncentracije na gradivo koje treba savladati. Dete ima potrebu za stalnim kretnjem, neprestano traži nove aktivnosti, ali ga one vrlo kratko zanimaju. Zbog takvog ponašanja, deca postižu slabije rezultate u školi, iako mogu biti čak i natprosečno inteligentna.

Da li su zapažene neke razlike među decom istog uzrasta?

Kod dečaka je poremećaj čak četiri do pet puta prisutniji, nego kod devojčica, a ima i razlike u simptomima. Dok je kod dečaka izraženiji motorni nemir, devojčice su češće odsut-

ne i nepažljive. Zbog toga se poremećaj ranije uočava kod dečaka, a češće se javlja u gradskim, nego u seoskim sredinama. Uzrok može biti preterani boravak u zatvorenom prostoru, kao i prezaposlenost oba roditelja ili nedovoljan kontakt sa drugom decom, fizička neaktivnost i nedostatak kontakata sa drugim živim bićima, posebno sa dvorišnim i kućnim ljubimcima.

Kako je sa mlađom decom, kad su simptomi u pitanju?

Neki stručnjaci tvrde da se poremećaj može uočiti čak i kod beba koje pretrano plaću i vrište bez razloga, odbijajući normalno hranjenje. S obzirom da se dojenčad ne mogu ponašati svesno u tom uzrastu, radi se o blagom preterivanju

Povećane vrijednosti masnoće u krvi

Više doze Omega-3 vraćaju nadu

medicinskih analitičara koji ponekad ne vide šumu od drveta. Kod beba ćemo naći bar deset drugih razloga zbog kojih rone gorke suze. U predškolskom uzrastu se poremećaj manje primjećuje jer se dete uglavnom opravdava svojim uzrastom – još je mali! U trenutku kad roditeljima dojadi zahtevnost mališana, oni pribegavaju elektronskom rešavanju problema, tj. kupuju svetlucave igračke ili jednostavno žrtvuju svoj mobilni telefon koji vrlo efikasno smiruje situaciju. Naravno, ne za dugo, ali svaka pauza je dragocena. Na taj način i sami proizvode dalji razvoj neželjenih simptoma.

Kako ADHS utiče na mlade u razvoju?

Pubertet i adolescencija takođe imaju svoje odlike,

LEKOVE ne bi trebalo uvoditi sa prvim sim- tomima po- remećaja.

ponašanju, delinkvenciji i bolestima zavisnosti.

Da li simptomi koje ste nabrojali isključivo ukazuju na ADHS, ili može i nešto drugo biti u pitanju?

Kod postavljanja dijagnoze treba dobro ispitati da li se zaista radi samo o psihičkom problemu ili se iza svega krije i neki fiziološki poremećaj, poput Kryptopyrolurije zbog nedostatka

Nalaz krvi vam pokazuje uvećane vrijednosti masnoće u krvi? Niste sami. Sve više ljudi širom Austrije ima ove probleme.

One sadrže najveće doze EPA i DHA na tržištu i tako stvaraju doprinos normalnom nivou masnoće u krvi (Trigliceridi).

Takođe i ostali aktivni sastojci koji se nalaze u ovim tabletama idealno utiču na problematičnu krvnu sliku i vrijednosti masnoće u njoj.

Na primjer, one sadrže i Koenzim Q10, što čini kapsule idealnim dodatkom već postojećim lijekovima sa statinima (lijekovi za snižavanje holesterola). Oni ne samo da inhibiraju vlastitu proizvodnju holesterola u tijelu, već i proizvodnju Koenzima Q10. Ovo je takođe veoma bitno za opskrbu mišićnih stanica energijom i rad srca.

Novo na tržištu: Dr. Böhm® Omega-3 veganske kapsule

Sa posebnim uljem algi, ova austrijska robna marka sada je takođe uspjela razviti visoko dozirane i isključivo biljne Omega-3 kapsule. Posebna stvar u vezi sa tim: sadrže daleko više Omega-3 masnih kiselina od dobro poznatih veganskih alternativa kao što su konopljino ili laneno ulje.

*Apothekenabsatz Cholesterinsenkende Prod.
Lt. IQVIA Österreich OTC Offtake MAT Okt 22

Kod dečaka je poremećaj četiri do pet puta prisutniji nego kod devojčica.

ako se poremećaj ne leči ili, bolje rečeno, možda se u nekim slučajevima ne dovodi u red vaspitanjem. Često se javljaju emocionalna labilnost, razdražljivost, depresivnost i anksioznost. Mladi u nekim situacijama mogu biti čak i agresivni, što vodi ka narušenim odnosima sa vršnjacima koji ih zanemaruju. To opet vodi do osećaja niže vrednosti, odbačenosti, nesigurnosti, kao i gubitka samopoštovanja i samopouzdanja. To vrlo često vodi ka socijalno neprimerenom

vitaminu B6 i cinka. Laboratorijski nalaz urina može da prosveti situaciju i da postavi osnov za substitucijsku terapiju komponentama koje nedostaju. Psiho- i drugi oblici terapije ponašanja i animiranja u pravom smjeru, daju velike mogućnosti. Ako je moguće lečiti i izlečiti na vreme, treba sve preduzeti pre nego što se proglaši definitivno i nepomenljivo stanje. Lekove čija je osnovna indikacija ADHS ne bi trebalo uvoditi sa prvim simptomima. Možda je dete, ipak, samo nestošno ili mu jednostavno nedostaju roditelji koji su previše zakupljeni svojim obavezama. Moderna visokoumlna tumačenja često su zamenila za nedostatak klasičnog autoriteta roditelja i učitelja, pa je možda najbolja terapija posvetiti se malom 'tiraninu' u trenutku kada mu to najviše treba."

Poremećaj se najčešće uočava po polasku u školu, kad se dete susreće sa kolektivom i obavezama.

-20%
popusta

Dodatak ishrani

na Dr. Böhm® Omega 3 complex i Omega 3 vegan (NOVO) proizvode – važi u februaru 2023. godine u svim partnerskim apotekama.

■ Autor: Milica Vuković

„Moje pjesme su, kao i ja, sa vremenom postale zrelije”

KOSMO: Kako gledate na trenutačnu situaciju na muzičkoj sceni i omladini koja sluša pjesme gdje se ne pri donosi velika pažnja tekstu?

Nina Badrić: Puno toga je trenutno na tržištu. Ipak, ljudi odaberu sebi slične priče. Negdje mislim da se publika identificira sa nama umjetnicima. Publika pronađe u umjetnicima ono što je njima blisko.

Da li i danas imate tremu od nastupa i ukoliko je imate, kako se riješavate iste?

Pozitivna trema uvijek postoji. Međutim, ona stane u momentu kada izđem na pozornicu. Kada sve počne, tada čak i zaboravim gdje se nalazim. U tom momentu, na bini, ja sam u nekom svom zaštićenom svijetu. Tako se barem osjećam. Ne mislim na ništa osim na glazbu koja se događa i živim za one momente koji su specifični.

Kako njegujete svoj glas nakon više od dvadeset godina muzičke karijere?

Mislim da je važno uvijek i stalno pjevati da ne zahrđamo (smijeh).

Upjevana sam kroz sve ove godine i glas je navikao na napore. Za vrijeme pandemije me malo strah bio od toga kako ću opet pjevati i da li će me glas služiti. No, već nakon prvog koncerta sve je došlo na svoje. To je valjda slič-

„U momentu kada sam na bini, ja sam u nekom svom, zaštićenom svijetu.”

no vožnji biciklom. Nikada ne možeš zaboraviti.

Postoji li mogućnost da bi ste se sada odlučili na korak odlaska iz Hrvatske i ako biste, koje zemlje bi Vas najviše privukle?

Nina: Sada se osjećam previše komotno za takav put. Bila sam na stranim listama broj jedan. Prošla sam cijelu Italiju, a takođe sam za Bmg records u Beču snimila par albuma. Mislim da bi mi se sada trebalo dogoditi pravo čudo da se uputim na svjetsku karijeru. U ovom trenutku ne razmišljam o tome i zahvalna sam na

NINA BADRIĆ

je zagrebačka pjevačica koja je već više od dvadeset godina prisutna na pop sceni Balkana. Sa svojim hitovima „Takvi kao ti”, „Pamtim”, „Dani i godine” i mnogim drugima Nina očarava publiku širom regiona. O pjesmama, nastupima, kao i njenoj bogatoj karijeri razgovarala je za KOSMO.

blagoslovljenoj karijeri koju imam na našim prostorima.

Sa izuzetno bogatom muzičkom karijerom Vaš muzički stil se sa vremenom promijenio od pop hitova do više baladnog zvuka. Kako ste se odlučili na ovu promjenu?

To je prirodni proces sazrijevanja. Kako sam ja postajala zrelja, tako su i moje pjesme postajale zrelje. Ipak nekako mislim da nisam mnogo promijenila svoj stil pjesama, jer se osjeti moj rukopis. Producija mi je veoma zanimljiva i trenutno tražim producente koji mogu da mi ponude neki novi zvuk.

Poznati ste po tome da imate duete u kojima se glasovi izvođača sjajno podudaraju. Da li planirate da izbacite neki novi duet sa nekom balkanskom zvijezdom?

Ovo najviše ovisi o pjesmi. Ukoliko je pjesma dobra, onda ona sama privlači glazbenike. Nisam mnogo dueta snimila do sada, ali imam sreću da su postali uspješni. Imam svojih par intimnih želja i nadam se da će se ostvariti u budućnosti, te da ću snimiti pjesme sa meni veoma dragim umjetnicima.

PETAR GRAŠO

na balkanskoj estradi važi za jednog od najcijenjenih pjevača. O porodičnom životu, bogatoj muzičkoj karijeri kao i nekim budućim planovima, KOSMO je razgovarao sa ovim poznatim pjevačem, koji je iza sebe imao uzbudljivu godinu, kako na privatnom, tako i poslovnom planu.

„Svaki put uživam kada trebam izaći na binu”

KOSMO: Prošle godine ste zajedno sa svojom suprugom Hanom dobili kćerkicu Albu. Koliko je teško izbalansirati poslovni i privatni život trenutno? Kako uspijivate da pronađete vrijeme za porodicu?

Petar Grašo: Svaki posao nosi svoje dobre i loše strane. Koliko god su putovanja i dinamičnost nešto što je dio mog svakodnevnog života, dolazak djeteta je posložio moje prioritete i trudim se, unatoč jakom tempu, svaki slobodni trenutak provesti sa obitelji. Sretan sam što moje djevojke veoma često putuju sa mnom, tako da je Alba već bila u nekoliko država Evrope i sasvim joj se sviđa taj način života (smijeh).

Vaša muzička karijera je izuzetno bogata. Nastupali ste takođe i sa mnogo drugih poznatih zvijezda sa prostora bivše Jugoslavije. Da li i danas kada izađete pred publiku imate tremu od nastupa i ako imate, kako je se riješavate?

Doista ne osjećam nikavu tremu, imam uigranu ekipu i na bini i izvan bine tako da znam da će svaki detalj štimati. Izlazak na pozornicu

za mene je svaki put užitak. Doista sam sretan kada sjednem za klavir i ispred sebe vidim ljudе koji pjevaju, grle se i uživaju u mojoj glazbi.

S obzirom da ste rođeni u Splitu, da li biste mogli našim bećkim čitaocima da objasnите zašto neka pjesme pjevate na ikavici i neke na ijkavici?

Obrazloženje je jednostavno. Prilikom interpretacije i rada na pjesmi osjetiš da li određen tekst odgovara

Doista ne znam. Nikada nisam imao ambicije biti glumac, ali ukoliko bi me zaintrigirala ponuda i uloga, mislim da ne bih imao ništa protiv.

Da li možda planirate neki veliki duet sa nekom zvijezdom iz Srbije ili Bosne i Hercegovine u skorijoj budućnosti? Ili ukoliko možda postoji neka svjetska zvijezda sa kojom biste uradili duet?

Trenutno u studiju radimo na novoj, bržoj i dinamičnijoj pjesmi, s obzi-

---

„Doista sam sretan kada sjednem za klavir i ispred sebe vidim ljudе koji pjevaju i grle se.”

kada se otpjeva na ikavici ili na književnom jeziku. To je kao kada biraš haljinu koja najbolje odgovara određenom tipu žene.

Glumili ste u seriji Vila Marija, koja je bila veliki hit na našim prostorima. Kada bi Vam se ukazala prilika da ponovo glumite, kako biste određovali na ovu ponudu?

rom da su posljednje pjesme koje sam objavio bile balade. Kada se radi o duetima, iskren da budem, nisam im pretjerano sklon, ali nije isključeno da se u budućnosti dogodi neka dobra suradnja. Moram biti iskren da nisam pretjerano razmišljao o tome, ali prvi koji mi je pao na pamet je Sting. On mi je jedan od omiljenih muzičara, još od malih nogu.

Kakav je položaj mladih studenata migrantskog porijekla u Austriji, kao i izazovima sa kojima se prevodioci susreću, za KOSMO je govorila profesorka, spisateljica i prevoditeljica Maša Dabić.

■ Autor: Milica Vuković

„Balkan za mene više nije porodica i rat”

Marija Dabić, poznatija kao Maša Dabić, rođena je 1981. godine u Sarajevu. U jeku rata 1992. godine zajedno sa svojom porodicom dolazi u Austriju. Trenutačno radi na Univerzitetu u Beču gdje predaje predmete koji se tiču usmenog i pismenog prevođenja na ruski i njemački jezik. Svoj književni prvenac „Gubici trenjem“ (Reibungsverluste) objavila je 2017. godine. Iste godine je sa ovom knjigom ušla u uži izbor za prvenac Austrijske književne nagrade, a 2018. slijedila je i Nagrada za promociju književnosti Grada Beča.

KOSMO: Sa porodicom ste migrirali u Austriju 1992. godine. Koliko se od Vašeg dolaska promjenio odnos Austrije ka migrantskim

grupama koje dolaze sa prostora bivše Jugoslavije?

Maša Dabić: Migracija se ju ljudskoj istoriji dešavala u talasima. Svi mi koji smo devedesetih godina izbjegli, imali smo bolje uslove nego izbjeglice koji su iz Sirije i drugih zemalja 2015. godine došli u Evropu. Sa druge strane, uko-

su migrirali zbog rata i ljudi koji su otišli dobrovoljno iz države u potrazi sa bojim životom. Razlika je vidljiva, ali smatram da je svaki odlazak od kuće težak. Ukoliko mladi ljudi osim odlaska ne vide drugi izlaz za iskoristavanje svojih potencijala, onda treba da odu iz države u kojoj su rođeni.

„Odlazak iz matice mладима ne garantuje uvijek bolji život, a rezultate pokaže vrijeme.“

liko pogledamo današnje izbjeglice iz Ukrajine, opet se njihovi uslovi razlikuju od naših. Iz svega ovoga možemo da vidimo da su uslovi migracija relativni i zavise od situacije. Kada se radi o ekonomskoj migraciji, smatram da postoji velika polarizacija ljudi koji

Odlazak, međutim, ne garantuje uvijek bolji život, a rezultate pokaže vrijeme.

S obzirom da predajete i na Univerzitetu u Beču da li primjećujete razlike u generacijama koje su ranije i danas migrirale zbog studija?

Ja najviše radim sa studentima koji dolaze iz Rusije i Ukrajine, a primjetno je i to da ih je sve manje koji dolaze iz Austrije. Većina mojih studenata nisu izbjeglice, ali to se možda sa novim, tj. ljetnim semestrom i promjeni. Za sada vidim vrlo samostalne mlade ljudi, većinom žene, za koje je obrazovanje bitna šansa u životu. Danas je veoma teško biti student. Dosta studenata nema finansijsku podršku roditelja, nego se sami snalaze i rade pored studija, što zaista nije lako. Realnost u kojoj trenutačno živimo je veoma uzmemirujuća i teška. Smatram da mlađim ljudima uopšte nije lako odgovoriti na izazove današnjice, kao ni one koje budućnost pred nama kreira.

Posao prevodioca je veoma zahtijevan i težak posao. Posao u kojem takođe i često morate da slušate teške teme. O ovome pišete i u svojoj knjizi sa protagonistkinjom Normom. Koliko možete da zanemarite lična osjećanja prilikom prevodenja?

Za vrijeme prevoda je bitno da prevodilac ne bude uvučen u istu rupu kojoj se nalazi klijent. Izazovi se razlikuju od klijenta do

zahtijevna i da vam ponekad nedostaje riječi. Ključ dobrog prevodenja jeste slušanje sagovornika.

Prevod Vaše knjige na BKS je radio Đorđe Trišić. S obzirom da ste i Vi prevodioce, zbog čega niste sami preveli svoju knjigu na BKS?

Meni je za prevod najviše falilo vremena. Ali moram naglasiti i to da je njemački moj prvi jezik. Ja se u

„Smatram da mladim ljudima uopšte nije lako odgovoriti na izazove današnjice.“

klijenta. Postoje emotivni izazovi sa veoma opterećujućim temama, kao i klijenti koji se nalaze u različitim emotivnim stanjima. Takođe, postoje i različiti kognitivni i intelektualni izazovi. Dio našeg posla podrazumijeva i nastup ispred publike, pa tako postoji i preformativni izazov koji zahtijeva koncentraciju i pružanje usluge na visokom nivou. U mojoj karijeri je bio različitih ljudi kojima sam se, u datim trenucima, morala prilagoditi. Ovo nije uvijek jednostavno jer prevodilac mora ostaviti svoja lična osjećanja sa strane i fokusirati se na posao, a to može da bude veoma zahtijevno. Često se desi da je terminologija veoma

profesionalnom životu bavim prevodima na ruski, njemački i engleski, a postoji mnogo stručnijih prevodilaca koji prevode na BKS. Đorđe je jedan od njih i bilo mi je veoma interesantno posmatrati njegov rad. Sa druge strane, mislim da bi meni kao piscu bilo teško da se odvojam od svoje knjige i da je objektivno prevedem.

Budući da ste rođeni u Sarajevu, vežu li Vas neka osjećanja za taj grad kao i prostor bivše Jugoslavije?

Moja mama živi već dugo u blizini Beograda, samim tim Beograd posjećujem veoma često. Iz perspektive gosta meni je Beograd divan grad koji ima

SLUŠANJE sagovornika je ključ dobrog prevodenja.

bogatu i šaroliku umjetničku scenu. Vjerujem da se ljudi koji тамо живе susreću sa različitim svakodnevnim problemima, kao što je na primjer saobraćajna infrastruktura. U Sarajevo nažalost idem dosta rijedje, ali samo zato što nemam mnogo vremena. Voljela bih da u skorije vrijeme ponovo posjetim ovaj grad. Zagreb posje-

nost nego je dostupna svima. Divim se kulturnim scenama, a onda opet čujem od svojih prijatelja kako i oni imaju svoje probleme, većinski novčane prirode jer se u umjetnost ne ulaže mnogo. Meni su književnost i prevodilački rad otvorili mnoga vrata i upoznala sam dobre ljude, što mi mnogo znači. Balkan za mene više nije samo porodica, prošlost i rat, nego je ovaj prostor i simbol saradnje sa vrlo dobrim kolegama.

Šta biste poručili mlađim ljudima koji su došli u Austriju i pokušavaju ovdje da se oblikuju i edukuju? Možda poruka i za buduće umjetnike i pisce?

Moja pouka jeste samo da se ne predaju i da nastave da rade, čak i onda kada ne dobijaju podršku. Mislim da se u životu upornost uvijek isplati, iako nam se to trenutno često ne čini da je tako. Dinamika ekonomskog života je veoma brutalna i povuče te u svakakve poslove. Ali na kraju, samo je bitno ne odustatiti, umrežavati se, raditi i ostati vjeran onome što volite.

Knjiga „Gubici trenjem“ se od 2020. godine nalazi i na našem jeziku u izdavaštву „Trećeg trga“.

tim sa vremenom na vrijeme. Tamo imam prijatelje, ali me za Hrvatsku ponekad veže i posao. Uvijek me raduje otići u države bivše Jugoslavije. Mislim da imamo sjajne umjetnike i ljudе koji su dio umjetničke scene, a ja se odlaskom tamо, svaki put, pozitivno iznenadim. Postoje mnogi fini i opušteni literarni događaji, gdje književnost nije dio elitičkog pogleda na umjet-

Maša je na njemački prevodila djela Svetislava Basare, Srđana Valjarevića, Barbi Marković, Dragana Velikića, Gorana Ferčeca i mnoge druge.

Gibonni, Petar Grašo, Nina Badrić – koncert

Bečku publiku 11. februara 2023. godine očekuje koncert tri muzičke legende: Nina Badrić, Zlatan Stipišić Gibonni i Petar Grašo nastupiće prvi put zajedno.

Hitovima poput „Dani i godine“, „Libar“ i „Ako pitaju“ troje umjetnika proslavili su senzacionalne uspjehe i sada konačno ponovo odaju počast bečkoj publici. Godinama su među vrhunskim izvođačima u regionu i iz godi-

vanja i koncerata“, kaže organizator Dragan Žujević. Sa kapacitetom do 3.000 gostiju i sjedištima raspoređenim kao u areni, Hallmann Dome garantuje optimalan pogled na binu sa svih mesta. „Za ovaj koncert neće biti

Sa kapacitetom do 3.000 gostiju, posjetioci koncerta moći će da uživaju u pogledu na binu sa svih mesta.

ne u godinu fasciniraju publiku svojom muzikom. „Prvi put Nina Badrić, Petar Grašo i Gibonni nastupiće u bečkoj dvorani Hallmann Dome! Ovakav spektakl do sada nije viđen u Beču“, kaže Dejan Božić, jedan od organizatora koncerta. Za ovaj muzički spektakl u Beču će se 11. februara pobrinuti dva organizatora Dejan i Dragan.

„Želimo da damo primjer i da našu zadnicu podigne-mo na novi nivo u pogledu deša-

VIP kartica, međutim postoji ‘Zlatni krug’. On bi služio kao prostor za fan pit“, kaže Dragan.

Cijene karata:

Stajaća mjesta: 45 evra; Tribine: 55 evra (slobodan izbor sjedišta, ograničen broj slobodnih mesta); Golden Circle: 65 evra (odvojeni prostor– Fan Pit ispred bine sa stajaćim stolovima).

Ulez:

od 19:00 časova,

Početak koncerta:

20:00 časova.

Kupovina karata je moguća na sljedećim mjestima:

Tesla Coffee & Concept Mariahilfer Straße 147, 1150 Wien
MA'AM Music Productions – online prodaja karata.

Audicija za vokalnu radionicu „Bistrik“

U subotu 18. februara će mladi pjevači i pjevačice imati priliku da učestvuju na radionici „Bistrik“.

Audicija za vokalnu radionicu „Bistrik“ u Beču će se održati u prostorijama Zajednice srpskih klubova u Beču. Radionici vodi Biljana Krstić, vokalna solistica orkestra Bistrik. Vokalna radionica je počela sa radom 2012. godine i čine je mladi talentovani pjevači iz čitave Srbije. Osmišljena je da na umjetnički način popularizuje tradicionalnu muzičku kulturu Srbije i regionala i da pruži mogućnost talentovanim pjevačima da zavole, nauče i predaju svoje znanje generacijama koje dolaze. Program vokalne radionice tradicionalnih pjesama

obuhvata: široki dijapazon srpske i balkanske vokalne muzike.

Vrijeme održavanja audicije:

Subota 18.02.2023. od 13:00 časova.

Mjesto održavanja:

Prostorije Zajednice srpskih klubova u Beču (Gudrunstraße 133b, 1100 Wien).

Više informacija na:

biljakrstic@gmail.com.

Predstava „Ko se boji Virdžinije Vulf“

Bečka publika će 19. februara moći da uživa u komadu „Ko se boji Virdžinije Vulf“, Edward Albeeja, a u režiji Lenke Udovički.

Milan Marić ili Aleksandar Vučković su uspješno prenijeli ulogu njihovog gosta, kao i Vanja Nenadić ili Nika Ivančić u ulozi znatiželjne Hani.

Vrijeme održavanja:

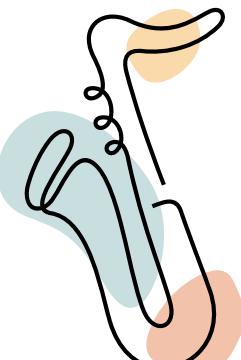
19. februar 2023. godine sa početkom u 19:30 časova.

Mjesto održavanja:

Theater Akzent (Theresienumgasse 18, 1040).

Više informacija kao i kupovina karata mogući su na kasi ili na stranicu:

www.akzent.at.

Koncert legendarne rock grupe Partibrejkers

Poznata rock grupa Partibrejkers održaće koncert u Beču u subotu 18. februara 2023. godine sa početkom u 21:00h.

Na ovaj način će rokeri proslaviti četrdeset godina svoga rada.

Grupa je osnovana 1982. godine u Beogradu, a važe za jedan od najpoznatijih rok bendova bivše Jugoslavije. Oštri i kritički tekstovi prema društvu u kome običan i pošten čovjek strada, ono je što čini autentičan autorski pečat tandemu tekstopisaca Caneta i Antona, što jasno govore i naslovi njihovih pjesama i albuma. Najpoznatiji hitovi su svakako „Kreni prema meni”, „Lobotomija”, „Dugo te nema”,

„Hoću da znam”, kao i mnogi drugi.

Vrijeme održavanja:

18. februar 2023. godine.

Mjesto održavanja:

VHS Floridsdorf, Uzak Kramreitergasse 1, 1210 Beč.

Kupovina karata:

Karte se prodaju po cijeni od od 30 i 35 evra, a moguće ih je kupiti na stranici:

www.ulaznice.eu.

Predstava „Kako i zašto ubiti muža”

U petak 10. februara sa početkom u 20:00 sati će bečka publika imati priliku da se nasmije uz predstavu „Kako i zašto ubiti muža”.

Komedija o milijun razloga zašto ubiti muža, nastala je nakon burne reakcije nježnog spola na priručnik „Kako i zašto ubiti suprugu”. Naime, autor ovog djela Antonio Amuri optužen je za muški šovinizam, poslje čega je uslijedio i priručnik namenjen damama. Ova komedija prema romanima talijanskog književnika Antonia Amurija do sada je realizovana na brojnim pozornicama, a duhovito opisani verbalni okršaji u braku prepunom trzavica nasmijali su publiku diljem svijeta. Ulogu supruga tumači Peđa Damjanović, dok će žensku stranu ispričati glumica Nataša Aksentijević.

Vrijeme održavanja:

10. februar 2023. godine sa početkom u 20:00 časova.

Mjesto održavanja:

Theatarsaal VHS (Längenfeldgasse 13 – 15, 1120).

Kupovina karata:

www.ulaznice.eu

STRIDON Shop

Tabak Trafik Stankovic

(Perchtoldsdorferstrasse 25/3, 1230 Wien)

Caffe Restaurant Calypso, (Brunnerfeldstrase 6 2830 Perchtoldsdorf).

Izložba Sanje Ivezović – Works of Heart

Izložba Works of Heart (1974–2022) Sanje Ivezović, jedne od naših najznačajnijih umjetnica otvorena je u novembru 2022. godine. Kurirana od strane Zdenke Badovinac, bečka izložba ostaje otvorena za posjetioce do 12. marta 2023.

Izložba okuplja rade koji se protežu kroz plodnu karijeru umjetnice: od ranih feminističkih djela koja su se fokusirala na odnos masovnih medija i ideologije, nastalih u sklopu pokreta Nova umjetnička praksa u Jugoslaviji, do njenih kasnijih projekata koji su se bavili transformacijom balkanskih zemalja iz socijalističkih u kapitalističke društvene

sisteme, kao i tekući projekti kao što je „Ženska kuća”, koja se bavi širokim spektrom pitanja u vezi nasilja nad ženama, uključujući seksualnu industriju u Bangkoku, ubistva iz časti u Turskoj i uticaj rata u bivšoj Jugoslaviji.

Više informacija o izložbi i programu potražite na stranici: kunsthallewien.at.

Rat u umjetnosti: Savremene pozicije o trenutnom stanju

U četvrtak 9. februara sa početkom u 19:00 časova će se održati 113. projekat autora pod nazivom Rat u umjetnosti: Savremene pozicije o trenutnom stanju (Krieg in der Kunst: Zeitgenössische Positionen zu einem aktuellen Zustand).

U sklopu projekta planiran je razgovor o ratnim dešavanjima, kao umjetnosti i književnosti i njihovo ulozi dvije umjetnice: Milice Tomić i Eve Menasse. Njihove rade karakteriše bavljenje ratom i njegovim društvenim posljedicama. Posljednji roman Eve Menasse bavi se generacijskom tišinom u vezi masakra u Rechnitzu. Sa druge strane, u svom radu, koji se kreće između multimedijalne umjetnosti i poetskog aktivizma, Milica Tomić se

decenijama bavi sukobima i traumama koje iz njih proističu. Uz moderaciju Marka Dinića i Dariju Davidović, kao i prevod Maše Dabić, posjetiocima će imati priliku da čuju više o interesantnim temama umjetnosti i brutalnosti rata.

Vrijeme održavanja: 9. februar 2023. godine.

Mjesto održavanja:

Alte Schmiede – Literarisches Quartier Schönlatergasse 9, 1010 Beč.

O položaju umjetnika migrantskog porijekla u Austriji, svjetskom značaju muzike, ali i izazovima sa kojima su se umjetnici susreli za vrijeme pandemije KOSMO je razgovarao sa pjevačicom Natašom Mirković i pijanistkinjom Tinom Kordić.

■ Autor: Milica Vuković

„Ne postoji svijet bez muzike“

KOSMO: Po vašem dolasku u Beč, da li je ovaj grad tada bio otvoren za umjetnike sa prostora Balkana tj. bivše Jugoslavije?

Nataša Mirković: Mislim da jeste. Austrija ima svoju „lokalnu“ balkansku scenu oduvijek.

O tome Austrijanci ni ne znaju mnogo. Od samog početka su bili otvoreni prema nama kao studentima koji smo došli za vrijeme rata. Takođe je bila i prisutna radoznalost za našu muziku koja se prezentovala široj publici.

Tina Kordić: Po mom dolasku 1994. godine u Beč bila sam jedna od dvanaest studenata Muzičke akademije iz Sarajeva, koji su na poziv tadašnjeg rektora Michaela Frischenschlagera i sa suradnjom dekana iz Sarajeva, Faruka Sijarića dobili stipendiju za

kao student i neko, ko mora naći svoje umjetničko mjesto u jednom novom prostoru.

Koliko se i kako položaj muzičara migrantskog porijekla promijenio u proteklih nekoliko godina u Austriji?

Nataša: Umjetnici koji imaju korijene u drugim kulturama, a ovdje žive, su nešto egzotično. To sad ne bih specijalno kategorizirala, da li je to sad za nas umjetnike dobro ili loše, ali je prisutna ta praksa da nas gledaju kao nešto egzotično. A samo pitanje položaja našeg ovdje u društvu, kroz taj prozor je generalno interesantan pogled na sve umjetnike koji ovdje žive, nebitno odakle dolaze. Austrija još uvijek nema svijest o tome kakav je položaj naših umjetnika ovdje. A da smo uopšte prisutni u austrijskom kulturnom životu, shvatili su od 2020. godine kada je pandemija virusa korona krenula, i to po statistici i zahtjevima za pomoć od

„Austrija još uvijek nema svijest o tome kakav je položaj naših umjetnika u ovoj državi.“

nastavak studiranja i unapređivanje u Austriji. Cilj je bio obučiti novu generaciju profesora iz raznih oblasti muzike, koji bi se onda vratili za Bosnu i Hercegovinu i pomogli obnovi nakon ratnih sukoba. Vrlo sam se osjećala dobrodošlom. Moj profesor, Manfred Wagner-Artzt, mi je dao potpunu podršku, mogla sam odmah studirati, iako još nisam položila ispit iz njemačkog – za to sam imala šest mjeseci vremena. U tom periodu sam se više osjećala

strane umjetnika.

Tina: Ne bih rekla, da se položaj muzičara migrantskog porijekla promijenio, jer Beč i Austrija su uвijek bili otvoreni za umjetnike. Bosna i Hercegovina je također historijski vezana za Austriju, mislim da smo u Austriji uвijek bili dobrodošli.

Smatrate li da akademski obrazovani ljudi migrantskog porijekla u Austriji mogu da poboljšaju položaj

ostatka zajednice u Austriji?

Nataša: Akademski obrazovani ljudi migrantskog porijekla u Austriji su u svakom slučaju bogatstvo za ovu zemlju. Da li mi našim prisustvom ovdje i našoj zajednici nešto značimo, o tome ne znam mnogo, ali mogli bi smo nešto značiti matičnim državama što smo ovdje i razvijati neku određenu povezanost, ali se bojim da to našim matičnim državama nije mnogo od interesa, barem Bosna i Hercegovina nema interesovanje, možda druge države iz regionalne bivše Jugoslavije i imaju, o tome ne znam.

Tina: Svakako. Nikad ne smijemo zaboraviti, da smo mi svi ljudi. I ako imamo zajedničke korijene, a svi ih negdje imamo, onda se to treba njegovati. Moji najbolji prijatelji su iz Sarajeva, mi smo svi negdje po svijetu rastalasani, Nataša je moja prijateljica iz srednje škole, a našle smo se u Beču. Bosansko akademsko društvo u Austriji ima između ostalog cilj priznanja Bosanske nacionalne manjine u Austriji. Cilj je da nas sve iz Bosne i Hercegovine, koji smo našli svoju novu domovinu u Austriji, priznaju kao cijelinu.

Za vrijeme lockdowna pokazalo se koliko umjetnost igra veliku ulogu u našim životima, ali da smo je uzimali zdravo za gotovo. Takođe, postalo je jasno koliko je kulturni sektor krhak Kakvo je stanje sada, smatrati li da se promjenio pogled svijeta na umjetnost?

Nataša: Hvala na ovom pitanju. Kao prvo, ja sam sretna da su neki uopšte ustanovili da im to fali, a onda i da nas ima, i to ne malo broj. Sviđet se prebrzo kreće i kroz tu brzinu gubi koncentraciju na neke jako bitne momente u čovjekovom razvoju, generalno. Umjetnost je definitivno nešto što balansira ljud-

sku psihu, emocije, pospješuje razvoj mozga i podstiče razvoj cijelokupnog ljudskog bića i života. Sve civilizacije su to znale, kroz istoriju. Danas smo jako brzi u kognitivnom razvoju i zaostali u emotivnom i duhovnom. Vrijeme je uvek jedno i prolazi, čega god da smo mi svijesni ili nismo.

Tina: Sa svojim kulturnim udruženjem „Kultuverein B&K“ sam, čim je postoja-

Tina je u svojoj bogatoj karijeri, između ostalog, u ime Bečkog konzervatorijuma predavala u Kini.

la mogućnost, organizirala nove koncerte. Koncert Vlatka Stefanovskog i koncert bosanskih umjetnica „Svijet u nama“ u Akzent teatru. To je bilo nevjerojatno, koliko su ljudi bili željni muzike, koncerata, koliko smo mi bili željni novih nastupa, podijeliti muziku, umjetnost, osjećanja sa publikom.

Šta za vas predstavlja muzika i kakav bi bio svijet bez muzike?

Nataša: Muzika spada u izraz čovjeka, kao i svaka umjetnost. Za zdravo duhovno stanje čovjeka, ne bi bilo loše da se može prepisati i na recept. Sa stanovišta medicine jedan do dva sata dnevno dobre i kvalitetne muzike može

AKADEMICI migrantskog porijekla su bogatstvo za Austriju.

unaprijediti općenito ljudsko zdravlje. Bez muzike bi život bio jako siromašan, pa i dosadan.

Tina: Muzika ja za mene život, disanje, snaga. Ne postoji svijet bez muzike.

Savjet mladim ljudima koji se odluče na muzičke studije u Beču, a koji dolaze sa prostora bivše Jugoslavije?

Nataša: Dala bih savjet radite svima koji se žele baviti muzikom: Nije bitno gdje ste sada, bitno je da se u srcu odlučite za muziku. To je kao i u svakom sportu: zahtjevan rad, konstantan tre-

ning i želja za napredovanjem u znanju. A takav put, odveće svakog tamo gdje treba da stigne, nebitno da li je to mjesto na planeti gdje neko treba da bude ili je to sam muzički izraz. Konkretno, kao muzičari smo tu da ljudima damo doživljaj, ljepotu, inspiraciju i osjećaj duševne slobode, dok nas slušaju. U Beču ćete naći dosta toga što tražite, ali ne samo ovdje. Putujte. I to često. Budite radoznali i tragajte uvijek dalje. **Tina:** Prvo treba položiti prijemni ispit i onda su vrata otvorena. Nebitno da li se studira u Sarajevu ili Beču, muzika i studiranje su disciplinirani rad, a plodovi toga prekrasan užitak. Za umjetnika i za publiku.

Mjesečni horoskop

Znak mjeseca

VODOLIJA

Vodolije se predstavljaju na dva načina: s jedne strane kao stidljivi i mirni, a sa druge strane mogu biti ekscentrični i energični. I u jednom i u drugom slučaju su duboki mislioci koji vole da pomazu drugim ljudima. Visoko intelektualan, ovo je znak vatrene nezavisnosti iz koje proizlazi intuicija praćena logikom. Oba tipa ličnosti veoma su sposobni da vide, bez predrasuda, obje strane, što ih čini osobama koje odlično rješavaju probleme. Ključna riječ za ovaj znak je „mašta“. Osobe rođene u znaku vodolije mogu da vide svijet pun mogućnosti.

SNAGA: Progresivan, originalan, human, nezavisan.

SLABOST: Ne pokazuje osjećanja, temperamentan, rezervisan.

OMILJENA BOJA: Tirkizna.

Ovan (21.3 - 20.4)

Sposobnost dobrog opažanja i sjajne koncentracije Vam pomaže da ostvarite svoje poslovne ciljeve. Očekuje Vas zajednički dobitak i mogućnost za obnavljanje nekih poslovnih dogovora. U ljubavi vam je potreban podsticaj, a ukoliko ste slobodni, očekuje vas novo emotivno iskustvo. **KOSMO SAVJET:** Podstičite svoju kreativnost.

Rak (22.6 - 22.7)

Blic inteligencija ili sposobnost efikasnog prilagođavanja, predstavljaju Vaš glavni adut u poslovnim susretima. Vjerujete u svoje zavodničke sposobnosti, ali ne želite da se vezujete za prolazne vrijednosti. Potrebno Vam je nečije prisustvo i emotivna naklonost, kao dodatni podsticaj za šire kreativno izražavanje. **KOSMO SAVJET:** Nemojte da se nadmudrujete sa svojim saradnicima.

Lav (23.7 - 23.8)

Djelujete vrlo promišljeno i kompletnu situaciju na poslovnoj sceni procjenjujete sa različitim aspekata. Potrebno je da se opredijelite za dugoročno poslovno-finansijsko rješenje i za pouzdanog partnera. U odnosu sa voljenom osobom, nema potrebe da uporno ponavljate dijalog ili situacije koje ne donose željeni efekat. **KOSMO SAVJET:** Budite nježniji prema partneru.

Bik (21.4 - 20.5)

Ostvarili ste uspješne rezultate na različitim poljima i to Vas ispunjava velikim ponosom. Stalo Vam je da ostvarite dugoročnije ciljeve. Djelujete vrlo privlačno i znate da upotrebite svoj zanosni šarm u pravom trenutku. U odnosu sa voljenom osobom ne želite da propustite ni jedan trenutak emotivne inspiracije. **KOSMO SAVJET:** Budite malo fleksibilniji.

Blizanci (21.5 - 21.6)

Nalazite se u kreativnoj fazi i imate velike poslovne ambicije. U finansijskom smislu dobijate nečiju podršku. Proširite svoje poslovne kontakte. Znate da zabilistate punim sjajem u pravom trenutku. Obradovaće Vas jedno neobično poznanstvo. Sjajno koristite svoj šarm u ljubavnom osvajanju. **KOSMO SAVJET:** Ne prepustajte ništa slučaju.

Djevica (24.8 - 23.9)

Nalazite se u fazi kreativnog uspona i podstaknuti ste na nova poslovna rješenja. U susretu sa saradnicima imate jasne vizije i znate dobro da procijenite redoslijed poteza. U ljubavnom životu osjećate laganu stagnaciju. Ponekad djelujete suviše zahtijevno i neumoljivo. **KOSMO SAVJET:** Nemojte da se vodite pogrešnim utiscima i zaključcima.

Horoskop poznatih

Vlade Divac

3.2.1968., Prijepolje, Srbija

Proslavljeni srpski košarkaški velikan i legenda NBA lige Vlade Divac rođen je u znaku Vodolije, sa podznakom Lava. Sunce u zodijskom znaku Vodolije predstavlja ga kao nezavisnu osobu, koja traži slobodu u svakoj situaciji. Uvijek je na strani pravde, želi da mijenja i reformiše svijet kako bi bio bolji i humaniji. Duboko u njegovom karakteru čuči idealista koji svoje snove budan sanja i želi da ih pretvori u stvarnosti, a podznak Lava dao mu je energiju i snagu da većinu njih i pretoči u javu. On je snažan, jak, energičan, odvažan, aktivan i voli da bude primjećen.

Vaga (24.9 - 23.10)

Nalazite se u stvaralačkoj fazi i zagovarate ubrzani poslovni ritam u svom okruženju. Zarad velikih ambicija povremeno znate da prekoračite osnovna pravila ili da energično sprovedete svoju volju, a da se ne konsultujete sa saradnicima. U ljubavnom životu, uporno pokušavate da se nametnete kao autoritativna ličnost pred svojim partnerom. **KOSMO SAVJET:** Profiltrirajte svoje misli i osjećanja.

Skorpija (24.10 - 22.11)

Djelujete vrlo promišljeno i kompletну situaciju na poslovnoj sceni procenjujete sa različitih aspekata. Potrebno je da se opredijelite za dugoročno poslovno-finansijsko rješenje i za pouzdanog partnera. U odnosu sa voljenom osobom, nema potrebe da uporno ponavljate dijalog. Vaš partner nije ni raspoložen za prekomjernu dozu kritike. **KOSMO SAVJET:** Budite nježniji.

Strijelac (23.11 - 21.12)

Ulažete veliki napor da ostvarite pozitivne rezultate u profesionalnom izražavanju, ali postoje situacije koje remete Vaše planove i poslovnu koncepciju. Skloni ste čestim promjenama svog emotivnog raspoloženja. Ipak, nema razloga da gubite nadu ili da se previše udaljavate od voljene osobe. **KOSMO SAVJET:** Rasteretite se od dodatnih obaveza.

Jarac (22.12 - 20.1)

Zahvaljujući dobroj procjeni i efikasnoj poslovnoj strategiji koju primjenjujete očekuju Vas pozitivni rezultati. Ponekad ne razumijete partnerove manire i zagonetno ponašanje. Teško Vam je da uskladite svoje emotivne želje i interesovanja u odnosu sa voljenom osobom. **KOSMO SAVJET:** Izbjegavajte emotivno rivalstvo.

Vodolija (21.1 - 19.2)

Uz dobru procjenu mogućnosti i pravilan izbor saradnika možete da ostvarite svoje ciljeve na poslovnoj sceni. Ponekad morate djelovati energično i ultimativno u društvu saradnika. U svom prepoznatljivom maniru znate da osvajate simpatije na različitim stranama. Partner ne može da vam odoli. **KOSMO SAVJET:** Pazite čije savjete slušate.

Ribe (20.2 - 20.3)

Djelujete vrlo energično i stalo Vam je da ubrzate poslovni ritam u svom okruženju. Važno je da sačuvate dodatnu mjeru opreza i diskreciju u ljubavnom životu, ponekad prvi utisak zna lako da zavarira. Nema razloga da se lagodno zanosite trenutnom impresijom ili prolaznim raspoloženjem. **KOSMO SAVJET:** Obratite pažnju na nivo prilagođavanja.

■ Autor: Milica Vuković

EXTREM VOLLEY FOR YOU:

Prvi „naš” odbojkaški klub u Beču

O osnivanju odbojkaškog kluba, polaznicama i radu sa mladim odbojkašicama, kao i ciljevima za budućnost, razgovarali smo sa predsjednikom kluba Extrem Volley for You Samirom Elezovićem, i trenericom Belmom Bikić.

Beč je poznat kao grad sa velikom zajednicom ljudi koji dolaze sa prostora bivše Jugoslavije. Samim tim, ovdje postoji mnogo udruženja i organizacija koje okupljaju naše ljude. Međutim, sve do nedavno u Beču nije postojao naš klub koji se bavi ženskom odbojkom. Ovo se promijenilo 2015. godine kada je osnovan Extrem Volley for You. „Osnovali smo klub s ciljem okupljanja mlade populacije koji su sa Balkana došli da žive u Beč. Svi koji dolaze u novi, nepoznati grad imaju donekle iste početne barijere, kao što su nepoznavanje jezika, pronalaženje prijatelja i upoznavanje grada. Osnivač i glavni trener je dugogodišnji sportski radnik, odbojkaš, trener i sudija profesor Samir Elezović. Trenutno klub okuplja djevojčice u uzrastu od 10 do 18 godina, koje su raspoređene u selekcijama. Pored djevojčica klub je oformio i rekreativnu mix ekipu i sekcije odbojke na plaži koje se takmiče u državnoj ligi pod nazivom Wiener Volleyball Verband”, kaže trenerica kluba Belma Bikić.

Na ideju o osnivanju kluba i okupljanja djevojaka koje igraju odbojku, a dolaze sa prostora bivše Jugoslavije došao je trener Samir Elezović,

koji je bio asistent u WTR ekipi. On je prilikom svog rada primjetio da djevojke sa prostora bivše Jugoslavije jako dobro igraju, međutim, da se tokom igre slabije snalaze jer

„Odbojka se igra s ljubavlju. Mi volimo ono što radimo i prenosimo to na naše igračice.”

ne poznaju jezik. Oformio je klub u kojem je trenutno nešto iznad stotinjak djevojaka. Sve članove kluba, bilo da se radi o upravi, trenerima ili igračicama povezuje porijeklo. „Mi smo osnovali zajednicu u kojoj se igra odbojka, ali i pored toga pomazemo jedni drugima. Tako je Belma Bikić pored svojih radnih obaveza preuzela ulogu trenerice s ciljem podrške ovakvoj lijepom projektu”, kaže Elezović.

Saradnja i sa državama regiona

„Naš klub ima i saradnju sa trenerima sa područja Srbije, Bosne i Hercegovine i Hrvatske koji nesebično pružaju pomoć kada su treninzi u pitanju. Treniramo tokom cijele go-

dine. Organizujemo turnire i učestujemo u susjednim gradovima i državama na turnirima. Jedan od benefita našeg kluba jeste da šaljemo naše igračice na odbojkaške kampove u Hrvatsku i Srbiju. Kampovi na kojima smo do sada učestovali vodio je u Srbiji Vanja Grbić, u Hrvatskoj Tomislav Čosković i u Istri Dragan Salapura. Tokom ljeta se takmičimo na turnirima odbojke na pijesku pod pokroviteljstvom WVV i ÖVV”, kaže trener Elezović.

Sportsko ponašanje kao sastavni dio treninga

Glavni cilj trenera jeste taj da djevojke nauče osnovne elemente odbojke. Naravno, lijep bonton i sportsko ponašanje su sastavni dio treninga.

Trenutno klub okuplja djevojčice u uzrastu od 10-18 godina raspoređene u njihovim selekcijama. Pored toga klub je oformio i rekreativnu Mix ekipu i selekcije se takmiče u državnoj ligi.

„Roditelji su mi povjerili svoje dijete na 90 minuta treninga i moja odgovornost je opravdati to povjerenje. Takmičarski duh i timski rad su odlika sporta. Zbog toga im ukazujem na međusobno poštovanje i pomanjanje, bilo da je odbojka u pitanju ili škola. Želim da naše djevojke budu uzor drugima i da teže ka napredovanju”, kaže Belma.

Za vrijeme pandemije se klub, susreo s problemima, ali su se uz rad i veliku volju izborili za opstanak. Trenerica Belma Bikić ujedno je i sponzor kluba zajedno sa roditeljima, koji podržavaju njen rad. „Ja sam finansijski savjetnik i specijalizovana sam u domenu finansijskih pitanja generacije Y, ili takozvanih milenijalaca. Pripadnici ove generacije privrženi su korištenju moderne tehnologije, te svoje finansijske nedoumice najčešće rješavaju online putem. Danas smo, više nego ikada, izloženi raznovrsnim porukama, informacijama i nevjerovatnom količinom podataka. Moja uloga je odrediti koje su to finansijske odluke zaista one prave za moje klijente. Uz pomoć roditelja naših odbojkašica, uspjela sam doprinijeti klubu i nadam se da će to u budućnosti biti mnogo više”, naglašava.

Cilj: Državna liga Austrije

Osnovati svoj klub, udruženje ili organizaciju nije toliko jednostavno koliko se čini. A koji je ključ uspjeha, otkrili su nam Belma i Samir. „Organizacija i vodstvo je ključ uspjeha i sve zasluge se pripisuju profesoru Elezoviću, jer je on zaista stub koji u svakom trenutku poznae svoje igračice i balansira svaki njihov korak. Jedna od njegovih izjava jeste da je odbojka sport pametnih i mudrih. Sport onih koji spajaju, a ne razdvajaju. Moramo naučiti donositi odluke brzo jer čim lopta pređe mrežu odradi se prijem, dizanje i smećom napada protivnik. Sve se ovo u igri dešava u nekoliko sekundi. Razmislite onda i sami kojim sportom da se za-

TRENINGE vode vrhunski stručnjaci, igrači, licencirani treneri.

jedno sa ljubavlju prema sportu, disciplinom, radom i redom može ostvariti svaki zamišljeni cilj. Odbojka se igra s ljubavlju. Mi volimo ono što radimo i prenosimo to na naše igračice. Ciljnam je da zablistamo zajedno sa našim igračicama u državnoj ligi Republike Austrije u dogledno vrijeme”, kaže Belma Bikić.

Postanite član

Uslovi pristupanja klubu su jednostavni. Potrebna je prijava boravka, kopija pasoša, obrazac ili pristupnica iz Saveza. U klubu „Ex-Yu“ okupljaju se i amateri kao i bivši igrači koji su svoj krov našli pod bečkim nebom.

Postoje tri načina kako se neko može učlaniti u klub.

- putem socijalnih mreža
- takođe, putem poziva ili Whatsapp poruke na broj: **0681 203 492 38**.
- moguće je pristupiti i putem e-mail adrese : **xxxlvolley@gmail.com**

Upis je besplatan i svi koji se javi imaju pravo na tri besplatna probna treninga.

Održan Basket2000 zimski košarkaški kamp

Nakon dvije godine pauze košarkaški klub Basket2000 je uz pomoć Hallmann Holdinga uspio da održi zimski košarkaški kamp.

Kamp je održan u novouređenoj dvorani na Steigenteschgasse i trajao je sedmicu dana. Uprkos slobodnim danima u školi, gotovo 50 djece odlučilo je nastaviti raditi na svojim sportskim vještinama, ali se i zabaviti. Kako bi se to osiguralo, ovaj put su na raspolažanju bila tri trenera i tri dodatna supervizora. Kao i kod drugih kampova koji su do sada organizovani, fokus ovog kampa bio je prvenstveno na napredovanju djece i unaprijeđenju njihovih potencijala. To su

područja vođenja lopte i dodavanja, ali i bacanja i opšteg razumijevanja igre. Kako bi se spojila komponenta individualnih i timskih vještina, odigrane su i brojne trening utakmice.

Naravno, sva su djeca i ovoga puta bila dobro zbrinuta izvan terena. Hrana za polaznike kampa obezbeđena je iz lokala „Das 1090“ i „Rochus“, bez kojih organizacija ne bi bila moguća u ovakovom obliku. U cijenu kampa takođe su bila uključeni i tri obroka na dan koji su pažljivo i nutricionistički prilagođeni djeci. Sponzor kampa bili su Hallmann Holdingu i Clemens Hallmann, koji već nekoliko godina pružaju podršku kampu, ali i redovno podržavaju i funkcionišanje školskih turnira, te zimskih i ljetnih kampova. Korištenje dvorane omogućio je MA51 i WBV, a kamp su takođe posjetili i dvojica bundesligaša Bogić Vujošević i Stefan Savić koji su se družili i

Učesnici kampa

FK Ljuti Krajišnici kao pobjednici u prvom derbiju Linza

Nakon Stelle Rosse i Fortune Wr. Neustadt poražen je još jedan ligaški velikan. U prepunoj dvorani gostujuća ekipa je sa srcem i zadovoljstvom mogla pokazati da stoe na vrhu zadatka.

Sa 24 boda, osam pobjeda i dva poraza „Zmajevi“ su na drugom mjestu iza gradskog rivala ASKÖ Diamant Linz kojeg su 15. januara svaldali rezultatom 5:2. Sljedećim utakmicama momčad želi pokazati fanovima da će opravdati njihova očekivanja. FK Ljuti Krajišnici ne posjeduju kvalitet samo na parquetu nego i na tribinama.

Ovaj tim se uvijek može osloniti na glasnu podršku. Udruženje FK Ljuti Krajišnici službeno postoji tek od 2020. godine, a neslužbeno postoji duže. Momci već gotovo deset godina igraju na raznim futsal turnirima. Kako u Austriji, tako i u Bosni i Hercegovini, odakle je veći dio igrača. Do sada su ostvarivali velike rezultate, a očekuju ih još veći.

„Extreme Volley for You“ odigrao tri odbojkaške utakmice

U subotu 21. i nedjelju 22. januara je ekipa „Extreme Volley for You“ odigrala tri utakmice, od kojih je na jednoj trijumfovala.

Selekcije odbojkaške ekipе „Ex-Yu“ su u okviru kvalifikacija u redovnom šestom kolu Državne lige imale tri utakmice u kojima su pokazale dobar rezultat. Volja da se odbojka uči i igra je sveobuhvatnija, a pokazatelj tome je svakodnevni dolazak novih djevojaka u klub. Nažalost, ovaj klub nije slavio sa U18 ekipom, ali U16 je bila daleko nadmoćnija protiv ekipе VC SIMMERING pobjedivši ih 2:0 u setovima 25:14 i 25:21. Želja ovog tima je da u narednom periodu zaigraju u višem rangu i pokažu pravo lice odbojke sa naših prostora. Briljantna igra ženskih reprezentacija s područja

bivše Jugoslavije na proteklom svjetskom prvenstvu pomogla je ovom klubu u brojnosti i članstvu. Damen Volleyball-Verein „Extreme Volley for You“ ili skraćeno „Ex-Yu“ je jedini i prvi odbojkaški klub u Austriji i Beču koji okuplja djevojke sa prostora bivše Jugoslavije. Više informacija o ovom klubu možete pronaći u našem magazinu na stranici 38.

fotografisali sa djecom. Na ovaj način Basket2000 je završio svoju uspješnu godinu, a u 2023. se očekuje još dosta novih uspjeha.

Nizanje uspjeha od 2000. godine

Kao što ime sugerisce, Ba-

Zajedno sa tri trenera i tri supervizora polaznici kampa mogli su da rade na unapređivanju svojih košarkaških sposobnosti, posebno kada se radi o vođenju lopte, dodavanju, ali i razumijevanju igre.

sket2000 osnovan je 2000. godine u bečkom becirku Leopoldstadt. Svake godine je tim napredovao i igrao u višoj ligi. Sve je počelo iz čiste zabave kako bi bivši košarkaši koji su sa prostora bivše Jugoslavije došli da žive u Austriju, mogli da se okupe i igraju basket. Iako su i danas fokusirani na zabavu, ovaj klub itekako niže uspješne rezultate, a samim tim iz godine u godinu okuplja sve veći broj članova. Trenutno Basket2000 radi na jednom od najuspješ-

KAMP BASKET2000 su takođe posjetili i dvojica bundesligaša Bogić Vujošević i Stefan Savić.

nijih projekata za mlade u Austriji. Radi se školskom projektu sa motom „Ostani na lopti”, u kojem trenutno učestvuje preko 550 djece iz 14 osnovnih škola.

Ovaj klub okuplja djecu u

uzrastu od osam do šesnaest godina, ali takođe imaju i seniorski tim. Više informacija o timu, novostima, kao i terminima utakmica i treninga možete saznati na stranici: www.basket2000.com

Novi trenerski tim za SV Gössendorf-JAZ

Fudbalski tim SV Gössendorf-JAZ dobio je novi trenerski tim.

2023. godina sa sobom nosi i preokret u trenerskoj loži fudbalskog kluba SV Gössendorf-JAZ. Kao imenovani predsjednik, Andreas Kreinc od sada će biti zadužen za fubalsku gornju ligu. U trenerskom timu će se sada naći i Georg Winkler, odgovoran za sportska dešavanja. Alex Köhler i Miljan Stojadinović dijele poziciju sportskih direktora. Osim prve momčadi i juniora, uprava kluba će voditi računa i o

mladim selecijama tima. Trener Zoran Begić je zajedno sa Maxom Pacherom i pomoćnim trenerom Rene Jurtinom napustio klub. Na Begićeve mjesto dolazi Reinhard Pleyer iz Edelstaudena, a njegov pomoćni trener biće Daniel Hofer. „Ovaj rez sada je napravljen jer želimo nastaviti uspješan put sa našim mlađim selekcijama u Gössendorfu”, kaže sportski direktor Alex Köhler. Iz uprave su naglasili da ih raduje saradnja sa oko 200 djece i omladinaca koji predstavljaju okosnicu budućih generacija.

Besplatni kursevi biciklizma i u 2023. godini

Agencija za mobilnost Grada Beča podržava djecu u učenju vožnje bicikla besplatnim kursevima i obrazovnim programom mobilnosti „Die Stadt & Du“

Tako je u protekloj godini. 6.434 djece trećeg i četvrtog razreda osnovne škole u Beču pohađalo besplatne kurseve biciklizma. Ponuđeni kursevi za osnovce biće ponuđeni i ove godine. „Kursevi biciklizma važan su temelj sigurnosti na cestama i stoga podržavamo ovu ponudu. Projekat smo ostvarili u 2022. i bili smo u

mogućnosti ponuditi tri puta više biciklističkih kurseva za bečke osnovnoškolce sa dodatnim poligonima u bečkim becirkovima Ottakring i Liesing”, kaže gradska sekretarka za mobilnost Ulli Sima. Od maja do oktobra 2022. godine više od 6.400 djece treniralo je svoje biciklističke vještine tokom 306 dana kursa. Kursevi ove godine počinju u aprilu. Registracija i prijava za kurs biće mogući od marta ove godine. Kursevi će se održavati na više lokacija u Beču.

Više informacija na stranici: www.diestadtunddu.at

Pusta razbibriga

Plati

Ljuta žena na muža, kaže mu:

- Odsad ćeš sve da plaćaš: ručak 10 evra, pranje veša 10 evra, puglanje 10 evra...
- Kaže muž:

  - Draga, ja bih da vodimo ljubav.
  - E to će da te košta 100 evra.
  - Nemam ja toliko, imam samo 50, znači ništa od toga i okrenu se da spava. Kad čuje da nešto šuška. Okrene se, žena nešto kopa po tašni.
  - Šta tražiš duso?
  - A tražim 50 evra da ti pozajmim, crko dabogda.

Policajac

Kako saobraćajni policajac smanjuje gužvu na kružnom toku? Ode na pauzu.

Kod doktora

Došao seljak kod doktora i čeka na red. Prođe čitav dan u čekanju, izade doktor i kaže:

- To bi bilo sve za danas, imam važan sastanak, svi vi koji čekate, dođite sutra. Seljak će na to:
- Čekaj malo, šta da radim sa ovolikim pečenjem?
- Doktor mu namigne i kaže:

  - Vi sa pečenjem sačekajte još malo, a svi ostali kući. Odoše svi, doktor prozove seljaka i pita:
  - Gdje je pečenje?
  - Doktore, strašno me peče kad pišam.

Policajac i ukrštenica

Rješava policajac ukrštenicu i tamo piše „vidi sliku“.

- Vidim, napisa policajac.

Učiteljica

Pita učiteljica dječaka:

- Koliko je star tvoj otac?
- Deset godina.

- Kako deset kad i ti imaš deset?
- Pa on je postao otac kad sam se ja rodio.

Kung-fu medo

Kako se zove medved koji trenira kung-fu?

- Griz li.

Udaja

- Hoćeš da se udaš za mene!?

- Ajde oču, pošalji zahtjev!

Pokojna punica

Razgovaraju dva grobara nakon napornog dana, opuštajući se uz piće.

- Umoran sam k'o pas, danas smo sahranjivali jednog koji je težio 160 kg.
- Nije to ništa, meni su ruke otpale. Sahranjivali smo nečiju punicu, raja je toliko pljeskala da smo je tri puta vadili na bis.

Švedski sto

Došao Mujo u svatove i ugleda stol pun hrane te doneće stolicu i navalu.

Kad to vidje konobar, priđe mu i reče:

- Gospodiine, ovo vam je švedski stol.

Kaže Mujo:

- Dobro, ustatiću ja kad dođu Šveđani.

Bakice

Razgovaraju dvije starice:

- Koliko si teška?

- S naočalam - 68 kilograma.
- A bez njih?
- Bez njih ne vidim vagu.

Amerika

Izvede učiteljica Muju pred ploču na kojoj visi zemljopisna karta:

- Mujo, nađi mi Ameriku.
- Evo je.
- Dobro, sjedi na mjesto.

- Haso, ko je pronašao Ameriku?
- Pa, Mujo!

Zatvor

U 4 ujutro žena čuje muža u kuhinji.

Dođe do njega, a on sjedi za stolom i piće rakiju.

- Šta radiš, pobogu, u ovo doba noći?

- Sjećaš li se kad sam te opratio kući i kad nas je uhvatio tvoj otac i rekao: znaš da je maloljetna, zato il je ženi, il ideš 20 godina u zatvor?

- Sjećam se...
- E, sad bi se završilo tih 20 godina...

Zeko i lovac

Pitali su zeca:

- Zeko, koja ti je najveća želja?
- Naučiti igrati šah!
- Zašto baš šah?
- Da pojedem lovca!

Službenik

- Koja je razlika između radnika i državnog službenika koji su ostali bez posla?

- Radnik je nekad nešto ipak radio.

Kontrola

Lijepa žena žali se ljekaru:

- Doktore, čim legnem odmah zaspim. Jel to nešto ozbiljno?

- Ne, samo trebate da promjenite muža.

Bajka

Žena: Ja sam tebi poput Pepeljuge, kuham, puglam, perem, čistim...

Muž: Pa, nisam li ti rekao da ćeš živjeti kao u bajci kad se budeš udala za mene?

Ništa od večeras

Žena i muž leže u krevetu.

On: Jesi li za seks?

Ona: Ne mogu, umorna sam.

On: Ma spavaj, ženo, na telefonu sam.

Vjenčanje

Kaže svekra snahi na vjenčanju:

- Kćeri, nije ti baš nešto lijepa ta vjenčanica.

A snaha će na to:

- Sljedeći put će biti lijepa.

Dva hljeba

Idu dva hljeba ulicom, jedan priča gluposti, a drugi mu kaže:

- E, baš drobiš!

Pas

Na tržnici čovjek prodaje jako lijepog psa. Naiđe Pero i upita:

- Dobri čovječe, zašto prodajete tako lijepog psa?

Prodavač:

- Zato što strašno laže!

Pero:

- Pas laže?!

Prodavač:

- Uvjerite se i sami. Floki, kako se glasa mačka?

Pas:

- Vau, vau, vau!

Prodavač:

- Eto vidite!

Razlike

- Koja je razlika između žene i države?

- Državu treba čuvati od neprijatelja, a ženu od prijatelja.

Policajac

U nekom zatvoru dosao novi policajac da radi kao čuvar. Upravnik ga predupreduje o neposlušnosti zatvorenika.

Na to će policajac:

- Ma nema problema šefe, ko ne sluša ima da leti napole.

EKOSMO

BIKONFESSIONELLE KIRCHEN:

**Das Bindeglied zwischen
Katholizismus
und Orthodoxie**

LESEN SIE AUCH:

**INTERVIEW: MARTIN POLASCHEK, BUNDESMINISTER FÜR BILDUNG,
WISSENSCHAFT UND FORSCHUNG**

INHALTSVERZEICHNIS

02/2023 | Ausgabe Nr. 140

44 Wort des Herausgebers

45 Rechtliches

Erfahren Sie mehr zum Thema widerrechtliche Zusatzkosten.

46 Panorama

Interessante Neuigkeiten aus der Welt

50 Niederösterreich

Was diesen Monat das Bundesland Niederösterreich bewegt.

52 Politik: Martin Polaschek

Interview: Wir sprachen mit dem Bundesminister für Bildung, Wissenschaft und Forschung.

54 Spezial: Altbauwohnung und Mietrechtsgesetz: G&L Kanzlei

Wir haben mit Mag. Haris Džidić über Mietwohnungen in einem Altbau und Mietrechtsgesetz gesprochen.

56 Cover: Bikofessionelle Kirchen

Kirchen mit zwei Altären – katholisch und orthodox – sind Zeichen jahrhundertealter interreligiöser Harmonie an der montenegrinischen Küste.

60 Beauty: Klinik Colić

Die berühmteste Klinik in Belgrad für plastische, plastische, rekonstruktive und ästhetische Chirurgie.

WORT DES HERAUSGEBERS

Dejan SUDAR,
Herausgeber
und Chefredakteur

Links oder rechts

Liebe Leserinnen und Leser,

der Februar ist nach julianischen und dem gregorianischen Kalender der zweite Monat im Jahr. Er hat 28 Tage, im Schaltjahr 29, und ist der einzige Monat, der weniger als 30 Tage hat. Der Februar ist ein Monat der Besonderheiten. Im Februar feiern wir den Tag der Verliebten und den Internationalen Tag der Muttersprache, und es ist auch der Monat, in dem sich Russland im vergangenen Jahr zu seiner Militäroperation entschlossen und auf diese Weise die politischen Verhältnisse und unsere im Westen doch scheinbar gute soziale Situation durcheinandergebracht hat. Mit der Krise, der Inflation und den Teuerungen ist es auch bei uns in Österreich zu einer Stärkung der Rechten gekommen. Die Welle, die bereits im vergangenen Jahr in Europa angewachsen ist, ist nun auch zu uns gerollt. Das hat sich in Krisenzeiten bereits als Muster herauskristallisiert. So hat die rechte Freiheitliche Partei (FPÖ) im Jänner bei den Wahlen in Niederösterreich einen Stimmenzuwachs von mehr als 10 Prozent verzeichnen können. In Krisenzeiten wenden sich die Völker immer mehr der Rechten zu, denn diese Option verspricht als Einzige einen Plan der nationalen Abkapselung, der oft als einzige Lösung erscheint: Bedrohung, Angst und Verunglimpfung dessen, was von außen kommt. Aber was aus dieser Partei, ohne die Staaten offensichtlich nicht sein können, wird, bleibt abzuwarten.

Dejan Sudar

Widerrechtliche Zusatzkosten

Die Arbeiterkammer reichte im Oktober 2022 eine Klage gegen die Fitnessstudiotkette „Cleverfit“ ein, weil diese neben dem Mitgliedsbeitrag auch Pauschalgebühren von ihren Nutzern verlangte. Ist die Berechnung dieser Gebühren legal und können sie auch in anderen Branchen wie der Telekommunikation berechnet werden?

Bei den pauschalen Zusatzkosten handelt es sich meistens um Jahresbeträge, nur selten werden sie auch auf monatlicher Ebene erhoben. Die Berechnung erfolgt im Voraus und nicht alle Anbieter erheben diese Kosten. Sie werden auf Vertragstarife erhoben und nur sehr selten auch auf Einzelzahlungen. Diese Pauschalen werden zusätzlich zu den Beiträgen und weiteren Gebühren eingefordert. Meistens betragen sie zwischen 20 und 35 Euro. Wenn sich Kunden entscheiden, einen abgeschlossenen Vertrag zum Jahresende zu kündigen, können sie einen Teil der berechneten Pauschalgebühren zurückerhalten.

Erstes Urteil gegen eine Fitnesskette

Die Arbeiterkammer hat vor Kurzem ein Gerichts-

verfahren wegen zahlreicher Klauseln über Sondergebühren in den Allgemeinen Vertragsbedingungen einiger großer Fitnessketten eingeleitet. Eine der Ketten, die von diesem Verfahren betroffen waren, ist Cleverfit, das in ganz Europa über 500 Fitnessstudios mit 900.000 Mitgliedern unterhält. In dem Verfahren gab der Oberste Gerichtshof der Arbeiterkammer Recht und entschied, dass alle Zusatzkosten wie Verwaltungs-, Service- oder Chipgebühren rechtswidrig sind und nicht länger erhoben werden dürfen. Daher forderte die Arbeiterkammer von der Fitness-Kette Cleverfit, diese Kosten zurückzuerstatten. Nach der Entscheidung des Obersten Gerichtshofs ist eine Servicegebühr, die alle sechs Monate erhoben wird, unzulässig und äu-

ßerst ungünstig, und diese Entscheidung hat eine große Tragweite.

Kann diese Entscheidung auch Ihre Handygebühren beeinflussen?

Die Regeln für die Berechnung von Zusatzgebühren wurden jetzt verschärft und das betrifft viele Verträge nicht nur in der Fitness-Industrie. Ebenso wie bei den Fitnessverträgen könnten viele Kunden auch von Ihren Mobiltelefonanbietern Geld zurückfordern. Ob Ihr Anbieter Zusatzgebühren und - kosten berechnet, können Sie in den allgemeinen Vertragsbedingungen und den Gebührenvorschreibungen nachlesen. Einem Handyanbieter mit einer Million Kunden bringt die Berechnung dieser Gebühr einen zusätzlichen Monatsumsatz von 2,5 Millionen Euro ein.

KOMMENTAR

Dr. Davorka Čeović,
Rechtsanwältin
NMC Rechtsanwälte
OG

„Zusätzliche Gebühren nur bei Zusatzleistungen“

Grundsätzlich ist es so, dass einem Unternehmen ein Entgelt nur dann zusteht, wenn dafür eine Gegenleistung zu erbringen ist. Sehr oft werden Leistungen zusätzlich verrechnet, welche das Unternehmen bereits aufgrund des Vertrages erbringen muss. Der OGH sagt nun, dass dies unzulässig ist. Bei einem „All-in-Vertrag“ sollten für den Konsumenten keine weiteren Entgelte in Rechnung gestellt werden. Für das zusätzlich in Rechnung gestellte Entgelt erbringt das Unternehmen gar keine Gegenleistung. Sohn sind solche Klauseln mit All-In-Verträgen nicht vereinbar, da sie sachlich nicht gerechtfertigt und daher grundsätzlich benachteiligend sind. Dazu zählen unter anderem die von Telekom-Anbietern und Fitness-Studios dem Kunden verrechneten Kosten für Servicepauschale und/oder Verwaltungsentgelt. Laut OGH war die Verrechnung von Servicepauschalen und Verwaltungsentgelt immer schon unzulässig, weil das Unternehmen dafür keine Gegenleistung erbracht hat. Die Kunden können bei dem jeweiligen Unternehmen die bezahlten Entgelte für Servicepauschale und Verwaltungsentgelt zurückfordern. Laut OGH können auch Klauseln betreffend einer langen Mindestvertragsdauer unzulässig sein. Dies weil sie sachlich nicht gerechtfertigt und intransparent sein können. Manche Mitgliedschaftsverträge, wie z.B. der Fitness-Studios beinhalten eine unangemessen lange Vertragsdauer, ohne dass hohe Investitions- und Personalkosten oder eine im Regelfall erfolgende Trainerberatung dies rechtfertigen würden.

Kontakt:

NMC Rechtsanwälte OG,
Taborstrasse 11B,
Tel.: 01/2350342, +43 660 2350344,
E-Mail: office@nmc-anwaelte.at

EU-KOMMISSION DROHT TIKTOK MIT VERBOT: Die EU-Kommission hat dem Chef der Video-App Tiktok, Shou Zi Chew, weitreichende Sanktionen angedroht, sollte sich sein Unternehmen in Zukunft nicht an europäische Regeln halten. Es sei nicht hinnehmbar, dass Nutzer über scheinbar lustige und harmlose Features innerhalb von wenigen Sekunden zu gefährlichen und manchmal sogar lebensbedrohlichen Inhalten gelangten, teilte EU-Kommissar Thierry Breton nach einem Gespräch mit Chew mit.

HELD

Novak Djoković

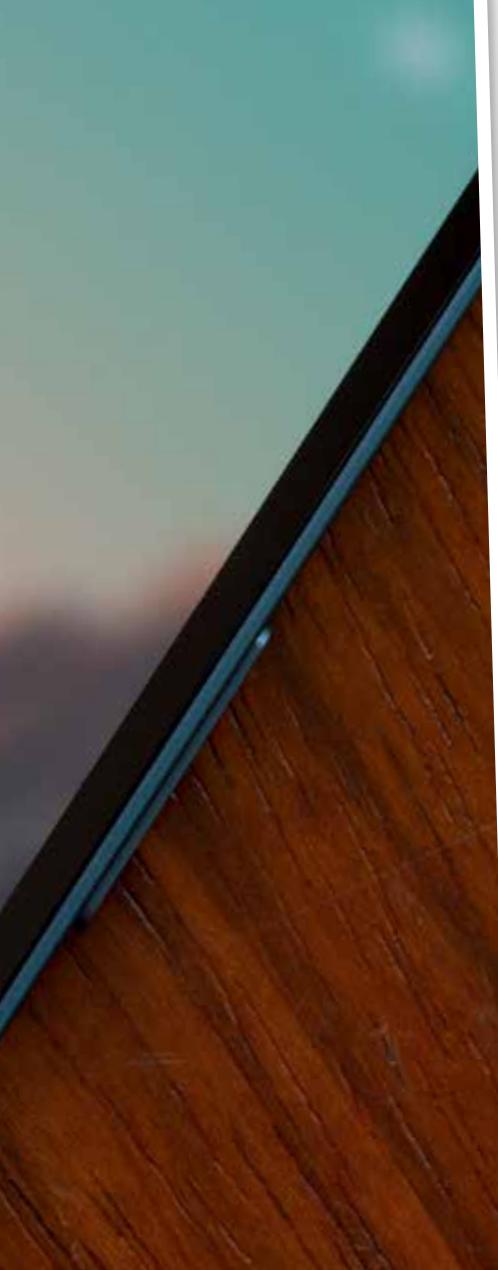
Novak Djokovic hat am 29. Jänner bei den mit umgerechnet 49,26 Mio. Euro dotierten Australian Open wieder ein Stück Tennis-Geschichte geschrieben. Der 35-jährige Serbe besiegte den Griechen Stefanos Tsitsipas im Generationenduell letztlich sicher mit 6:3, 7:6(4), 7:6(5) und baute seinen Melbourne-Rekord auf zehn Titel aus. Er ist damit ab Montag wieder Nummer 1 der Welt und er hat in der Bestenliste an Major-Siegen mit Rafael Nadal mit nun je 22 Triumphen gleichgezogen.

LOSER

Gangster aus Florida

Behördenangaben zufolge wurden zwei Personen in Florida verhaftet, nachdem sie die Polizei gerufen und gebeten hatten, gestohlene Güter aus einem Haus, in das sie eingebrochen waren, abzutransportieren. Die Polizei traf die Verbrecher an, die durch ein Fenster in das Haus gelangt waren. Die Verdächtigen baten die Polizisten darüber hinaus, sie zum Flughafen zu bringen, weil sie nach New York reisen wollten.

VERBLÜFFEND: Halber Körper eines Neugeborenen be-deckt von Haaren

In Indien kam kürzlich ein Baby zur Welt, dessen Körper mit Haaren bedeckt war. Der Bub wurde mit dichten, dunklen

Haaren geboren, die mehr als seinen halben Körper bedeckten. Ärzte bemerkten bereits bei der Geburt, dass das Baby dunkle Haare hatte, die mehr als 60 % seines Körpers bedeckten. Diagnostiziert wurde ein riesiger Pigmentnävus. Dieser Hautzustand besteht aus einem unnormal dunklen, gutartigen Hautfleck. Leider sind die Folgen dieser Erkrankung nicht nur kosmetischer Natur. Auch wenn der Fleck an sich nicht tödlich ist, erhöht diese Erkrankung das Hautkrebsrisiko. Die Krankheit betrifft ca. eines von 20.000 Neugeborenen weltweit.

ZITAT DES MONATS

„Wie viele unserer dummen Sängerinnen und Starleten haben wunderbare Partner?“

Sagte Maja Nikolic gegenüber Medien. Die Sängerin betonte weiter, dass sie den Ruf als Skandalnudel, den sie bereits seit Jahren hat, nicht akzeptieren könne, sondern dass sie lediglich ehrlich und offen sei, sich aber privat genauso benehme wie vor der Kamera. „Ich mag mutige Menschen, die so sind wie ich“, sagt Maja.

DAS GLÜCKLICHSTE LAND:

Finnland

Dem World Happiness Report zufolge ist Finnland bereits das fünft Jahr in Folge das glücklichste Land der Welt und auch um die Ehrlichkeit steht es dort besonders gut. Berücksichtigt wurden auch Faktoren wie soziale Unterstützung, Lebenserwartung, Großzügigkeit und geringe Korruption. Die Grundlagen des Glücks ist, dass die Finnen drei Dinge vermeiden, um ihre hohe Lebensqualität zu bewahren: Sie vergleichen sich nicht mit anderen, schätzen die Natur und pflegen die Gemeinschaft.

BELGRAD:

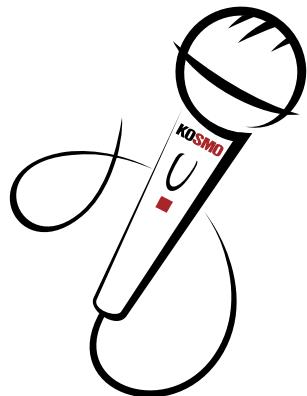
Die Uhr am Genex-Turm geht wieder

Die Uhr am „Genex-Turm“, bekannt als Westtor von Belgrad, wurde nach vielen Jahren repariert. Der „Genex-Turm“ hat für diese Stadt eine symbolische Bedeutung, denn er galt bei seiner Errichtung 1980 als Symbol für die Entwicklung und Zukunft Belgrads. An der Uhr konnte man das genaue Datum, die Zeit und die Temperatur ablesen. Nun gibt es wieder die Hoffnung, dass sie auch für die jüngeren Generationen ein Wahrzeichen Belgrads bleiben wird.

ZAHL DES MONATS

179

unterschiedliche Staatsbürgerschaften haben die in Österreich lebenden Personen (Quelle: MA 23 „Wien in Zahlen“)

Spüren Sie die Teuerung beim Lebensmitteleinkauf?

Am Einkaufszettel Zutaten für Kuchen wie Öl, Butter, Mehl, Zucker und Eier oder Taschentücher für die Schnupfenzeit? Bei den preiswertesten Lebens- und Reinigungsmitteln hält der Preisschock an. Wir haben unsere Leserinnen und Leser gefragt, ob sie die Teuerung beim Lebensmitteleinkauf spüren.

Elisabeth Vorwahlner
Ja sicher. Und ich bin maßlos enttäuscht, dass so viele Unternehmen bei der Abzocke mitmachen. Würde mich nicht wundern, wenn es den Bürgern mal reicht.

Tina Schricker
Spüren? Das ist gar kein Ausdruck dafür... Ich kann jetzt viel weniger einkaufen als vorher. Heizöl oder Essen ist durchaus eine tägliche Frage, die ich abwägen muss. Wenn die Heizsaison vorbei ist, wird es wieder besser, hoffe ich zumindest.

Bernhard Kautz
Wenn wer weiß welches Lebensmittel billiger geworden ist, bitte melden, ich kaufe einen Waggon davon.

Grabi Dlabac
Sehr stark, meine Pension wurde um 70€ Euro mehr, aber dafür ist alles wieder so teuer geworden. Im April werden die Mieten wieder erhöht. Lebensmittelpreise sind auch gestiegen. Nur mehr Luxusartikel. Es blieb im Schnitt noch weniger übrig als vorher.

Renate Bennier
Auf jeden Fall... Ich sehe mir die Aktionen von verschiedenen Supermärkten an und schreibe eine Liste. Dann gehe ich nur mehr einkaufen, wo es günstiger ist.

Jörg Goldhammer
Das ist ja nicht zu übersehen. Und die Preissteigerung bei Lebensmitteln liegt deutlich über der Inflationsrate. Wer verdient sich da wohl dumm und dämlich? An erster Stelle der Staat über die Märchensteuern.

Sabine Skucek
Ich glaube, das spürt jeder außer man hat genug Geld, das es egal ist, aber der Großteil spürt es gewaltig, das Leben ist nicht mehr preserviert.

Udo Schwarzl
Ich arbeite im Einzelhandel und bin jedes Mal geschockt. Es kommt jetzt schon wöchentlich vor, dass wir neue Preisabschreibungen haben. Und was Covid nicht geschafft hat, dass unsere alten Leute sterben, schafft unsere Regierung.

Einzigartiger Content & hohe Relevanz

Mit KOSMO zu Ihrem Werbeerfolg!

www.kosmo.at

KOSMO
Eine starke Verbindung!

Im Internet unter www.kosmo.at

Umsetzung der blau-gelben Kinderbetreuungs-Offensive

Details zur Umsetzung der blau-gelben Kinderbetreuungs-Offensive präsentierten am 9. Jänner Landeshauptfrau Johanna Mikl-Leitner, Landesrätin Christiane Teschl-Hofmeister, Städtebund NÖ Vorsitzender Bürgermeister Matthias Stadler und NÖ Gemeindebund Präsident Bürgermeister Johannes Pressl bei einer Preskonferenz im Landhaus.

„Wir in Niederösterreich haben uns ein hohes Ziel gesteckt. Wir wollen Niederösterreich zu Kinderösterreich machen, mehr noch, wir wollen Niederösterreich zu Familienösterreich machen. Deshalb werden wir in enger Part-

Johannes Pressl, Matthias Stadler, Johanna Mikl-Leitner und Christiane Teschl-Hofmeister.

nerschaft zwischen dem Land, Städten und Gemeinden die Kinderbetreuung bei uns in Niederösterreich auf die nächste Stufe haben“, sagte Landeshauptfrau Johanna Mikl-Leitner und ergänzte: „Weil wir wissen, dass gerade das Thema Kinderbetreuung

zu den wichtigsten Anliegen der Familien zählt, weil vor allem professionelle Betreuung und Entlastung der Eltern notwendig ist, damit sie ihrer Arbeit nachgehen können.“ Deshalb werde man die Kleinkindbetreuung zwischen null und zwei Jahren und auch

in den Kindergärten massiv ausbauen. „Somit schaffen wir es, dass die Eltern ein wohnortnahe, flächendeckendes Kinderbetreuungsangebot vorfinden werden“, unterstrich Mikl-Leitner. Bereits jetzt besuchen 98,3 Prozent der Kinder im Alter zwischen drei und sechs Jahren eine institutionelle Kinderbetreuungseinrichtung in Niederösterreich, damit habe man die höchste Betreuungsdichte in ganz Österreich. Auch bei den Null- bis Zwei-Jährigen werden bereits jetzt viele Kinder betreut. In den letzten Jahren seien dafür über 200 Kleinkindgruppen geschaffen worden, in denen über 3.000 kleinste Kinder betreut werden können.

842 Millionen Euro für Investitionen in Bereiche wie Gesundheit, Pflege, Wohnen und Mobilität

Mit Landesinvestitionen in der Höhe von 842 Millionen Euro werden im Jahr 2023 insgesamt 3,1 Milliarden Euro an Investitionen ausgelöst und rund 50.000 Arbeitsplätze abgesichert. Die Mittel des Landes fließen dabei vor allem in Projekte in den Bereichen Gesundheit, Pflege, leistbares Wohnen und Mobilität.

Davon informierten Anfang des Jahres, Landeshauptfrau Johanna Mikl-Leitner und Landesrat Ludwig Schleritzko im Zuge einer Pressekonferenz im NÖ Landhaus. „Wir befinden uns am Beginn eines Jahres, von dem keiner weiß, was es noch bringen wird – in Europa, in Österreich, in Niederösterreich. Wir be-

Landeshauptfrau Johanna Mikl-Leitner und Landesrat Ludwig Schleritzko.

finden uns in einer Zeit, in der die Herausforderungen weiterhin groß bleiben. Die Stoßrichtungen des Landes bleiben daher gleich: Einerseits alles tun, damit die Menschen gut durch die Krise kommen, und andererseits weiterhin wichtige Investitionen in Zukunftsfelder

tätigen“, betonte Mikl-Leitner eingangs. Die Landeshauptfrau weiter: „Tatsache ist, in Zeiten von globalen Krisen braucht es für die Menschen im Land größtmögliche Sicherheit und Planbarkeit.“ Man wolle daher Investitionen tätigen, „um den Wachstumsmotor für Wirtschaft

und Arbeitsplätze am Laufen zu halten“, hielt sie fest. Das Landesbudget – für die Jahre 2022 und 2023 wurde ein Doppelbudget beschlossen – sehe für das Jahr 2023 eine Summe von 7,3 Milliarden Euro vor, informierte die Landeshauptfrau. Darin seien etwa Ausgaben für das Personal in den Kliniken sowie den Pflege- und Betreuungseinrichtungen oder auch Finanzmittel für die Bildungseinrichtungen von den Kindergärten über die Schulen bis hin zu den universitären Einrichtungen vorgesehen. Ein weiterer wichtiger Teil seien die Landesinvestitionen, weil diese wiederum weitere Investitionen auslösten und daher den Wirtschaftsmotor ankurbelten.

Haus der Digitalisierung: Ausstellung „Mensch + Maschine“ eröffnet

„Mensch + Maschine“ – so lautet der Titel der interaktiven, multimedialen Ausstellung, die am 16. Jänner im Haus der Digitalisierung in Tulln eröffnet wurde.

Auf einer 360-Grad-LED-Leinwand und sechs unterschiedlichen Stationen bringt die Ausstellung den Menschen das Thema Digitalisierung näher und zeigt Chancen und Nutzen für Wirtschaft und Landsleute. „Wir müssen die Digitalisierung nutzen, um Antworten in den verschiedensten Zukunftsfeldern zu finden“, sagte Landeshauptfrau Johanna Mikl-Leitner im Zuge der Eröffnung. Noch vor einigen Jahren habe das Thema Digitalisierung

Reutterer, Miernicki, Steuer, Tamschick, Mikl-Leitner, Danninger, Fassl und Zeppelzauer.

Ängste und Unsicherheiten geschaürt, heute wisse man, welchen Nutzen sie sowohl im beruflichen als auch im privaten Leben habe. Mikl-Leitner: „Die Digitalisierung macht unseren Alltag leichter und ohne sie wäre in vielen Unternehmen Arbeit und Produktion nicht mehr mög-

lich.“ Die Digitalisierung liefere Antworten in Bereichen wie Klimawandel, der erneuerbaren Energie oder auch in der Medizin: „Beim aktuellen Engpass an medizinischen und pflegerischen Personal können uns Digitalisierung und Künstliche Intelligenz helfen, Arbeits-

prozesse effizienter oder auch das Leben kranker Menschen besser und einfacher zu machen.“ Sie nannte auch die Digitalisierungs offensive in der Verwaltung des Landes Niederösterreich, die es möglich mache, dass Förderungen noch rascher und effizienter sowie großteils online abgewickelt werden, „oder denken wir an die letzten zwei Jahre, wo wir die Digitalisierung genutzt haben, Homeoffice schnell möglich zu machen“, so die Landeshauptfrau. Das Haus der Digitalisierung sei ein Meilenstein auf dem Weg des digitalen Wandels, „denn es ist der Ort, an dem Forschung, Wissenschaft und Bildung zusammentreffen“, so Mikl-Leitner.

Freiwillige Feuerwehren waren 2022 65.000 Mal im Einsatz

Die Jahresbilanz für das Jahr 2022 der Freiwilligen Feuerwehren in Niederösterreich zogen am 19. Jänner, Landeshauptfrau Johanna Mikl-Leitner, LH-Stellvertreter Stephan Pernkopf und Landesfeuerwehrkommandant Dietmar Fahrafellner bei einer Pressekonferenz bei der Betriebsfeuerwehr im Landhaus St. Pölten.

Die Landeshauptfrau erinnerte zu Beginn der Pressekonferenz unter anderem an die Großeinsätze an den Truppenübungsplätzen Allentsteig und Großmittel, das Zugun Glück in Münchendorf oder viele Unwetter-Einsätze. „Die Vielfalt der Einsätze ist unglaublich groß“, sag-

Stephan Pernkopf, Johanna Mikl-Leitner und Landesfeuerwehrkommandant Dietmar Fahrafellner.

te Mikl-Leitner und ergänzte: „Wir brauchen die Feuerwehr nicht nur bei uns in Niederösterreich, sondern sie leisten auch immer wieder Hilfe international.“ Die niederösterreichischen Feuerwehren haben unter anderem in Frankreich mitgewirkt, aber auch der

ukrainischen Bevölkerung mit Hilfslieferungen geholfen. „Die Freiwillige Feuerwehr war 2022 65.000 Mal im Einsatz und konnte dabei 3.560 Menschenleben retten. Alle acht Minuten rückt die Freiwillige Feuerwehr zu einem Einsatz aus. Das ringt uns Res-

pekt, Wertschätzung und Demut ab, wo man wirklich nur den Hut ziehen und ein ganz großes und herzliches Danke sagen kann“, so die Landeshauptfrau und sagte weiters: „Gerade die Feuerwehr ist es, die im Rahmen der Sicherheitsfamilie Niederösterreich eine ganz tragende Säule ist in den Gemeinden, Bezirken und im gesamten Land.“ Gerade in den herausfordernden Zeiten braucht die Feuerwehr Unterstützung, Mikl-Leitner führte dazu unter anderem die Erhöhung der Landesförderung für den Ankauf von Einsatzfahrzeugen um zehn Prozent sowie das „Erfolgsprojekt Mehrwertsteuer-Rückerstattung“ an.

Bundesminister für Bildung, Wissenschaft und Forschung, Martin Polaschek sprach mit KOSMO über Lehrpersonalmangel, sowie Herausforderungen im Bildungswesen und Schulsystem.

KOSMO: Die ÖH wirft Ihnen vor kein Interesse daran zu haben, gute Politik für Studierende zu schaffen. Was glauben Sie, wie die ÖH zu diesem Schluss kommt?

Martin Polaschek: Ich bin im laufenden Austausch mit Vertreterinnen und Vertretern der ÖH, so wie auch mit der Schüler-, Eltern- und Lehrervertretung. Die Gespräche mit der ÖH waren bis jetzt immer sehr konstruktiv—auch wenn wir vielleicht nicht immer einer Meinung sind. Mir ist es aber wichtig, auf Augenhöhe zu diskutieren und gemeinsam die besten Bedingungen für die Studierenden zu schaffen. So konnten wir etwa in intensiven Verhandlungen mit dem Finanzministerium, trotz der Krisenzeiten, ein Rekordbudget für die Universitäten verhandeln. Insgesamt haben wir dieses Budget dann noch einmal um 650 Mio. Euro auf fast 13 Mrd. Euro bis 2024 angehoben. Gleichzeitig haben wir die Studienbeihilfe um 12 Prozent deutlich erhöht und eine jährliche Inflationsanpassung eingeführt.

Der Unterschied zwischen den Studienkosten für Studierende aus Drittstaaten und denen aus der EU ist enorm. Planen Sie eine Reform bzw. Senkung der Studienkosten für Studierende aus Drittstaaten?

Der Studienbeitrag für Drittstaatsangehörige ist im internationalen Vergleich sehr gering. Zudem haben wir die Studienbeiträge für gewisse Staatsangehörige aufgrund der Situation in ihren Heimatländern temporär ausgesetzt. Das ist derzeit für

■ Autorin: Milica Vuković

„Lehrpläne müssen an die Gegebenheiten der heutigen Zeit angepasst werden“

Staatsangehörige der Ukraine und des Irans der Fall.

Das Bildungswesen in Österreich befindet sich derzeit in einer Krise, wenn es um den Mangel an Lehrkräften geht. Wie läuft es gerade mit dem Quereinsteigermodell und sind auch Resultate absehbar?

„Mit Klasse.Job haben wir die größte Lehrkräfteoffensive gestartet.“

Kurz und knapp: Ja. Wir drehen an den unterschiedlichen Schrauben und die Ergebnisse sind bereits spürbar. Mit Klasse.Job haben wir die größte Lehrkräfteoffensive der Zweiten Republik gestartet. Dabei sprechen wir gezielt neue Zielgruppen für den Beruf als Lehrerin oder Lehrer an. Wir können bereits eine äußerst positive Zwischenbilanz ziehen: Seit dem Kampagnenstart vor zwei Monaten haben sich bereits über 500 Personen aus ganz Österreich für den Quereinstieg in diesen Zukunftsjob beworben. Das ist ein großer Erfolg! Gleichzeitig arbeiten wir gerade bei der Lehrkräfte-

größer geworden. Inwiefern kann der neue Lehrplan die Ansprüche, die an die Jugend gestellt werden, beeinflussen?

Die Lehrpläne müssen an die Gegebenheiten der heutigen Zeit angepasst werden. Und ich will, dass das nicht nur alle fünf Jahre passiert, sondern laufend. Die Welt befindet sich im rasanten Wandel und so müssen sich auch die Lehrpläne laufend weiterentwickeln. Mit den neuen Lehrplänen haben wir nun wichtige Schritte gesetzt und unter anderem die Finanz- und Wirtschaftsbildung verankert. Dabei sollen schon früh ein verantwortungsvoller Umgang mit Geld sowie die Mechanismen unserer ökosozialen Marktwirtschaft gelehrt werden. Gleichzeitig wird politische Bildung im Unterricht die Grundfeste unserer demokratischen Gesellschaft erklären. Das geht von der Vielfalt politischer Mitbestimmung über die Aufgaben und Kompetenzverteilung bis hin zur Bedeutung des freien Journalismus für eine Demokratie. Ebenso wird die umfassende Landesverteidigung als schützende Hand unseres neutralen Landes verankert. Wir haben damit einen umfassenden Lehrauftrag über die Republik Österreich in den Lehrplänen und set-

DIE FOLGEN der Pandemie sind noch teilweise spürbar.

In meinem Ministerium bietet das Anerkennungszentrum ENIC/NARIC Austria bereits jetzt wichtige Unterstützungsleistungen zur Beschleunigung der qualifikationsadäquaten Eingliederung in den Arbeitsmarkt. In diesem Bereich plane ich eine weitere Stärkung und strukturelle Reform. Außerdem werden bei Vorliegen der individuellen Fördervoraussetzungen die Kosten für die Bewertung von Hochschulqualifikationen durch den Österreichischen Integrationsfonds refundiert.

Während des Corona-Lockdowns stand das Schulsystem unter großem Druck und musste sich mit Homeschooling neu anpassen. Wenn sich die Situation mit den Lockdowns wiederholen würde, wüssten Sie jetzt, wie Sie besser auf die Herausforderungen reagieren können?

Aus derzeitiger Sicht stellt sich die Frage nicht. Im Variantenmanagementplan hat die Bundesregierung zudem festgelegt, dass flächendeckende Schulschließungen im dritten Jahr der Pandemie keine Option sind. Die Folgen der Pandemie sind aber teilweise noch immer spürbar. Für mich ist klar, dass wir hier handeln müssen und daher habe ich bereits kurz nach meinem Amtsantritt im Jänner 2022 ein umfangreiches Paket zur Bekämpfung der Corona-Folgen bei Schülerinnen und Schülern geschnürt. Mit dem Budget 2023 haben wir zusätzlich rund 120 Mio. Euro dafür vorgesehen. Seit dem Sommersemester 2021 sind insgesamt 480 Mio. Euro für die unterschiedlichsten Maßnahmen wie zum Beispiel Förderstunden oder Stärkung der Resilienz bereitgestellt worden. Es freut mich darüber hinaus, dass die besonders wichtige Maßnahme „Gesund aus der Krise“ zur psychologischen Unterstützung des Gesundheitsministersiums um 20 Mio. Euro aufgestockt wurde.

„Mit den neuen Lehrplänen haben wir nun wichtige Schritte gesetzt und unter anderem die Finanz- und Wirtschaftsbildung verankert. Dabei sollen schon früh ein verantwortungsvoller Umgang mit Geld sowie die Mechanismen unserer ökosozialen Marktwirtschaft gelehrt werden.“

ausbildung an einer Verkürzung des Bachelorstudiums, damit die Lehrerinnen und Lehrer der Zukunft schon früher in den Beruf einsteigen können. Weiters erarbeiten wir auch das „PädagogInnenbild NEU“. Hier geht es mir darum, ein realistisches und positives Bild des Lehrer-und-Lehrerin-Seins im 21. Jahrhundert aufzuzeigen.

Die zukünftigen Herausforderungen für Kinder und Jugendliche sind

zen damit einen wichtigen Schritt, um Demokratiefeindlichkeit zu bekämpfen und politische Mitbestimmung zu fördern.

In Österreich gibt es viele Personen mit einer ausländischen Ausbildung, die ihr Diplom nicht anerkennen lassen können, weil dieser Prozess Zeit und Geld kostet. Werden Sie in diesem Bereich etwas ändern oder vielleicht eine Reform durchführen?

Was ist eigentlich ein Altbau? Unterliegt meine Wohnung dem Mietrechtsgesetz? Zahle ich eine übererteute Miete? Diese Fragen und viele anderen stellen sich die meisten Mieter von Altbauwohnungen.

■ Autorin: Milica Vuković

ALTBAUWOHNUNG

„Wir holten für unseren Mandanten über 40.000 Euro zurück!“

Die meisten Menschen in Österreich leben in einer Mietwohnung. Das Mietsverhältnis in Österreich wird durch das Allgemeine Gesetzbuch (ABGB) und Mietrechtsgesetz (MRG) geregelt. Das MRG ist mieterfreundlich und daraus resultiert unter anderem ein Mietzins- und Kündigungsschutz. Wann und für wen also gilt das MRG? Es ist auf die Mietverhältnisse anwendbar, die sich in einem Altbau befinden. Laut der rechtlichen Definition versteht man in Österreich unter „Altbauwohnung“ eine Wohnung, die sich in Häusern befindet, welche vor dem Jahr 1945 errichtet wurden (Baubewilligung vor 08. Mai 1945). Mehrere tausend Wienerinnen und Wiener ließen sich von der Kanzlei G&L erfolgreich und professionell betreuen. Die Ausgabe der relevanten und richtigen Informationen rund um das MRG liegen dabei im Fokus der Kanzlei G&L. „Die meisten Mieter, die in einer Altbauwohnung leben, zahlen eine zu hohe Miete“, konstatiert Mag. Haris Džidić gleich zu Beginn unseres Gesprächs. Er hat schon zahlreiche Klienten erfolgreich betreut. „Es ist auch

wichtig zu betonen, dass die Anwendbarkeit des MRGes vertraglich nicht rechtsgültig ausgeschlossen werden kann. Viele Mieter sind leider über ihre Rechte nicht ausreichend bzw. fehlerhaft informiert. Wir erfahren immer wieder, dass sich die Mieter aus Angst gekündigt zu werden, nicht trauen, ihre Rechte geltend zu machen“, sagt Mag. Džidić. Dabei ist vorweg zu betonen, dass in Mietverträgen, die dem Anwendungsbereich des MRG unterliegen, die Kündigungsgründe taxativ aufgezählt werden. Eine Überprüfung des Mietzinses und die Rückforderung der zu viel bezahlten Miete ist demnach kein Kündigungsgrund. „Unsere Kanzlei hat bereits tausende Mietzinsüberprüfungsverfahren erfolgreich geführt. Vor jeder Anleitung eines Verfahrens, wird von uns überprüft, ob die gegenständliche Wohnung dem MRG unterliegt. Dazu bieten wir ein kostenloses Erstgespräch an. Der Mieter kann uns den Mietvertrag auch bequem per E-Mail übermitteln“, sagte Mag. Džidić. Die Prozesskosten sollen den Mieter allerdings nicht abschrecken ein Mietzinsüberprüfungsverfahren anzuleiten.

Denn von den meisten Rechtsschutzversicherungen ist die Prozessführung eines solchen Verfahrens gedeckt. Es ist allerdings auch möglich, einen Prozessfinanzierer bezüglich der Zahlung des Verfahrens zu kontaktieren. Eine solche Vorgehensweise lohnt sich, denn „es hängt nicht davon ab, ob eine

Wohnung schön renoviert und neu ist, sondern wann das Haus eine Baubewilligung bekam“, betont Džidić.

Höhe des Hauptmietzinses

Für die Häuser, die unter dem Vollan-

wendungsbereich des MRG stehen, gibt es eine gesetzliche Grenze für den Mietzins. Diese wird Richtwertmietzins genannt. Die Wohnungs-kategorie ist hierbei entscheidend für die Höhe der Miete einer solchen Wohnung. Für die Bestimmung einer Wohnungskategorie gilt grundsätzlich, wie die Wohnung beim Mietvertragsabschluss ausgesehen hat, bzw. ob und welche Wohnungska-tegorienmerkmale gefehlt haben. „Jene Wohnungen, welche zum Bei-spiel zu einer Ausstattungskatego-rie A gehören, müssen in brauchba-

Die G&L Kanzlei hat tau-sende Mietzinsüberprü-fungsverfahren erfolg-reich geführt.

rem Zustand und mindestens 30m² groß sein. Sie müssen über Zimmer, Küche oder Kochnische, Vorraum, WC und eine zeitgemäße Badegele-genheit verfügen. Eine Zentral- oder Etagenheizung muss vorhanden sein. Das Fehlen eines dieser Merk-male führt zur Abstufung auf B und C. Falls das gegenständliche Miet-objekt über kein WC im Innenbereich verfügt, könnte es sich sogar um die Kategorie D handeln. Die Wohnun-gen, die zur Ausstattungskategorie D gehören, sind jene Wohnungen, die kein WC oder keine Wasserent-nahmestelle im Inneren haben“, er-klärt Mag. Jakob Leinsmer.

„Unserer Erfahrung nach zahlen 95 Prozent der Wienerinnen und Wie-ner eine zu hohe Miete. Die meisten Studenten wissen nicht, dass sie bei einer WG-Belegung nicht 400 Euro pro Zimmer zahlen müssen. Dies verlangen Vermieter aber häufig.

„Altbauwohnungen unterliegen dem MRG. Dies bringt gewisse Vorteile mit sich. Der wichtigste Vorteil solch eines Mietverhältnisses ist, dass es dem Kündigung- und Mietzinsschutz unterliegt“, so Džidić.

Es wird oft angenommen, dass die Wohnungen, wenn sie neu renoviert sind, zur Kategorie A gehören und dass es völlig in Ordnung ist, 400 Euro pro Person zu zahlen. Nehmen wir an, dass drei Personen in einer

Wohnung leben, das sind 1200 Euro. Was viele nicht wissen ist, dass die Wohnung als Ganzes betrachtet wird, und wenn daher nicht jedes Zimmer über ein eigenes Bad und WC verfügt, kann es nicht zu einem Preis von beispielsweise 400 Euro pro Person vermietet werden. Diese Wohnung gehört dann zu der Katego-rie D und die Miete wäre dann deutlich niedriger“, stellt Džidić fest.

Unterschied zwischen unbefristeten und befristeten Verträgen

„Sieht ein Mietvertrag eine Befris-tung von weniger als drei Jahren vor und fällt er in den Voll- oder Teilan-wendungsbereich des (MRG), dann gilt dieser Mietvertrag automatisch als unbefristet. Bei unbefristeten Ver-trägen muss mit dem Mietzinsüber-prüfungsverfahren innerhalb der ersten drei Jahre ab dem Abschluss des Miet-vertrages begonnen werden. Bei befristeten Verträgen ist eine Mietsenkung mög-lich. Solange der Mieter in der Wohnung wohnt, ist die Mietzins-überprüfung für die

letzten 10 Jahre mög-lich. Dabei ist zu betonen, dass die Mietzinsüber-prüfung nach Beendigung bzw. Um-wandlung des befristeten in einen unbefristeten Mietvertrag binnen 6 Monaten angeleitet werden muss. Beim Verstreichen dieser Frist, tritt die Verfristung ein. Ergänzend ist zu erwähnen, dass es bei den befristeten Mietverträgen auch einen Befristungsabschlag gibt“, erklärt Mag. Džidić.

Warum ist es wichtig, dass man von einem Rechtsanwalt vertreten wird?

„Häufig kommt es zwischen Ver-mietern und Mietern auch deshalb zu Konflikten, weil die gesetzlichen Regelungen zum Mietrechtsgesetz nicht ausreichend bekannt sind. Dabei lassen sich viele Unstimmigkeiten vermeiden, wenn man sich ausreichend über die Rechtslage

informiert. Ein erfahrener Anwalt für Mietrecht kann ein guter Part-ner sein“, ergänzt Mag. Leinsmer. Deshalb ergibt eine frühzeitige Be-beratung bei Problemfällen und Mei-nungsverschiedenheiten sowohl für Mieter als auch Vermieter durchaus Sinn. Hierdurch lassen sich in vielen Fällen unschöne Auseinander-setzungen vermeiden. Lassen Sie sich zum Thema Mietrechtsgesetz von einem in diesem Rechtsbereich er-fahrenem Anwalt beraten.

Ein Klient erhielt über 40.000 Euro zurück!

Wenn ein Prozess gemeinsam mit einem Anwalt eingeleitet wird, könnte sogar eine höhere Rück-erstattungssumme erzielt werden.

KONTAKT

Gottgeisl Leinsmer Weber Rechtsanwälte GmbH

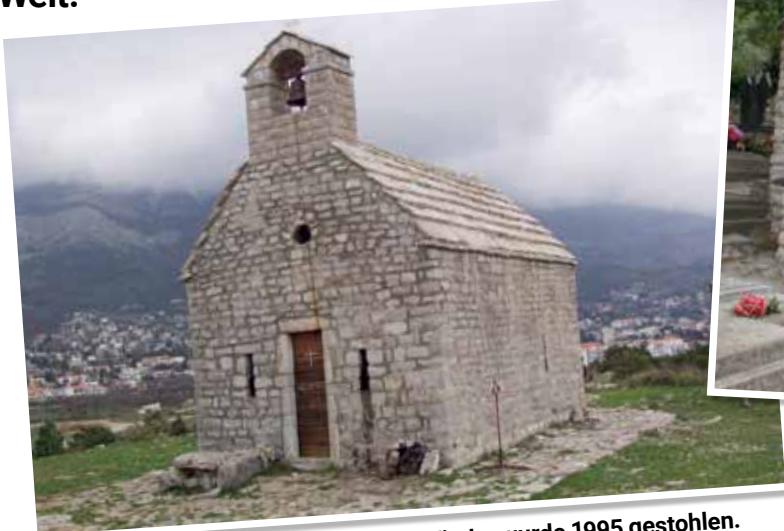
Mag. Haris Džidić
Tel.: +43 1 600 27 71 – 50
Mobil: +43 670 550 75 73
E-Mail: hd@gl-recht.at

Keplerplatz 12
1100 Wien
www.gl-recht.at

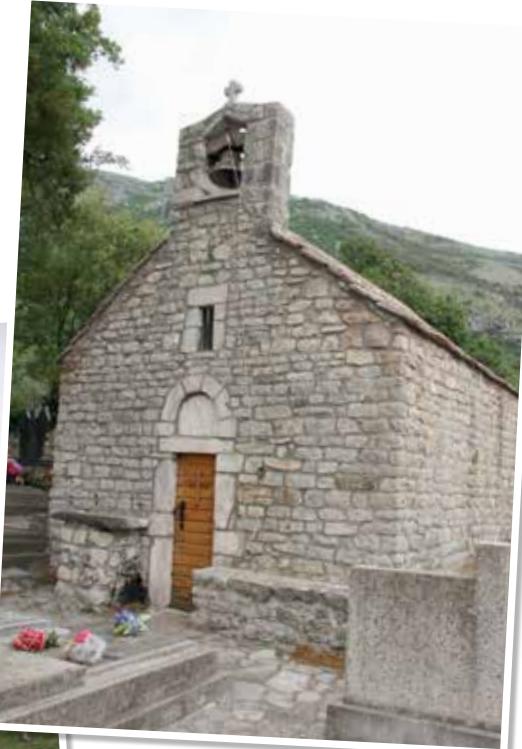

Džidić und Leinsmer hatten genau einen solchen Fall. Ein Klient, welcher anonym bleiben möchte (Name der Redaktion bekannt), bekam auf diese Weise über 40.000 Euro rückeरstat-tet. „Hierbei handelte es sich um eine klassische 80m² Altbauwohnung im 16. Bezirk. Die Wohnung verfügte über keinen eigenen Küchenraum, hingegen befand sich die Küche im Vorzimmer. Des Weiteren verfügte das Objekt über keinen Aufzug. Die Miete betrug im Monat 570 Euro und der Mietvertrag wurde alle drei Jahre verlängert. Der Mieter wohnte bereits über zehn Jah-re in dieser Wohnung, als die Behörde feststellte, dass die Höhe der monatli-chen Miete lediglich 250 Euro betragen dürfe. Der Mietzins der Wohnung war somit mehr als doppelt so teuer als gesetzlich vorgeschrieben. In Summe wurden unserem Klienten mehr als 40.000 Euro zugesprochen“, berichten uns die Anwälte über diesen Fall.

Kirchen mit zwei Altären, einem katholischen und einem orthodoxen, zeugen seit dem Mittelalter von der jahrhundertelangen Harmonie der Konfessionen und von der Toleranz im montenegrinischen Küstengebiet. In der Gemeinde Bar sind mehrere dieser bikonfessionellen Kirchen noch immer im Betrieb und senden eine Botschaft der Hoffnung in die Welt.

Der katholische Altar in der St. Petka Kirche wurde 1995 gestohlen.
2005 wurde dieser aufgefunden und zurückgebracht.

Die St. Tekla Kirche in Sutomore passt ihre Gottesdienste an die Bedürfnisse der Einheimischen an.

■ Autor: Vera Marjanović

BIKONFESSIONELLE KIRCHEN Ein Lebendiges Erbe

Internet findet man viele Texte über Kirchen mit zwei Altären, aber bei näherem Studium zeigt sich, dass es sich dabei nicht um ernsthafte Forschung, sondern um Schriften der Resava-Schule und deren Abschriften handelt. Wir haben in Montenegro, wo noch mehrere aktive „Zweialtar“-Kirchen bestehen, nach vertrauenswürdigen Gesprächspartnern gesucht, hätten das Thema jedoch fast schon wieder aufgegeben. Denn

in dieser Region wird viel Geschichtsforschung betrieben, aber Harmonie, Humanität und religiöse Toleranz stehen auf der Liste der aktuellen Themen nicht gerade ganz oben, was auch nicht verwundert, wenn man bedenkt, wie sich die Welt heute, unter dem Primat der Politik, allgemein präsentiert. Glücklicherweise traf das Magazin KOSMO dann jedoch auf Ivan Jovović, einen jungen Juristen aus Bar, der beim montenegrinischen Au-

ßenministerium beschäftigt ist und mit einer Reihe wissenschaftlicher Arbeiten einen großen Beitrag zur Historiographie und Kulturgeschichte Montenegros geleistet hat. Unter anderem hat Herr Jovović beharrlich Informationen über die Zweialtar-Kirchen gesammelt und einige seiner Erkenntnisse mit uns geteilt.

KOSMO: Für die Entstehung der bikonfessionellen Kirchen an der montenegrinischen Küste gibt

Mag. Ivan Jovović, Autor mehrerer Fachwerke

es mehrere Erklärungen. Was haben Sie herausgefunden?

Mag. Ivan Jovović: Über das Phänomen der Zweialtar-Kirchen ist in der einheimischen Öffentlichkeit relativ wenig bekannt, obwohl sie mit ihren Charakteristika zu den eindrucksvollsten kulturhistorischen Gütern Montenegros gehören. Zu ihrer Entstehung gibt es unterschiedliche Erklärungen. Vor allem haben die historischen Umstände zur Entwicklung dieser bi-konfessionellen Sakralbauten, in denen abwechselnd katholische und orthodoxe Gottesdienste gehalten

Um diese komplexe Thematik objektiv darzustellen, muss man betonen, dass auch in anderen Gebieten im Mittelmeerraum Sakralbauten dieses Typs bestanden, in denen beide Konfessionen ihre Gottesdienste abhielten, so wie es noch heute in der Basilika San Nicola in Bari (Italien) der Fall ist, wo die Reliquien des Hl. Nikolaus bewahrt werden, eines gemeinsamen christlichen Heiligen. Man muss auch betonen, dass das Gebiet Montenegros bereits seit

Schriftliche Aufzeichnungen von diesen Kirchen, reichen bis ins 16. und 17. Jahrhundert zurück.

wurden, beigetragen. Ihre Entstehung siedeln wir überwiegend im 16. und 17. Jahrhundert an, als das Priestertum und die Gläubigen der orthodoxen und der katholischen Kirche im Kampf gegen die Osmanen verbündet waren. In dieser Zeit war eine innerchristliche Solidarität sehr verbreitet und so wurden auch die Zweialtar-Kirchen mit gemeinsamen Kräften errichtet und unterhalten. Dennoch ist die überwiegende Zahl dieser Sakralbauten zur Zeit der sogenannten unitarischen Bewegung im montenegrinischen Küstengebiet, aber auch in der Ebene des Skadarsee entstanden. Damals wurden in bestehenden katholischen oder orthodoxen Kirchen zusätzliche Altäre errichtet, damit die Gläubigen darin beide Riten vollziehen konnten, und oft wohnten sie liturgischen Feiern sogar gemeinsam bei.

Gibt es das Phänomen der Zweialtar-Kirchen ausschließlich in Montenegro?

den frühesten staatlichen Gebilden Duklja bzw. Zeta auf einer gemeinsamen östlich-westlichen Grundlage beruhte, wovon zahlreiche Beispiele zeugen. Ein typisches Beispiel ist der Kult des Duklja-Fürsten Vladimir. Um ihn versammeln sich seit Jahrhunderten mehrere Völker bzw. Konfessionen und so hat dieser Kult mit der Zeit eine ökumenische und internationale Bedeutung erlangt und ist einer der ältesten einheimischen Heiligenkulte in Montenegro, der sich später von der Adria bis ans Schwarze Meer verbreitet hat.

Wer hat diese Zweialtar-Kirchen wann und aus welchem Anlass errichtet?

Die Frage nach der Gründung dieser Kirchen ist in den meisten Fällen schwer zu beantworten, denn viele davon wurden im Mittelalter erbaut und waren in den ländlichen Gebieten meistens ein Produkt der Volksbaukunst. Die ersten schriftlichen Erwähnun-

KONFESSIONELLE KIRCHEN befinden sich nicht nur im Montenegro.

gen finden wir erst in Texten aus dem 16. und 17. Jahrhundert. Hier können wir zwei ehemalige Doppelaltar-Kirchen herausgreifen, die in städtischen Siedlungen lagen. Das sind die Kirche Sv. Luka in Kotor und die Kirche Sv. Sava Osvećeni in Budva, in denen von der Mitte des 17. Jahrhunderts bis in die ersten Jahrzehnte des 19. Jh. auf beiden Altären, d.h. auf dem katholischen und dem orthodoxen, Gottesdienste gehalten wurden. Natürlich muss man hier bedenken, dass die Republik Venedig aufgrund ihrer politischen Interessen eine relativ flexible Haltung gegenüber dem katholischen

In dem Teil, der unter osmanischer Herrschaft stand, von Kufin bis hin zu den Gemeinden Bar und Ulcinj, haben die Doppelaltar-Kirchen eine etwas andere Geschichte. Hier entstanden sie nicht auf Initiative oder mit Unterstützung staatlicher Mächte, sondern spontan, vor allem im Bereich von Bar, wo die Bevölkerung fast identischer ethnischer und sprachlicher Herkunft und durch verschiedene Verwandschafts- und Patenschaftsverhältnisse miteinander verbunden war. Dort erfolgte der Prozess der Aufstellung zweier Altäre spontan, möglicherweise initiiert vonseiten

Die Basilika des Heiligen Nikolaus in Bari, Italien, verfügt über zwei Altäre und beherbergt die Reliquien des heiligen Nikolaus.

und dem orthodoxen Glauen pflegte. Daher gewährte sie auch dem montenegrinischen Metropoliten die kirchliche Jurisdiktion in dem Teil des montenegrinischen Küstengebiets, das sich unter venezianischer Herrschaft befand.

Irgendeines kirchlichen Prälaten. Man muss auch bedenken, dass die katholische Kirche im Gebiet des Erzbistums Bar im 17. Jahrhundert mit proselytischen Aktivitäten versuchte, seine einstigen Positionen zurückzugewinnen,

die mit dem Einfall der Osmanen in Bar 1571 verloren gegangen waren.

Das Mittelalter war in Europa von religiösem Fanatismus gekennzeichnet, während die interreligiösen Beziehungen in Montenegro von Toleranz geprägt waren. Haben Sie dafür Beispiele?

Während es in Europa so war, wie wir es alle kennen, wurde der Erzbischof Andrija Zmajević von den Mönchen und dem Hegumen des Klosters Prečista

INTERESSANT

Bikonfessionelle Kirchen eine Kombination zweier Welten

Sakralbauten mit den Charakteristika beider Konfessionen gibt es in den Randgebieten des Mittelmeerraums an mehreren Orten. Es bestehen auch andere Beweise dafür, dass es einst keine Grenze zwischen dem westlichen und dem östlichen Christentum gab, so wie man sie heute gerne darstellen möchte, als Grenze zwischen zwei kompromisslos gegensätzlichen Welten. Der Markusdom in Venedig ist architektonisch nach byzantinischem Vorbild gestaltet. In der Kirche Santa Maria della Salute ruht unter einem Altar Joanis Jeremić, der mit dem Titel Vize-Patriarch beigesetzt wurde. Seinem Familiennamen nach zu urteilen, stammte er aus unserer Region. Nikodin Milaš schreibt, dass in der griechischen Kirche in Trogir und in den orthodoxen Kirchen in Zadar, Šibenik und auf Hvar im 17. Jahrhundert zwei Altäre bestanden.

Krajinska eingeladen, mit ihnen gemeinsam Gottesdienste abzuhalten. Für den Bedarf der Katholiken errichteten die Mönche im nahegelegenen Dorf Briska eine Kapelle, was zu jeder Zeit vorbildlich gewesen wäre. Gemeinsame

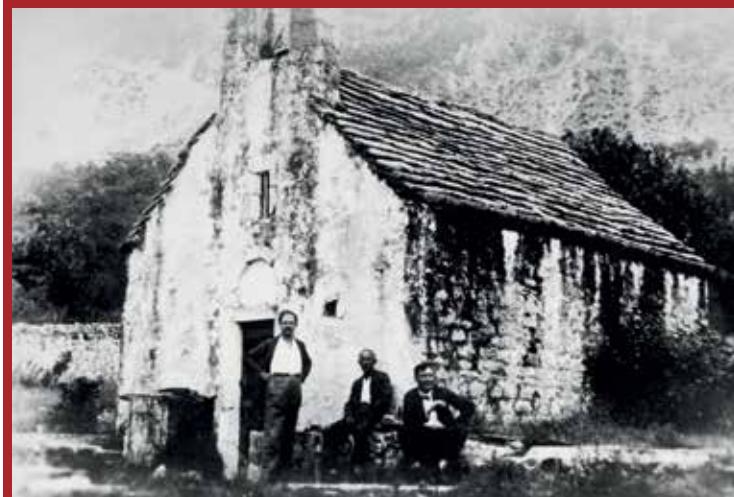
Prozessionen und Umzüge gehörten im Gebiet von Bar zum Alltag und im Dorf Tuđemili nahmen daran neben Katholiken und Orthodoxen sogar Muslime teil.

In der Gemeinde Bar gibt es mehrere Kirchen mit zwei Altären und einige davon sind noch immer aktiv. Können Sie uns bitte sagen, welche?

Von den zahlreichen Zweialtar-Kirchen, die es einst entlang der montenegrinischen Küste und in der Ebene des Skadarsees gab, sind nur vier auf dem Gebiet von Sutomore bzw. Spič erhalten: die Kirchen Sv. Tekla oder Ćekla, Sv. Petka, Sv. Rok und Sv. Dimitrije. Innerhalb der Mauern der einstigen Benediktinerabtei in Ratac gibt es seit Kurzem wieder eine aktive orthodoxe Kirche. Die Katholiken gehen zweimal jährlich nach Ratac, zu Fronleichnam und zu Mariä Himmelfahrt, und die Orthodoxen am 4. Juni, dem Tag des hl. Kaisers Konstantin. Das sind Kirchen, die in schriftlichen Quellen seit dem 16. Jahrhundert erwähnt werden, deren baulich-architektonische Struktur jedoch aus dem 13. bzw. 14. Jahrhundert stammt.

Die Kirche Sv. Dimitrije auf dem Berg Nehaj steht mit der österreichisch-ungarischen Monarchie in Beziehung. Wie?

Sie stammt aus dem Mittelalter und war die Gemeindekirche aller Spičer, aber sie hat eine Beziehung zu Österreich-Ungarn. Obwohl das montenegrinische Heer Spič 1877 von den Osmanen befreit hatte, wurde das Gebiet rund um Sutomore durch einen Beschluss des Berliner Kongresses

Das Bild der Kirche St. Tekla aus 1929.

im Jahre 1879 Österreich-Ungarn zugeschlagen. Die Gemeinde Spič schenkte die Festung Nehaj 1889 dem Erzherzog Ivan Ortho. Man muss dazusagen, dass Österreich-Ungarn während seiner ganzen Regierungszeit in dieser Region von 1879 bis 1918 die Eigentums- und sonstigen Rechte beider christlichen Kirchen respektierte. In dieser Zeit wurden erstmals Grundbücher angelegt, aus denen wir entnehmen können, dass in den Besitzblättern der Zweialtar-Kirchen ein Gemeinschaftseigentum eingetragen war. In der Öffentlichkeit ist leider nicht hinreichend bekannt, dass Österreich im gesamten Küstengebiet den Bau und die Erhaltung von orthodoxen und katholischen Kirchen sowie auch anderen Bildungs- und Kultureinrichtungen finanziell stark unterstützt hat und nicht nur militärische Festungen finanziert hat, wie man hier meistens denkt.

Wie werden die Gottesdienste für Katholiken und Orthodoxe in den aktiven bikonfessionellen Kirchen heute organisiert?

Da die einen nach dem gorianischen und die anderen nach dem julianischen Kalender feiern, werden die Gottesdienste durch den religiösen Kalender

Das Grab des Barer Erzbischofs Marko Jorge von Spič

bestimmt. Zum Beispiel ist der Tag der Hl. Petka Rimljanka am 26. Juli, und 13 Tage später begehen die Orthodoxen diesen Feiertag. Die Gottesdienste finden in den Zweialtar-Kirchen vor allem an den Feiertagen statt, aber wenn es sich um Friedhofskirchen wie die Kirche Sv. Tekla (Ćekla) in Sutomore handelt, so werden die Gottesdienste nach dem Bedarf der örtlichen Bevölkerung abgehalten. Das sind überwiegend Votivkirchen für die Alteingesessenen, die sich außerhalb der dichter besiedelten Ortschaften befinden.

In den neunziger Jahren des vergangenen Jahrhunderts führten die überbordenden Nationalismen zur Entweihung einer Kirche in Sutomore. Wie war das damals?

Leider haben die neunziger Jahre des letzten Jahrhunderts auch hier ihre Spuren hinterlassen, hatten aber glücklicherweise keine verheerenden Folgen wie in den anderen Republiken des ehemaligen Jugoslawien. Einer der Schläge gegen das repräsentative Kulturerbe Montenegros war die gewaltsame Entfernung des katholischen Altars aus der Zweialtar-Kirche Sv. Petka 1995. Nach einem langen Gerichtsverfahren wurde derselbe Altar ein Jahrzehnt später wieder aufgestellt und die Kirche wurde wieder zu einer Zweialtar-Kirche. Dieser Vorfall erschütterte damals die traditionell gute Beziehung zwischen den Katholiken und den Orthodoxen, die dieses Gotteshaus nach dem katastrophalen Erdbeben 1979 gemeinsam restauriert hatten. Davon zeugte der gemeinsame Gottesdienst des Metropoliten Danilo Dajković und des Kotorer Bischofs Ivo Gugić in der wiederhergestellten Kirche 1987, an dem zahlreiche Priester und Bürger teilnahmen. Heute führt die Veränderung der nationalen und konfessionellen Bevölkerungsstruktur in Bar, vor allem in Sutomore, in den letzten drei Jahrzehnten zu neuen Trends, die immer mehr den balkanischen Verhältnissen mit ihrem religiösen Antagonismus entsprechen. So können die Zweialtar-Kirchen statt eines vergleichsweisen Vorteils zum Ballast für die montenegrinische Gesellschaft werden. In dieser Hinsicht sind vor allem die staatlichen Behörden und Institutionen Montenegros gefordert, die wichtigsten Werte des interkulturellen Erbes für zukünftige Generationen zu bewahren. Die Zweialtar-Kirchen sind,

obwohl oft von kleineren Maßen, mit ihrer Symbolik in ökumenischer und internationaler Hinsicht bedeutend.

Ein Beispiel journalistischer Solidarität

Vlatko Simunović, derzeit Redakteur für Kultur bei TV Montenegro und Kolumnist des Portals Radio und Fernsehen Montenegro,

Vlatko Simunović, Herausgeber des TVCGs und Kolumnist des Portals RTCG

hat der Erforschung der Kulturdenkmäler Montenegros einen bedeutenden Teil seiner journalistischen Karriere gewidmet. Sein Zeitungsartikel über die Zweialtar-Kirchen war für uns ein erster hilfreicher Wegweiser zur Entstehung dieser Geschichte. Natürlich sind wir mit ihm in Kontakt getreten, und alles, was darauf folgte, ist ein leuchtendes Beispiel kollegialer Solidarität.

KOSMO: Zu welchen Erkenntnissen sind Sie bei der Erforschung der Kirchengebäude mit zwei Altären gekommen?

Vlatko Simunović: Mit den Kirchen mit zwei Altären habe ich mich vor 15 Jahren für einen Artikel in der Tageszeitung Pobjeda beschäftigt. Wir haben keine historischen Primärquellen, die uns verraten, war-

um es an der montenegrinischen Küste christliche Kirchen mit zwei Altären, einem römisch-katholischen und einem orthodoxen, gibt. Im Süden, rund um Bar, erfolgte der Bau von Kirchen immer auf Initiative der Gläubigen. In Boka Kotorska erfolgte er immer auf Initiative der Regierung. Schon bei Vuk Karadžić gibt es Erklärungen, dass die Kirchen mit zwei Altären in der Boka einen Versuch des katholischen Klerus darstellten, einen Teil der Orthodoxen mit Unterstützung der Regierenden zum Übertritt zum westlichen Christentum zu bewegen, aber ich wiederhole, ich habe keine überzeugenden Beweise für diese These gefunden. Interpretationen ja, Beweise nein. Es gibt auch keinen einzigen Beleg dafür, dass die Christen von Herceg Novi bis Bar vor 1990 jemals Konflikte miteinander hatten. Überall, wo in Boka Kotorska eine Zweialtar-Kirche besteht, stand diese Kirche unter der Jurisdiktion Roms und der orthodoxe Altar wurde zusätzlich hineingestellt. In Bar haben die Konfessionen sie gemeinsam errichtet und unterhalten. Sicher ist nur, dass alle Kirchen mit zwei Altären aus einer Zeit datieren, als die südslawische Seite der Adria unter der Herrschaft Venedigs stand, und dass sie ein Produkt der Toleranz sind, die unter den Christen herrschte. Bis in die zweite Hälfte des 19. Jahrhunderts verhielten sich der Katholizismus und die Orthodoxie an der Adria nicht wie zwei kompromisslos gegensätzliche Sphären. In Montenegro blieb es noch so bis zum Zusammenbruch der SBR Jugoslawien. Erst dann kam es zu Spannungen, unter denen ein Teil der

IM BAR wurden die Kirchen in Vorhaben engagierter Gläubiger gebaut.

Katholiken den Bereich von Boka Kotorska verließ.

Neben den Zweialtar-Kirchen an der Küste wurde kürzlich auch im Norden Montenegros eine solche Kirche entdeckt. Wo befindet sie sich und wann, aus welchem Anlass und auf wessen Initiative wurde sie erbaut?

Schriften von Pavle Rovinski besagen, dass in Smailagića Polje in der Nähe von Kolašin zur Zeit seines Besuchs in dieser Region 1886 die Ruinen einer Kirche bestanden, die der Volksüberlieferung zufolge eine Zweialtar-Kirche war: 'Sie hatte zwei Altäre für Orthodoxe und Katholiken'. Das wäre die nördlichst gelegene Zweialtar-Kirche auf dem Balkan, und dafür gibt es zwei Erklärungen. Nach der ersten, die wahrscheinlicher klingt, wurde diese Kirchen für die Sassen, die Bergleute, eingerichtet, die im Frühmittelalter in Mojkovac und Umgebung in den Minen arbeiteten. Die zweite Version besagt, dass diese Kirche hier für die Moračaner bestand, die als Katholiken aus Albanien, Hot, gekommen waren. Zuerst müsste man überprüfen, wo diese Geschichte in den Schriften, die Pavle Rovinski zugeschrieben werden, überhaupt steht.

Unabhängig vom Lebensalter sind nur wenige Frauen mit ihrem Aussehen, so wie Mutter Natur es ihnen geschenkt hat, ganz zufrieden. Zum Glück gibt es die moderne plastische Chirurgie: Sie macht Frauen glücklich, indem sie ihnen ein neues Spiegelbild schenkt. Die Klinik Colić in Belgrad ist darin führend.

■ Autorin: Vera Marjanović

Mit dem Skalpell zu eurem neuen Ich

Heute entscheidet unser körperliches Erscheinungsbild in hohem Maße darüber, wie sich unsere Umgebung uns gegenüber verhält, und für unser Verhältnis zu uns selbst ist es fast ebenso wichtig. Wir leben in einer Zeit der Diktatur der körperlichen Schönheit, aber glücklicherweise auch des Fortschritts der ästhetischen Chirurgie, und ein Skalpell in der Hand eines fähigen und versierten Arztes kann Wunder bewirken. Dieses Thema ist für Frauen aller Generationen sehr interessant und auch Männer suchen immer häufiger im Operationssaal nach einer zusätzlichen Dosis Attraktivität. Das war auch der Anlass für unser Gespräch mit dem Primär Dr. Milan Colić, dem Direktor der Klinik für plastische, rekonstruktive und ästhetische Chirurgie Colić in Belgrad,

„Wir haben an unsere Mission geglaubt und wir hatten recht.“

der uns zu Beginn unseres Gesprächs etwas über diese Institution erzählt: „Die Klinik Colić, die erste Gesundheitseinrichtung dieser Art in Serbien, wurde 1989 gegründet. Man muss ehrlich sagen, dass es für die Menschen in Serbien zu Beginn unbegreiflich war, dass sich gesunde Menschen ‘unters Messer legen’ sollten, und Freunde versuchten uns zu überzeugen, dass diese Art der Medizin keine Perspektive habe. In der ersten Zeit mussten wir selbst die Regeln aufstellen und Grenzen setzen, denn wir hatten in Serbien keine Vorbilder. Das damalige Gesundheitssystem war auf uns nicht ausgelegt und es gab viele Situationen, die uns heute komisch vorkommen. Damals jedoch war es schwer, sich zu behaupten und durchzusetzen. Aber wir haben an unsere Mission geglaubt und es hat sich gezeigt, dass wir damit Recht hatten“, erklärt der bekannte Chirurg und fügte hinzu: „Es ist uns gelungen, immer auf dem neuesten Stand zu sein. Wir haben in Fortbildungen investiert und in unserer Klinik die modernsten Verfahren mit den neuesten Arten von Materialien und Geräten angewendet. Und das ist auch heute noch so. Das wird von uns erwartet und es hat dazu geführt, dass es für unsere Patienten heute kein Problem ist, wenn wir sie auf die Warteliste setzen“, sagt er.

Vielfältige ästhetische Eingriffe

In diesen etwas mehr als dreißig Jahren ist die Klinik Colić in Serbien, aber auch über die Grenzen hinaus, zum Synonym für Schönheitschirurgie geworden. Wir haben Dr. Colić gebeten, uns die chirurgischen und sonstigen Eingriffe, die er mit seinem Team durchführt, kurz zu beschreiben. „Viele Menschen sind mit ihrem Gesicht unzufrieden, daher ist die ästhetische Gesichtschirurgie bei uns sehr gefragt. Wenn es um Unregelmäßigkeiten oder Deformationen geht, sind Operationen der Nase und abstehender Ohren am häufigsten, aber auch die operativen Verfahren zur Verjüngung werden oft nachgefragt: Anheben der Augenlider,

terlassen hat. Um unvollständigen und oft auch unrichtigen Informationen aus unseriösen Quellen entgegenzuwirken, hier eine Erklärung von Prim. Dr. Milan Colić über chirurgische Eingriff, an den Brüsten: „Neben der ästhetischen Chirurgie weiblicher Brüste, die zu den häufigsten Eingriffen gehören, möchte ich betonen, dass wir auch bei Männern Operationen zur Verkleinerung der Brüste durchführen und so ein Problem lösen, das durch eine Vermehrung von Fett- und Drüsengewebe entsteht. Eine der wichtigsten Fragen, die zu entscheiden sind, ist sicher die Größe der Implantate, die die Frauen oft mit der Körbchengröße

DIE FRAUEN sind oft über Eingriffe wenig informiert.

der Menge des Brustgewebes sowie an der Figur der Frau. Darum wird eine Frau, wenn der Arzt ihre Wünsche und Erwartungen kennt, genau untersucht, um für ihre persönlichen Voraussetzungen die beste Lösung zu finden. Das ist ein herausfordern-

Diese ist die einzige Klinik in Serbien und der Region, die ein Body-Tite-Gerät besitzt.

Facelifting und Fettabsaugungen am Hals. Natürlich verwenden wir auch minimalinvasive Verfahren wie Dermoabrasion, Filler, Lipofilling usw. Ich muss sagen, dass ästhetische Operationen am Körper für jeden plastischen Chirurgen eine besondere Herausforderung sind, aber wir erzielen in diesem Bereich hervorragende Ergebnisse, egal, ob es sich um die Entfernung von Fettgewebe, eine Umgestaltung des Körpers, eine Straffung der Bauchhaut, die Verdickung der Unterschenkel oder eine Korrektur des Gesäßes handelt, die immer häufiger gewünscht wird. Unsere Klinik ist auch für ihre Methode der chirurgischen Ganzkörperstraffung nach einem großen Gewichtsverlust bekannt“, berichtet der Leiter der Klinik Colić über die Arbeit seines Teams.

Der meistgewünschte Eingriff

Untersuchungen zeigen, dass die meisten Frauen von einer Korrektur ihrer Brüste träumen, d.h. einer Verbesserung ihrer Form, ihrer Größe oder von Spuren, die das Leben hin-

ße von BHs angeben, wie sie in der Modebranche verwendet werden“, sagt Prim. Dr. Colić.

„Jede Dame, die sich für eine Augmentation (Vergrößerung) der Brüste entscheidet, kann zwischen runden und tränenförmigen (der anatomischen Form) Implantaten diejenigen wählen, die am besten zu ihren körperlichen Voraussetzungen passen und die gewünschten Resultate bringen, die dann in einem vergrößerten Volumen sichtbar werden“, sagte er. Leider sind die Frauen vor einer geplanten Brustvergrößerung oft ungenügend informiert, daher ist das Vertrauen zum Chirurgen bei dem verpflichtenden Vorgespräch sehr wichtig. „Eine der wichtigsten Fragen, die zu entscheiden sind, ist sicher die Größe der Implantate, die die Frauen oft mit der Körbchengröße

von BHs angeben, wie sie in der Modebranche verwendet werden. Es gibt auch Situationen, in denen Frauen mit gleicher Ausgangsgröße der Brust mit verschiedenen großen Implantaten zur selben Endgröße gelangen. Das liegt an der Dichte und

WICHTIG >>

Die Klinik Colić ist bekannt für ihre Kompetenz bei großen und komplexen chirurgischen Eingriffen, aber in dieser Einrichtung erteilen internationale Ausbilder den Ärzten auch Lizenzen für die Anwendung von Botox und ECHTER Hyaluronsäure. Wir betonen, dass die Klinik Colić den EU-Standards entspricht und weder Biopolymere noch Methacryl verwendet, die aufgrund von Komplikationen, die bei der fehlerhaften Behandlung durch gewisse Ärzte oder sogar nicht-medizinisches Personal auftreten können, später entfernt werden müssten. Die Klinik Colić war und ist ein Ort, an dem ihr fast alles bekommt – von einer sicheren Vergrößerung der Lippen über die Auffüllung von Falten, einer Umformung des Kiefers, der Betonung eurer Gesichtscharakteristika bis hin zur Bekämpfung eines ermüdeten Aussehens mit nichtchirurgischen Mitteln, PRP und auch vielen anderen „kleineren“ Verfahren – und das alles nach den international geltenden Normen der ästhetischen Medizin.

der Prozess, in dem man mit Kompromissen und gegenseitigem Vertrauen tatsächlich zu den besten Ergebnissen gelangt“, unterstreicht Prim. Dr. Milan Colic gegenüber KOSMO

Kontakt:

Surdulička 5
11000 Beograd, Srbija
Email: info@dr-colic.com
Telefon: +381 11 3699 801
Fax: +381 11 3699 799.

KOSMO.at im Jänner

Nehammer fordert echten Außengrenzschutz (VIDEO)

In Vorbereitung auf den geplanten EU-Sondergipfel zum Thema „illegale Migration“ trafen sich der niederländische Premier Mark Rutte und Österreichs Bundeskanzler Karl Nehammer zu einem Arbeitsgespräch.

Ausgewählte Kommentare: Michaela Gabauer:

Dann müssen auch unsere Grenzen kontrolliert und der Grenzzaun hergerichtet werden. Warum haben wir noch keinen Grenzzaun?

Seit 2015 haben wir eine Asylkrise. Wollt Ihr dieses Jahr auch über 100.000 Flüchtlinge nach Österreich kommen lassen? Wir haben doch keinen Platz mehr.

Jürgen Anzengruber:
Gebt den sogenannten Flüchtlingen kein Geld mehr, dann brauchen wir auch keinen Zaun. Somit würden wir uns viel Geld ersparen!

Christian Rauscher:
Der beste Schutz für Österreich wäre, wenn die ÖVP zurücktreten würde.

Armutgefährdung steigt in Wien drastisch wegen Preiserhöhungen an

Der Anstieg der Lebensmittel- und Energiepreise treffen ärmere Einwohner:innen, warnte die Leiterin des städtischen Sozialamts, Agnes Berlakovich.

Ausgewählte Kommentare: Michael Hlavac:

Nicht nur in Wien.... Armut ist mittlerweile überall anzutreffen und das obwohl die Leute sich abrackern. Aber der Plan der Politik funktioniert gut.

Manuela Ratzinger-Anton:
Hauptsache, wir helfen der ganzen Welt.

Liebe LeserInnen,
KOSMO ist für alle eure Reaktionen, Vorschläge und Fragen offen. Teilt mit uns eure Kommentare gerne auf:

Zeitschrift KOSMO
Zieglergasse 14/1/2
1070 Wien,
oder per E-Mail:
info@kosmo.at

IMPRESSUM

Medieneigentümer: Twist Zeitschriften Verlag GmbH | **Herausgeber und Geschäftsführer:** Dejan Sudar (dejan.sudar@kosmo.at) | **Co-Herausgeber und Verlagsleiter:** Dragomir Janjić (dragomir.janjić@kosmo.at) | **Chefredakteur:** Dejan Sudar (dejan.sudar@kosmo.at) | **CFO:** Voin Mihajlović (vojn.mihajlovic@kosmo.at) | **Kontakt für Mediaagenturen:** Voin Mihajlović (vojn.mihajlovic@kosmo.at) | **Marketing & Social Media:** Saša Radić (sasa.radic@kosmo.at) | **Redaktion:** Vera Marjanović (vera.marjanovic@kosmo.at), Milica Vuković, BA (milica.vukovic@kosmo.at), Sandra Plessner, BA (sandra.plessner@kosmo.at) | **Lektorat:** Dr. Nedad Memić, Aleksandra Mikić (aleksandra.mikić@kosmo.at) | **Art Director:** Jelena Cvetković Šarkanović, univ.dipl.inž.obl.tekst. in oblač. | **Fotografen:** Amel Topčagić, Bojan Stekić | **Fotoredaktion:** Grafische Abteilung | **Cover-Foto:** iStock | **Druck:** NP Druck Gesellschaft m.b.H. | **Auflage:** 120.000 Stück Mediaunterlagen und Tarife unter www.kosmo.at | **KOSMO – das auflagenstärkste Ethnomagazin in Österreich** | **Verlags- und Redaktionsadresse:** Zieglergasse 14/1/2, A-1070 Wien | Tel.: +43 (0)1 235 05 72-0 | Fax: +43 (0)1 235 05 72-25 | office@kosmo.at | www.kosmo.at

Web-Redaktion: Aleksandra Mikić, Sandra Plessner, BA, Mag. Petra Šivčić (petra.sivcic@kosmo.at).

Die Meinung von Kolumnisten muss nicht mit der Meinung der Redaktion übereinstimmen. Namentlich gekennzeichnete Beiträge geben nicht unbedingt die Meinung des Herausgebers wieder. Für den Inhalt von Inseraten haftet ausschließlich der Inserent. Für unaufgefordert zugesandtes Bild- und Textmaterial wird keine Haftung übernommen. Jegliche Reproduktion nur mit schriftlicher Genehmigung des Geschäftsführers. Zurzeit gilt die Anzeigenpreisliste laut Mediadaten 2017. Alle Rechte vorbehalten. Die Zeitschrift und alle in ihr enthaltenen Beiträge und Abbildungen sind urheberrechtlich geschützt. Mit Ausnahme der gesetzlich zugelassenen Fälle ist eine Verwertung ohne Einwilligung des Verlags strafbar. Geringfügige Farbabweichungen sind aus drucktechnischen Gründen möglich. Alle Preise (in Euro) und Angebote vorbehaltlich Druckfehler. Die Ziehung bei allen Gewinnspielen erfolgt immer für die aktuelle Ausgabe unter Ausschluss der Öffentlichkeit. Der Rechtsweg ist ausgeschlossen. Änderungen und Irrtümer vorbehalten. Die Gewinner werden per E-Mail oder Telefon verständigt. Eine Barabköse des Gewinns ist nicht möglich. Mit der Teilnahme an einem Gewinnspiel o.ä. erklären Sie sich mit der Speicherung und Verarbeitung der von Ihnen bekanntgegebenen Daten sowie Übermittlung von Informationsmaterial (via E-Mail, Telefon, Fax, SMS/MMS) durch den Twist Zeitschriften Verlag GmbH über Ihre Produkte, Abo-Aktionen und ähnliche Vorteilsaktionen einverstanden. Diese Daten können für Marketingzwecke verwendet und an Dritte weitergegeben werden. Sie können Ihre Zustimmung jederzeit widerrufen.

GROßER DANK VON KLEINEN HELD*INNEN

St. Anna
kinderSpital

MIT IHRER SPENDE UNTERSTÜTZEN SIE UNS,
KLEINEN HELD*INNEN HOFFNUNG UND
LEBENSKRAFT ZU SCHENKEN!

WWW.STANNA.AT

www.kosmo.at

730.614
Unique Clients!

KOSMO
Eine starke Verbindung!

Im Internet unter www.kosmo.at

*Quelle: ÖWA Dezember 2022;
aufrufbar unter www.oewa.at